Proletarci vseh dežel, združite se!

Cena din 20

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

Glavni urednik Janez Vipotnik Odgovorni urednik Franc Šetinc

LJUBLJANA, petek, dne 14. julija 1961 – Leto III., štev. 191

S sprejema Koče Popovića po njegovi vrnitvi v Beograd (Telefoto)

VRNITEV KOČE POPOVIĆA Z OBISKA V ZSSR

»Obisk je bil pomemben korak v zboljšanju medsebojnih odnosov«

Po vrnitvi v Beograd je državni sekretar za zunanje zadeve izjavil, da so razgovori s sovjetskimi državniki potekali v duhu popolne odkritosti in upoštevanja obojestranskih stališč

BEOGRAD, 13. jul. (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović s soprogo, ki je bil sedem dni na uradnem obisku v Sovjetski zvezi, se je danes s posebnim letalom vrnil v Beograd.

Z državnim sekretarjem Kočo Popovićem so se vrnili tudi člani delegacije, pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Ivo Vejvoda in načelnika z državnem sekretariatu za zunanje zadeve Gojko Žarković in Budimir Lončar.

Na letališču v Batajnici so Kočo Popovića sprejeli člani Zveznega izvršnega sveta Avdo Humo, državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović, pomočnika državnega sekretarja za zunanje zadeve Josip Djerdja in Jože Brilej, generalpolkovnik Zdenko Ulepić in drugi. Na sprejemu so bili tudi člani sovjetskega veleposlaništva v Beogradu.

Na letališču je Koča Popović izjavil domačim in tujim novinarjem o svojem obisku v Sovjetski zvezi naslednje:

»Bili smo več dni na obisku v Sovjetski zvezi. Naš obisk je bil razmeroma kratek, a tudi v tem kratkem času smo videli velike rezultate in uspehe, ki jih žanje sovjetsko ljudstvo v nagli izgradnji svoje države. Moram reči, da je to napravilo na nas zelo velik vtis, čeprav nam je to znano iz tiska in pa iz podatkov. Seveda, če si ogledamo na lastne oči, potem je vtis zelo močan.

Povsod, kjer smo bili, so nas sprejeli zelo lepo, prijateljsko in prisrčno, v Moskvi, Leningradu in drugod. Kakor veste, sta nas sprejela tudi predsednik sovjetske vlade tovariš Nikita Sergejevič Hruščev kot tudi podpredsednik vlade Anastas Mikojan. — Z njima smo imeli odkrite in zelo zanimive razgovore. Prav tako sem imel zelo izčrpne razgovore s svojim sovjetskim kolegom tovarišem Gromikom. Ob tej priložnosti sva izmenjala mnenja o vprašanjih, ki zanimajo obe državi, in o največjih mednarodnih problemih.

V sporočilu o obisku je ugotovljeno med drugim, da so si podobna in se ujemajo gledišča o številnih današnjih poglavitnih mednarodnih problemih. Po našem mnenju je za te razgovore značilno, da so potekali v duhu popolne odkritosti, iskrenosti in prijateljstva ter upoštevanja obojestranskih stališč. Že to je pogoj za uspeh teh razgovorov in dejansko sodimo, da so bili zelo koristni in zelo uspešni. — Omogočili so, da primerjamo svoja mnenja, in že s tem tudi da zbližamo mnenja, da iščemo tisto, kar nam je skupno, tega pa je veliko.

Zato smo jaz in moji tovariši, ki so bili z menoj, prepričani, da je ta obisk pomemben korak v nadaljnjem zboljšanju medsebojnih odnosov, v nadaljnjem povečanju in poglobitvi prijateljstva, ki že obstaja med narodi Sovjetske zveze in Jugoslavije ter vladama Sovjetske zveze in Jugoslavije.«

Na koncu je Koča Popović dejal, da je bilo med njegovim obiskom v Sovjetski zvezi potrjeno, da bo sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko prispel na obisk v Jugoslavijo, o čemer so se bili že prej dogovorili. O datumu Gromikovega obiska pa se bodo dogovorili naknadno.

Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je odpotoval iz Moskve dopoldne z vnukovskega letališča. Od njega, njegove soproge in njegovih sodelavcev so se poslovili zunanji minister Sovjetske zveze Andrej Gromiko s soprogo, namestnik zunanjega ministra Firbujin, sovjetski veleposlanik v Beogradu Epišev, načelnik V. evropskega oddelka v zunanjem ministrstvu Astavin, odgovorni sodelavec v zunanjem ministrstvu Zamčevski s soprogo, šef protokola zunanjega ministrstva Moločkov in drugi. Jugoslovansko delegacijo so ob odhodu pozdravili tudi jugoslovanski veleposlanik v Moskvi Lazar Mojsov s soprogo in člani veleposlaništva. Točno ob 10. uri po moskovskem času je štirimotorno letalo Jugoslovanskega aerotransporta »DC-6« odletalo z vnukovskega letališča proti Beogra

Brzojavka Koče Popovića ob odhodu iz ZSSR

Beograd, 13. jul. (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je poslal, ko je zapuščal ozemlje Sovjetske zveze, zunanjemu ministru ZSSR Andreju Gromiku tole brzojavko:

»V svojem imenu in v imenu svoje soproge in sodelavcev se zahvaljujem Vam, Vaši soprogi, sovjetskim voditeljem in vsem drugim, s katerimi smo se srečali med našim obiskom v vaši lepi in veliki deželi, za gostoljubje in pozornost, ki smo ju bili deležni.

Prepričan sem, da so razgovori, ki smo jih imeli in so potekali odkrito, v prijateljskem vzdušju in v duhu medsebojnega razumevanja, pomemben korak za nadaljnji razvoj naših odnosov in prispevek h krepitvi miru na svetu.

Uporabljam to priložnost in sporočam narodom ZSSR prijateljske pozdrave in iskrene želje za nove velike uspehe in za nadaljnji razcvet Sovjetske zveze.«

Čestitke predsednika Tita za obletnico iraške revolucije

Beograd, 13. jul. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku Sveta suverenosti Iraka Nadžibu Al Rubaiju naslednjo brzojavko:

»Uporabljam priložnost, da ob obletnici iraške revolucije izrazim Vaši Ekscelenci v imenu jugoslovanskih narodov in v svojem imenu najlepše čestitke in iskrene želje za blaginjo iraškega ljudstva in za Vašo osebno srečo.«

Vrhovnemu komandantu in predsedniku iraške vlade Abdelu Karimu Kasemu je predsednik republike Tito poslal tole brzojavko:

»S posebnim zadovoljstvom izražam Vaši Ekscelenci v imenu jugoslovanskih narodov in v svojem imenu iskrene čestitke ob obletnici iraške revolucije, z najlepšimi željami za napredek iraškega ljudstva in za Vašo osebno srečo.«

Podpredsednik Sabora LR Hrvatske Nikola Sekulić je odpotoval v Bagdad, kjer bo kot gost iraške vlade prisostvoval proslavi tretje obletnice iraške revolucije.

Čestitke predsednika Tita predsedniku de Gaullu

Beograd, 13. julija. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku francoske republike Charlesu de Gaullu tole brzojavko:

»Ob narodnem prazniku francoske republike izražam Vaši Ekscelenci iskrene čestitke z najlepšimi željami za blaginjo francoskega ljudstva in za Vašo osebno srečo.«

Predsednik republike sprejel Miloša Lalovića

Brioni, 13. jul. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je danes na Brionih sprejel izrednega in opolnomočenega veleposlanika FLRJ v Tunisu Miloša Lalovića.

Zahvala venezuelskega predsednika

Beograd, 13. jul. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je prejel brzojavko predsednika venezuelske republike Romula Betancourta, ki se mu zahvaljuje za čestitko ob venezuelskem narodnem prazniku.

VREME

Napoved za petek: Spremenljivo oblačno in vmes popoldne krajevne plohe. Temperature med 11 in 16, najvišje dnevne okoli 22 stopinj C.

GOSPODARSKA POGAJANJA MED FLRJ IN TOGOM

BEOGRAD, 13. jul. (Tanjug). V Beogradu so se danes začela gospodarska pogajanja med Jugoslavijo in republiko Togo o sklenitvi prvih sporazumov o trgovini in znanstveno-tehničnem sodelovanju.

Jugoslovansko delegacijo na pogajanjih vodi član Zveznega izvršnega sveta dr. Marijan Brecelj, v delegaciji pa so načelnik v Komiteju za zunanjo trgovino Svetozar Petrović, pomočnik načelnika v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Nikola Krajinović, generalni direktor Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino Risto Ačimović in drugi. V imenu republike Togo se pogajanj udeležujeta minister za trgovino in finance Hospice Coco in šef njegovega kabineta Pierre Adossame.

Na pogajanjih naj bi se dogovorili o sklenitvi prvega sporazuma v trgovini in sporazuma o znanstveno-tehničnem sodelovanju.

Med Jugoslavijo in Togom doslej ni bilo meddržavnih gospodarskih sporazumov. Po razglasitvi neodvisnosti Toga pa so gospodarstveniki obeh držav navezali prve stike. Beograjsko podjetje »Energoprojekt« skupaj s podjetjema »Litostroj« in »Rade Končar« že gradi hidrocentralo Palime, prvi hidroenergetski objekt v Togu. Jugoslavija in Togo se zanimata za razvoj medsebojne trgovine in druge oblike gospodarskega sodelovanja in zato bodo pogajanja v Beogradu pomemben korak na tej poti.

Član Zveznega izvršnega sveta dr. Marijan Brecelj je danes v hotelu »Metropol« priredil kosilo na čast togoškemu ministru za trgovino in finance Hospiceu Cocou.

V Črni gori so proslavili dan vstaje

Titograd, 13. jul. (Tanjug). Proslava dneva vstaje ljudstva Črne gore se je začela davi s polaganjem vencev na grobove herojev in padlih borcev. Na spominsko grobnico partizana-borca v Titogradu so položili vence CK ZK Črne gore, Glavnega odbora SZDL Črne gore, Glavnega odbora Zveze borcev ter drugih družbenih in političnih organizacij.

Pred poslopjem ObLO v Titogradu so odkrili doprsni kip pokojnega sekretarja Zvezne ljudske skupščine Mitra Bakića. V navzočnosti večjega števila prebivalcev je kip odkril predsednik Glavnega odbora SZDL Črne gore Andrija Mugoša, ki je v krajšem govoru počastil spomin tega revolucionarja, ki so z njegovim imenom povezani mnogi pomembni dogodki iz zgodovine vstaje črnogorskega ljudstva.

Svečanosti ob odkritju doprsnega kipa so se udeležili sekretar CK ZK Črne gore Blažo Jovanović, član Izvršnega komiteja CK ZKJ Svetozar Vukmanović, predsednik Izvršnega sveta Črne gore Filip Bajković, član CK ZKJ Peko Dapčević, organizacijski sekretar CK ZK Črne gore Milan Vukasović ter drugi predstavniki družbenega in političnega življenja Črne gore.

Smodlaka pri predsedniku švicarske konfederacije

Bern, 13. jul. (Tanjug). — Jugoslovanski veleposlanik v Švici dr. Sloven Smodlaka je danes obiskal predsednika Švicarske konfederacije in novega zunanjega ministra Friedricka T. Valena in federalnega svetnika Hansa Schafnerja, novega kmetijskega ministra. Razgovori so se nanašali na odnose med Švico in Jugoslavijo in na nekatera mednarodna vprašanja.

Sporočilo o obisku

BEOGRAD, 13. jul. (Tanjug). V Beogradu in Moskvi je bilo danes hkrati objavljeno skupno sporočilo o obisku državnega sekretarja za zunanje zadeve FLRJ Koče Popovića v Sovjetski zvezi. Sporočilo se glasi:

»Skladno z doseženim sporazumom se je državni sekretar za zunanje zadeve Federativne ljudske republike Jugoslavije Koča Popović od 7. do 13. julija mudil na uradnem obisku v Sovjetski zvezi.

Kočo Popovića sta sprejela predsednik ministrskega sveta ZSSR N. S. Hruščev in prvi podpredsednik ministrskega sveta ZSSR A. I. Mikojan, imel pa je tudi srečanje z zunanjim ministrom ZSSR A. A. Gromikom.

Na razgovorih, ki so potekali v prijateljskem vzdušju, so izmenjali mnenja o vprašanjih s področja sovjetsko-jugoslovanskih odnosov, prav tako pa tudi o najvažnejših mednarodnih problemih.

Obe strani sta z zadovoljstvom ugotovili, da se odnosi med ZSSR in FLRJ normalno razvijajo in da so njuna stališča do osnovnih mednarodnih vprašanj podobna ali se ujemajo. Izrazili sta upanje, da se bo sodelovanje med obema državama v boju za mir in ublažitev mednarodne napetosti tudi v prihodnje uspešno razvijalo.

Koča Popović in člani njegovega spremstva so prisostvovali letalskemu mitingu na tušinskem letališču, obiskali so področja nove stanovanjske graditve v Moskvi, ogledali so si razstavo dosežkov narodnega gospodarstva ZSSR, obiskali pa so tudi Leningrad.

Na razgovorih je bilo potrjeno, da bo zunanji minister ZSSR A. Gromiko obiskal Jugoslavijo v času, o katerem se bosta obe strani naknadno dogovorili.«

Francoska fregata zaustavila jugoslovansko ladjo

Reka, 13. julija. (Po telefonu). Francoska fregata F-772 Le Breton« je zaustavila našo ladjo »Franjo Supilo« na poti iz italijanskega pristanišča Messina v London. Francoska fregata je našo ladjo zadržala več ur. Pred tem je nad ladjo večkrat letelo francosko izvidniško letalo.

V trenutku, ko je bila ladja nasilno zaustavljena, je bila 45 milj oddaljena od Punta Cercele na odprtem Sredozemlju. Francoska vojna ladja se ji je približala z dvignjenimi topovskimi cevmi. Ukazali so, naj naša ladja obstane. Takoj nato se je nanjo povzpela skupina francoskih vojakov, oboroženih z brzostrelkami. Voditelj skupine je zahteval, naj mu pokažejo manifest in seznam potnikov. Poveljnik ladje se je temu uprl in je zahteval pismeni ukaz. Po daljšem pojasnjevanju in spričo grožnj s silo je moral poveljnik ladje popustiti. Ob 17.30 je ladja lahko nadaljevala pot.

Slovenska narodna manjšina in demokratična politika

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 13. jul. Kulturni krožek Rinascita v Gorici je priredil sinoči zanimivo razpravo o narodnostnem vprašanju in demokratični politiki. Pobuda za to razpravo je bila — kot je poudaril predsednik krožka — izraz večjega zanimanja goriških naprednih strank za vprašanja slovenske narodne manjšine v Italiji.

Kot uvod v razpravo je tajnik Neodvisne socialistične zveze iz Trsta Eugenio Laurenti govoril o temi »demokratična politika in vprašanje narodne manjšine«. Predavatelj je med drugim poudaril, da borba za spoštovanje pravic narodnih manjšin ni samo naloga delavskih strank. Tako kot italijanska ustava — je dejal Laurenti, predstavlja tudi posebni statut Londonskega sporazuma važen instrument za demokratizacijo tukajšnjega javnega življenja. — Njegovo uresničenje je zato dolžnost tako delavskega razreda in njegovih strank, kakor tudi vseh antifašističnih in demokratičnih sil, ki se zavzemajo za nove demokratične odnose v državi. S tem v zvezi je še posebej opozoril, da v demokratični državi ne sme biti razlik v odnosu do različnih narodnih skupin ali celo različnega ravnanja z deli ene in iste skupine, kot je to primer odnosa do slovenske manjšine v Italiji.

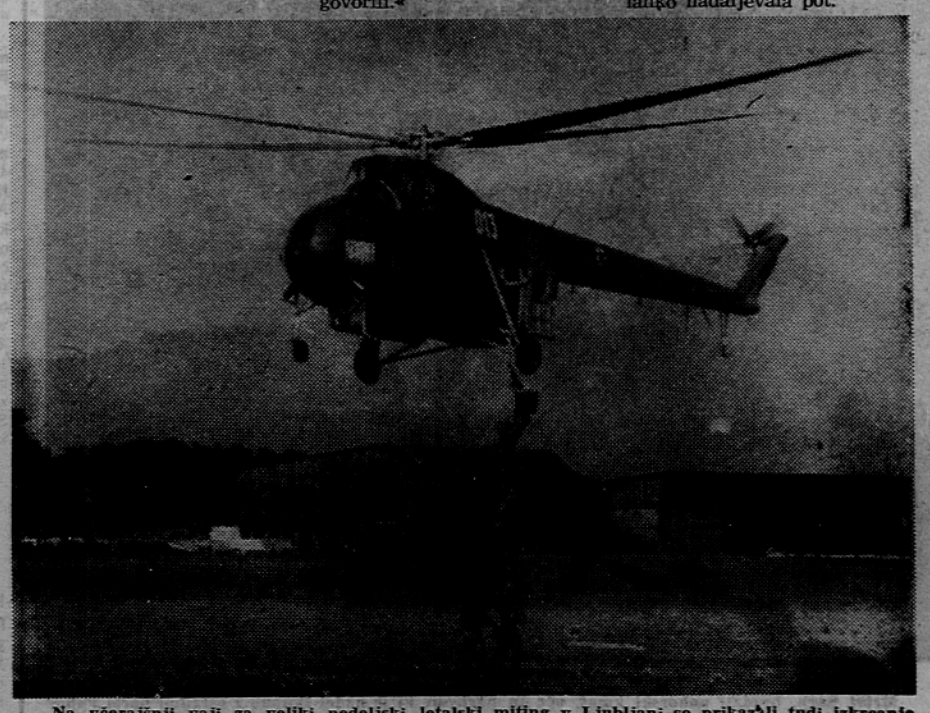
Tajnik Neodvisne socialistične zveze je nato orisal življenjske probleme slovenske manjšine in njena prizadevanja, da se samostojno razvija in ubrani pred pritiskom raznarodovanja. V okviru teh prizadevanj slovenske manjšine je podrobno obrazložil pomen in vlogo slovenskih kulturnih, gospodarskih in strokovnih organizacij, brez katerih bi manjšina težko ohranila svoj samostojni narodni značaj. Hkrati pa je nakazal tudi vprašanje podpore, ki bi jo morale nuditi napredne stranke tem organizacijam in si s pravilnim odnosom pridobiti njihovo zaupanje.

Nato je Laurenti obravnaval problem enotnosti slovenske manjšine in njenih zahtev za uresničenje narodnih pravic. Poudaril je, da manjšine in njenega boja za narodne pravice ni mogoče istovetiti izključno s politično opozicijo vladi ali pa z ozkimi strankarskimi interesi. Na koncu je dejal, da borba slovenske narodne manjšine za enakopravnost zahteva prav tako odločen nastop proti silam fašizma, ki se upira uresničenju narodnih pravic. Potrebna je — je zaključil Laurenti — borba proti vsem poskusom izkoristiti šovinistične in fašistične manifestacije na tukajšnjem ozemlju kot opravičilo za izigravanje ustavnih in mednarodnih obveznosti do slovenske manjšine.

Razprava, ki je sledila Laurentijevemu predavanju, je predvsem pokazala, da si goriške napredne stranke prizadevajo ne samo temeljiteje spoznati in razumeti probleme slovenske manjšine, temveč predvsem tudi vskladiti svoje politične akcije za reševanje tamkajšnjih perečih gospodarskih in socialnih problemov z bojem za demokracijo in pravično ureditev položaja slovenske manjšine.

Dušan Fortič

Če je že treba kaj žrtvovati, potem to nikdar ne smeta biti resnica in pravica. Ljubezen do resnice in pravičnosti je tista sila, ki nam ne dovoljuje, da bi bili slabiči brez hrbtenice.

Na včerajšnji vaji za veliki nedeljski letalski miting v Ljubljani so prikazali tudi izkrcanje desantnih enot iz helikopterja (na sliki). Foto Jerala

PRIPRAVLJAMO SE NA 22. JULIJ

Pesem za praznik

Iz razgovora s skladateljem Radovanom Gobcem

Izvajalci so vložili v priprave veliko truda in prepričan sem, da bo izvedba kvalitetna,« je dejal skladatelj Radovan Gobec v zvezi s svojo najnovejšo kantato za orkester, zbor in solista »Njegovo ime je legenda«, ki bo doživela nocoj v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani — oziroma v primeru lepega vremena v Križankah — svojo prvo izvedbo. S tem velikim koncertom, na katerem bodo pod vodstvom dirigenta Sama Hubada nastopili simfonični orkester in zbor Slovenske filharmonije ter solista Miro Brajnik in Edvard Sršen, bo tudi Slovenska filharmonija proslavila letošnji jubilej revolucije.

Radovan Gobec je napisal svojo kantato, ki traja okrog 40 minut, na besedilo pesnika Franceta Filipiča. Kantata nam obuja vizijo junaške smrti legendarnega Pohorskega bataljona, ki je, v boju do zadnjega moža, popadal pod nemškimi kroglami pozimi leta 1943.

»Njegovo ime je legenda, njegov dom je gozd, njegova pot je borba, njegovo zavetje človeško srce, njegovo izročilo je upanje, njegova veličina je žrtev, njegova zmaga je smrt, njegova smrt je življenje«, začenja kantata, ki je hkrati spomenik vsem padlim za svobodo.

V razgovoru z Radovanom Gobcem pa smo hkrati načeli tudi vprašanje množičnega nastopa združenih pevskih zborov in godb na pihala, ki jim bo dirigiral v okviru samega prazničnega programa 21. julija na slavnostnem prostoru v Tivoliju.

»Po številu tako velikega zbora menda na Slovenskem še nismo imeli, čeravno so bili nekateri podobni poizkusi že tudi pred vojno in čeravno je na primer združeni pevski zbor na partizanski proslavi na Ostrožnem že presegel dva tisoč pevcev. Po prijavah za sedanji nastop v Tivoliju pa bi se ta številka lahko povzpela tudi do tri tisoč pevcev, in to iz osemdesetih pevskih zborov iz vseh naših okrajev od Ljubljane do Maribora in Novega mesta ter Kopra. Po vseh teh zborih so skrbno naštudirali pesmi za slavnostni program. Sam sem hodil po terenu in imel z njimi seminarje, pri čemer mi je močno koristil magnetofonski posnetek programiranih pesmi, ki smo jih pred tem posnelj za vzor z radijskim zborom v Ljubljani. Pred nekaj dnevi smo za instruktažo organizirali še eno oddajo po radiu, generalka vseh zborov pa bo istega dne pred nastopom popoldne.

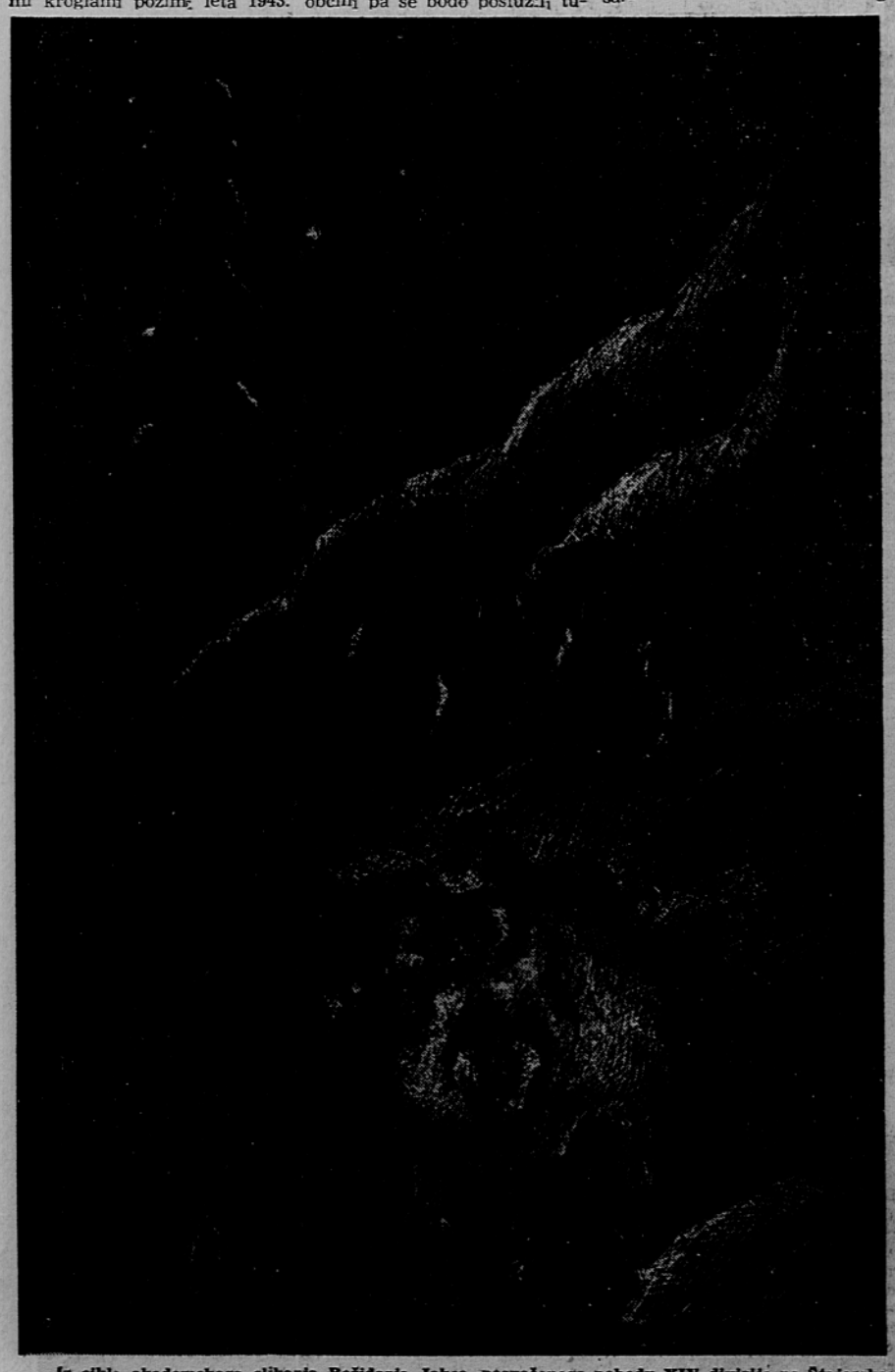
»Hkrati bo nastopilo tudi pet najboljših godb na pihala, ki bodo spremljale pevce, in sicer Ljudske milice in JLA iz Ljubljane ter društev Svobod iz Trbovelj, Hrastnika in Raven. Na programu bodo imeli devet pesmi, od Internacionale preko Simonitijeve obdelave stare puntarske pesmi, »Le vkup, uboga gmajna« in Sheuovega Delavskega pozdrava preko Pahorjeve »Na juriš« in Borove »Hej brigade« do Gobčeve »Zdravice svobodi«, Simonitijeve »Pesmi o Titu« in Hercigonjeve »Jugoslavije«. »Tako bi s temi znanimi pesmimi zajeli tudi nekak zgodovinski lok delavskega boja in osvobodilne vojne do povojnega razdobja.«

Želja delavcev v »Tomosu«: VSI NA PROSLAVO

Po vsem koprskem okraju, v delovnih kolektivih kakor tudi v množičnih organizacijah, so v polnem teku priprave za obisk na osrednji proslavi 20-letnice vstaje v Ljubljani. Že po doslej zagotovljenih prometnih sredstvih ter prijavah kaže, da se bo iz koprskega okraja udeležilo osrednje proslave v Ljubljani precej nad 10.000 ljudi. Za udeležbo se je doslej prijavilo v koprski občini 2000 udeležencev, v postojnski 1400 in piranski nad 1000. Sodeč po vsakodnevnem naraščanju prijav kaže, da bo v nekaterih občinah premalo prevoznih sredstev, čeprav so delavski sveti podjetij in ustanov sklenili, da bodo za ta obisk na razpolago vsa prevozna sredstva. V sežanski, hrpeljski in postojnski občini pa se bodo poslužili tudi posebnih vlakov, da bi tako moglo v Ljubljano čimveč ljudi.

V tovarni motornih vozil »Tomos«, kjer organizira obisk sindikalna podružnica, pravi predsednik podružnice tovariš Lileg glede udeležbe naslednje: »Za obisk v Ljubljani bo na razpolago vseh naših pet avtobusov. Tudi lastniki motornih vozil pojdejo na proslavo. Za obisk je med našim kolektivom izredno zanimanje. Vsak bi bil rad tisti večer v Ljubljani. Če ne najdemo kake primerne prevozne rešitve, ne bo moč vseh delavcev in delavk prepeljati v Ljubljano. Prijave bomo zaključili do 15. julija in upamo, da bomo sami lahko prepeljali v Ljubljano več sto udeležencev iz Tomosa.«

ž

Iz cikla akademskega slikarja Božidarja Jakca, posvečenega pohodu XIV. divizije na Štajersko: Mrtvi Šarh, bradati pohorski kmet, oče in partizan, ki je padel skupno z ostalimi borci Pohorskega bataljona pozimi leta 1943 v nemški zasedi pri Treh žebljih. Ta junaška smrt pohorskih borcev, ki je postala prava legenda, je dala snov že marsikateri literarni in likovni stvaritvi, zdaj pa je skladatelj Radovan Gobec zložil na to temo še kantato, ki jo bodo prvič izvajali na slavnostnem koncertu v Ljubljani

Izročitev kolajn našim izumiteljem

Beograd, 13. jul. (Tanjug). V prostorih Zvezne industrijske zbornice so danes svečano izročili kolajne našim uglednim izumiteljem, ki so jih dobili v 10. mednarodnem salonu izumiteljev v Bruslju, prirejenem letos v marcu. Žirija tega salona, ki je ocenjevala na tisoče razstavljenih izumov, je ob zelo strogem mednarodnem kriteriju podelila jugoslovanskim izumiteljem 4 zlate, 4 škrlatne, 4 srebrne in 3 bronaste kolajne skupaj z diplomami. Zastopanih je bilo nad 20 dežel in naši izumitelji so dosegli s svojimi izumi 3. mesto.

Mednarodni seminar v Opatiji

Beograd, 13. julija. (Tanjug). V drugi polovici septembra bo v Opatiji mednarodni seminar, na katerem bodo obravnavali odnos družine do urbanizacije in industrializacije. Na seminarju bo sodelovalo večje število tujih in domačih strokovnjakov. Ta mednarodni sestanek, ki ga priredé vsako leto v drugi državi, bo organiziral v Opatiji na pobudo UNESCO Svet društev za skrb za otroke in mladino Jugoslavije.

Posvetovanje o kreditiranju zunanje trgovine

Na seji odbora za zunanjo trgovino Trgovinske zbornice za Slovenijo je v razpravi sodeloval tudi predsednik upravnega odbora Jugobanke Tomo Granfil

Ljubljana, 13. jul. O problematiki naše zunanje trgovine, predvsem pa o deviznem in dinarskem kreditiranju našega izvoza in uvoza, so danes razpravljali na razširjeni seji odbora za zunanjo trgovino pri Trgovinski zbornici za Slovenijo. Seje sta se udeležila tudi državni sekretar za blagovni promet LRS dr. Marijan Dermastlja in sekretar za industrijo in orbt inž. Viktor Kotnik, o tekoči problematiki pa je govoril novoimenovani predsednik upravnega odbora Jugobanke Tomo Granfil.

V prvem letošnjem polletju smo po izvajanjih Toma Granfila izvozili za 4 milijarde deviznih dinarjev več kakor lani, vendar pa bi moral biti presežek nad lanskim izvozom višji, če naj do konca leta dosežemo skupni presežek 11 milijard, kakor je predvideno v izvoznem programu. Zdaj izvažamo po večini še po starih zaključkih in starih instrumentih, novih zaključkov za drugo polletje in za prihodnje leto pa je še zelo malo. V zunanjetrgovinski dejavnosti so se po uveljavitvi novih instrumentov pojavili marsikje zamotani problemi, zato se je treba s temi problemi pobliže ukvarjati. Namen banke je, spoznati to problematiko, da bo lahko pomagala tam, kjer je to nujno potrebno. Pri samem kreditiranju bo morala banka paziti, da bo kreditiranje proizvodnje za izvoz dejansko doseglo svoj namen. To vprašanje se postavlja na primer pri tistih podjetjih, ki imajo zaradi pomanjkanja obratnih sredstev blokirane račune.

V razpravi so obravnavali vrsto konkretnih problemov, tako na primer iz strojegradnje, kjer je treba kreditirati daljši ciklus proizvodnje in tudi priprave za to proizvodnjo. Litostroj ima za prihodnje leto zagotovljenih za 3.8 milijona dolarjev izvoznih poslov. Predstavniki lesne industrije so navajali razne neskladnosti. Tako so mnogo ugodnejši instrumenti za mizarske stole kakor za stole iz upognjenega lesa. Za lesno galanterijo so izvozni instrumenti precej slabši kakor za pohištvo. Izvoz žaganega mehkega lesa je sicer znaten, vendar je le malo zaključkov za poznejšo dobo. V tekstilni industriji ima zanimivo perspektivo izvoz konfekcije, proizvodnjo za ta izvoz pa ovira pomanjkanje obratnih sredstev.

Naš izvoz bombažnih tkanin na zahodni trg bomo lahko povečali le, če bo imela industrija več sodobnih strojev avtomatov, ker se da le s takimi stroji doseči kvaliteta za ta trg, ki pa hkrati omogoča tudi znatno boljšo ceno. Težave imamo tudi pri izvozu ferokroma. Na zahodnem trgu, kamor gre pretežno ta izvoz, nazadujejo cene ustreznih surovin, doma pa so te surovine mnogo dražje. Tudi izvoz obutve na zahodni trg je zelo otežkočen zaradi cen, ki so močno nazadovale.

Ob zaključku je predsednik Jugobanke Tomo Granfil obljubil, da bo banka posamično obravnavala možnost namenskega kreditiranja zunanjetrgovinskih poslov in bo proučila tudi vprašanje kreditiranja tistih podjetij, ki stalno proizvajajo za izvoz.

fs

UVELJAVLJANJE NOVEGA GOSPODARSKEGA SISTEMA

Pocenitev nekaterih industrijskih proizvodov

BEOGRAD, 13. jul. (Tanjug). — Mnogo naših tovarn je znižalo že v prvem polletju letošnjega leta cene svojih proizvodov. To so prvi prepričljivi uspehi delovanja novih gospodarskih predpisov, uveljavljenih v začetku leta, hkrati pa tudi nujno potrebnih naporov delovnih kolektivov, da povečajo »likvidnost« svojih podjetij tako, da prodajo zaloge blaga, ki jim vežejo že tako nezadostna obratna sredstva.

Skupnost je prispevala dva velika napora za povečanje obratnih skladov industrije, ki so se bili začeli spričo nesorazmerja med naglim naraščanjem proizvodnje in zastarelim načinom prodaje proizvodov že pred dvema letoma občutno krčiti. Prvi je bil odlok o podelitvi kreditov iz centralnih skladov za obratne potrebe, ki je začel veljati 1. julija. Drugi pa možnost, da podjetja pretrgajo verigo dvojnega kreditiranja z likvidacijo dolgov in terjatev tako, da jih poravnajo prek tretjih gospodarskih organizacij brez uporabe gotovine.

Od tega je pričakovati že te dni prve, neposredne sadove; hitrejše naraščanje proizvodnje, boljša kakovost in večja izbira, kar pomeni tudi, da se bodo razmere na trgu uredile. Potrošnikom pa gre najbolj za tretji ukrep, ki naj ga store sama podjetja, namreč za znižanje cen. Spremembe v gospodarskem sistemu bodo omogočile gospodarskim organizacijam, da bodo bolje kakor doslej preverjale ekonomičnost svojega poslovanja in možnost, da z znatnim zniževanjem cen povečajo obratne sklade.

Tako so na primer proizvajalci jedilnega olja znižali cene na lansko raven, in sicer za 20 do 25 din pri litru. Bombažne in celične tkanine bombažnega tipa, nadalje volnene tkanine iz česanega in polčesanega prediva, kakor tudi tkanine iz umetnega in sintetičnega prediva so se pocenile za 10 odstotkov, volnene tkanine pa za 25 odstotkov.

Cene televizijskih aparatov so nekateri proizvajalci znižali že na kakih 100.000 za kos. Po znatno znižanih cenah prodajajo zadnje mesece tudi vse vrste radioaparatov. Električni aparati so se pocenili do 17 odstotkov, kabli in žarnice pa za 10 odstotkov. Cene hladilnikov so ostale nespremenjene, čeprav so proizvodni stroški spričo zvišanih carinskih tarif na uvoz sestavnih delov narasli za kakih 8000 din pri kosu.

Znatno so se pocenili tudi mnogi stroji, predvsem stroji, namenjeni kmetijstvu. Nekateri avtobusi in kamioni so letos za pol milijona ali še več cenejši, kakor so bili lani. Nekateri proizvodi industrije usnja, obutve in gume ter kemične in lesne industrije so se pocenili za 5 do 15 odstotkov.

Precej je tudi podjetij, ki še proučujejo možnosti, da bi brez posledic za svoje obratovanje pocenila proizvode. Po splošnem prepričanju so nekatera podjetja pri tem že prekoračila rok in čedalje pogosteje je slišati mnenje, da je sredina leta skrajni čas, da začno, denimo, proizvajalci metalurgije preskrbovati druge industrijske panoge, predvsem ladjedelništvo in strojno industrijo, s cenejšimi reprodukcijskimi potrebščinami.

»Nervoznost« v zvezi s cenami, ki je nastala, ko so bile v začetku leta napovedane spremembe v pogojih gospodarjenja, se je torej polegla. Naglo se krči tudi število gospodarskih organizacij, ki ne upoštevajo odloka o evidenci in kontroli cen. Vtem ko je bilo takoj po objavi odloka vloženih 71 prijav proti gospodarskim organizacijam, ki so neupravičeno zvišale cene, je bilo v vsem poznejšem obdobju samo 65 takšnih prestopkov.

Z »UNIMOGOM« POD CESTO

Ljubljana, 13. jul. — Včeraj ob 8. uri je Ivan Stojnik obvestil TNZ v Ljubljani, da je okoli 6. ure našel pri hiši štev. 1 v Malem Lučniku prevrnjen traktor »Unimog«, v kabini pa hudo poškodovanega voznika. Naložil ga je v svoj avtomobil ter odpeljal v ljubljansko bolnišnico. Komisija je odšla na kraj nesreče in ugotovila, da je traktor S-957 vozil Alojz Cvitkovič proti Ljubljani. Ko je pripeljal do hiše štev. 1 v vasi Mali Lučnik, je po blagem ovinku peljal po ravni cesti ter zapeljal na levo. Vozilo se je prevrnilo pod cesto, kjer je obstalo. Voznik je dobil hude telesne poškodbe, na vozilu pa je škode za približno 100.000 dinarjev.

UPORNI PRETEPAČI

Minuli torek opolnoči je morala motorizirana skupina Tajništva za notranje zadeve OLO Ljubljana posredovati v gostilni »Ruski car« na Titovi cesti. V gostilni so bili precej vinjeni Franc in Alojz Klemenčič ter Franc Kreslin, ki so razgrajali in izzivali goste k pretepu. Začeli so pretepati in brcati s čevlji Staneta Koréna. Ko so jih miličniki opozorili, naj izročijo osebne izkaznice in grédo z njimi, so se upirali. Tudi na več pozivov niso ubogali miličnikov, tako da so jih morali odpeljati s silo v pripor.

Podoben primer je bil istega dne, kake pol ure pred polnočjo v gostilni »Zelena trata« v Šibeniški ulici. Tod so morali miličniki prijaviti sodniku za prekrške tudi natakarico, ki je stregla razgrajajoči in močno vinjeni Milki Drobež.

Ta teden v »Komunistu«

Slovenska izdaja tednika »Komunist« objavlja v tem tednu: Blažo Jovanović: Trinajsti julij — priprave na vstajo črnogorskega ljudstva; Položaj proizvajalca v delitvi dohodka; Drama brazilskega severovzhoda: »Kmečke zveze« Francisca Juliona; S Kosova in Metohije: Aktivnost študentov; Pritožbe komitejev ZK — Uporaba demokratičnih pravic; Dve veliki črnogorski desetletji: Dežela v objemu zidarskih odrov; Posvetovanje o ideološkem izobraževanju v Centralnem komiteju ZK Hrvatske: Zakonitosti delitve dohodka v središču pozornosti; Ob letni skupščini zadružne zveze Makedonije: Spremembe na vasi; Ljubo Vučković: Dvojna svatba.

350 TISOČ DOMAČIH IN TUJIH GOSTOV NA JADRANU

Zagreb, 13. julija. (Tanjug) Po nepopolnih podatkih je v prvih šestih mesecih letošnjega leta obiskalo kraje vzdolž jadranske obale nad 350.000 domačih in tujih gostov ali za približno 30 odstotkov več kakor v istem obdobju lanskega leta. Vse kaže, da bo število tujih turistov v naših turističnih krajih letos približno enako, kakor je bilo predlanskim ko je imela Hrvatska v turizmu po vojni rekordno sezono.

Največ tujih turistov je prispelo letos iz Zahodne Nemčije in Avstrije, mnogo pa tudi iz drugih evropskih in izvenevropskih dežel, zlasti iz Velike Britanije, Italije, Švedske in Francije.

Pisma bralcev

Zakaj so v Kopru ob ponedeljkih manufakturne trgovine zaprte?

Tovariš urednik!

Zelo priljubljena je ta rubrika. Od nje si obetamo tudi uspehov, seveda, če imajo odločujoči činitelji za to odprta ušesa.

Nekje sem brala o koprskih trgovinah, ki so ob ponedeljkih zaprte. Tej kritiki se pridružujem.

V ponedeljek sva si z možem vzela čas in se odpeljala v Koper, da tam nakupiva konfekcije, saj ima to mesto sedaj res že dobro založene trgovine. Toda, glej šmenta, vse trgovine z manufakturo in konfekcijo od prve do zadnje so bile zaprte. Pomislite najino jezo. Človek meče stran denar za vožnjo, čas in še kuha se v tej nevzdržni vročini po avtobusih.

Za nas v obmorskem kraju je Koper središče. Ima šest ali sedem manufakturnih trgovin Ali se ne bi dalo z malo dobre volje to urediti tako, da bi bile recimo tri zaprte dopoldan, tri popoldan, ali pa naj bi bila zaprta vsak dan ena.

Sedaj, v času sezone, izgube zato trgovine precej denarja. Za nas, stalne prebivalce Primorja bi pa bila ta ureditev tudi spodbudna, ker marsikdo ne bi šel nakupovat v Trst.

Res, čas bi že bil, da se tudi tu malo bolj prilagodijo potrošniku, predvsem tistemu s periferije in še bolj oddaljenih krajev.

Blaškovič Cilka,
Seča 183, Portorož

Registracija namesto dopusta

Tovariš urednik!

Dne 15. junija sem na drugi strani Dela zasledil obvestilo: Prometna dovoljenja in registracijske tablice prenehajo veljati konec avgusta.

Ali odgovorni organi naso nič pomislili, da je to čas letnega oddiha tudi za tiste, ki imajo motorna vozila? Pa ne samo motorna vozila, tudi družine, v družinah pa dostikrat tudi šoloobvezne otroke Kako naj potem izkoristijo dopust, na katerega gredo le v juliju in avgustu, če bo prav takrat po vsej Sloveniji registracija? Tudi na to niso pomislili, da je zelo veliko že ljudi, ki imajo po 24 delovnih dni rednega letnega dopusta Ker bo registracija nemalo ljudi doletela ravno v času oddiha, ali bodo morali prekiniti dopust? Ali bodo morali dopuste zaradi registracije prestavljati, čeprav so leti po podjetjih in ustanovah določeni že nekaj mesecev vnaprej? Kaj pa tisti, ki so si rezervirali prostor v turističnih krajih?

Tovariš urednik, mislim, da bo ta neprimerni čas za registracijo marsikomu zagrenil letošnji dopust.

Stevo Goran, Hrastnik

*

Pri tajništvu za notranje zadeve OLO Ljubljana so nam povedali, da bodo redno preregistracijo vseh motornih vozil zaključili do konca avgusta, kakor je že bilo objavljeno v dnevnem časopisju. Vendar pa bodo za zamudnike, ki zaradi katerih koli vzrokov v rednem času ne bodo ponovno registrirali svojih vozil, delali še ves september in oktober. Zato ni treba skrbeti, da kdorkoli zaradi registracije ne bi mogel oditi na dopust. Prav tako bodo podaljšali preregistracijo za zamudnike tudi v republiškem merilu.

Še enkrat: Ali železnica ne bi mogla zmanjšati hrupa?

Tovariš urednik!

Odgovor Železniškega transportnega podjetja v Delu (12. julija 1961) prizadetih ne more zadovoljiti Na kratko bi lahko povzeli iz njega tole: Zares nam je žal, da povzročamo ponoči tak hrup vendar pa drugače ni mogoče, razen tega pa delamo hrup po predpisih(!)

Mogoče pa je kje kak jorum, ki bi mogel Železniškemu transportnemu podjetju »sugerirati«, naj te predpise nekoliko spremeni, tako da bo ponoči vsaj za silo mirno spalo nekaj tisoč delovnih ljudi. Saj ima vsak državljan pravico do miru pri nočnem počitku. Po vojni smo spremenili že marsikak zastarel in neustrezen predpis. Menda Železniško transportno podjetje ni nobena »država v državi«, kjer kaj takega ne bi bilo mogoče.

V pravilnem prispevku je pomotoma izpadla navedba, da se meritve hrupa nanašajo na mejo slišnosti pri povprečnem človeškem ušesu Brez tega podatka je navedba »hrup toliko in toliko decibelov« brez smisla, saj enota dB nima nobene dimenzije.)

Ing. Peter Starič,
Ljubljana

Ne le v ozkih okvirih

Razprave okoli nove delitve dohodka so zajele domala vse delovne kolektive. Nekatere bolj, druge manj.

V marsikaterem podjetju se že oblikujejo prvi obrisi notranjih odnosov tako v ekonomski enoti, kot v celotnem kolektivu. Redkeje ekonomske enote že funkcionirajo, ponekod kot n. pr. v Mehanotehniki v Izoli, pa so ta mesec delili dohodek že po novih načinih.

Marsikje pa šele razpravljajo o ekonomskih enotah, o delitvi dohodka. V isti sapi neredkokje govore tudi še vedno o tarifnih postavkah, o plačnih fondih, o tarifnih razponih. V manjših podjetjih je kaj pogosto slišati: »Nimamo še ekonomskih podatkov.« Drugi pa čakajo, da bi od kod dobili izpopolnjena napotila, po katerih bi potem samo le še formalno ustanovili ekonomske enote.

Razprave okoli nove delitve dohodka ter uvajanje ekonomskih enot so zajele tako širok krog proizvajalcev kot jih doslej niso ne sprejemanje tarifnih pravilnikov, pa tudi ne drugi ekonomski pojavi v podjetjih.

Pogoji nove delitve dohodka prinašajo s sabo tudi nove odnose podjetje — komuna. Toda, če pogledamo, na kaj so omejene razprave, vidimo, da so ograjene v glavnem na podjetje samo. Ali te razprave ne načenjajo zadev, ki nujno segajo preko »tovarniškega plotu«?

V nekem podjetju so v pripravah na ekonomske enote spoznali, da bi lahko »brez škode pogrešili« 26 ljudi. Med njimi sta dva mizarja, en čevljar in trije drugi obrtniki. Vsi so v podjetju zaposleni na takih mestih, ki nimajo nič skupnega z njihovo strokovno usposobljenostjo. V istem kraju pa manjka različnih dejavnosti, zaradi katerih morajo plačevati potrošniki te usluge dražje, ker morajo nositi čevlje v popravilo v sosednji kraj, ker dve krojaški delavnici ne zmoreta del, morajo čakati na izdelavo obleke po več mesecev itd. Zadeva je na videz dokaj preprosta. Iz podjetja, kjer imajo preveč ljudi, bi bilo treba te, za obrt usposobljene člane kolektiva »premestiti« iz tovarne v obrtno podjetje. Toda tega obrtnega podjetja ni. Treba bi ga bilo ustanoviti. Kdo ga naj ustanovi? Krajevna ali stanovanjska skupnost? Občinski ljudski odbor?

Zgornji primer nam priča, da razprave okoli uvajanja novega sistema delitve dohodka ne morejo biti izolirane, pač pa so nujno povezane z vsem življenjem v komuni. Toda ali so te razprave segle že na širša področja?

Nedvomno je delitev dohodka, uvajanje ekonomskih enot, naloga delovnega kolektiva samega. Toda različne možnosti ter problemi, ki se v zvezi s tem odpirajo, pa neredkokdaj terjajo reševanje v širših okvirih. Zlasti zbori volivcev proizvajalnih enot, pa tudi zbori volivcev na terenu bi marsikje morali razpravljati tudi o različnih problemih in nalogah, ki nastajajo v zvezi z delitvijo dohodka v gospodarskih organizacijah.

Osnovna značilnost nove delitve dohodka je neposredno odločanje. V gospodarstvu se je ta proces začel, prav tako pa tudi v negospodarskih panogah. Razprave okoli nove delitve dohodka pa bi nujno morale tudi sprožiti širšo aktivnost za neposrednejše odločanje ter neposrednejše vplivanje na politiko v komuni v celoti. Zbori volivcev, krajevne in stanovanjske skupnosti, ter tudi različne druge samoupravne oblike, so tiste možnosti, preko katerih lahko državljani najbolj neposredno odločajo in vplivajo na formiranje politike v komuni. Toda prav pri vseh teh oblikah je neposredna demokracija šibko razvita. Tu se porajajo številna vprašanja neposrednega odločanja v komuni, in sicer od zborov volivcev do svetov, do funkcioniranja občinskega ljudskega odbora, zbora proizvajalcev itd. Ob neposrednem odločanju pri delitvi dohodka bo iz dneva v dan bolj pereče tudi, kako omogočiti čim neposrednejše vplive državljanov na vse življenje v komuni. Prav delitev dohodka terja razvijanje neposredne demokracije v komuni, razvijanje vseh tistih elementov, preko katerih lahko državljani v komuni neposredno odločajo.

Iz gornjih razlogov se mi zdi, da so razprave okoli delitve dohodka v gospodarskih organizacijah prva stopnica do neposredne demokracije v komuni nasploh. Kakor v gospodarstvu, tako pa bi tudi v komuni odlašanje neposrednejšega sodelovanja državljanov bilo lahko samo škodljivo. Nemogoče si je misliti, da bi neposredna demokracija v kolektivih lahko polno zaživela, če te neposredne demokracije ne bi polno razvijali tudi v mehanizmu komune.

GUSTAV GUZEJ

O položaju v zadružni stanovanjski gradnji

Glede na vesti, ki so bile objavljene v dnevnem časopisju o položaju v zadružni stanovanjski gradnji, daje Svet zavoda za zadružno gradnjo OLO Ljubljana naslednje pojasnilo.

S prilagajanjem novemu načinu financiranja stanovanjske gradnje so nastale težave vsekakor prehodnega značaja. Vendar je težave povzročila, predvsem povišana raven dohodkov prebivalstva in cen nekaterih izdelkov in uslug, kar se je pokazalo tudi na področju gradbeništva.

Veliko število državljanov, ki so se prijavili zavodu kot udeleženci za financiranje gradnje stanovanj, kaže, da so bili prvotni pogoji za sklepanje predvojemskih ali premoženjskih pogodb zelo ugodni, upoštevajoč današnji položaj pa očitno prenizki. Tako po analizah zavoda vidimo, da je n. pr. zadružnik prispeval za enosobno 32 kv. metrov veliko stanovanje, danes vredno 2,100.000 dinarjev, le 190.000 dinarjev, kar predstavlja manj kot 10 odst. lastne udeležbe. Nekateri zadružniki so kasneje zvišali lastno udeležbo za toliko, da je sedaj povprečje lastne udeležbe vseh zadružnikov 13 odst. ali 18 odst. s prispevki podjetij in ustanov. Delovni kolektivi so prispevali komaj 5 odst. vrednosti stanovanj v obliki posojil svojim delavcem in uslužbencem.

Zavod je postavil oziroma na osmih gradbiščih postavlja 43 objektov, ki so na prvi do peti gradbeni stopnji. Obsegajo 890 stanovanj. Leta 1960 so se vselili že v 199 stanovanj, leta 1961 bodo napolnili 398 stanovanj, leta 1962 pa nadaljnjih 293 stanovanj. Predvidena cena 890 stanovanj znaša po današnjih cenah 3.842,000.000 dinarjev. Do 1. 6. 1961 znaša vrednost gradbenih storitev 2.253,000.000 dinarjev. Za leto 1961 je treba glede na današnje cene gradbenih storitev zagotovlti še din 858,000.000 finančnih sredstev, za leto 1962 pa din 726,000.000.

K vzrokom, ki zavirajo nemoteno nadaljevanje graditve stanovanj po prvotnem načrtu moramo prišteti mimo podražitve in nizke lastne udeležbe zadružnikov še težave, ki izvirajo iz preobremenjenosti občinskih stanovanjskih skladov. Ker se dohodki skladov niso povečali toliko, kot so se povečale cene v gradbeništvu, skladi svojih obveznosti ne morejo v celoti in pravočasno izpolnjevati, pa tudi nekateri interesenti ne izpolnjujejo svojih obveznosti.

Zaradi opisanega položaja stanovanjskih skladov si zavod prizadeva, da bi bodoči uporabniki stanovanj — tako zadružniki kot pravne osebe — že danes prispevali k razliki, nastali zaradi povečanja stroškov pri gradnji, saj so jih v smislu VII. točke premoženjske pogodbe tako dolžni plačevati ob odobritvi stanovanjskih objektov.

Zavod kot servisna ustanova, ki nima lastnih obratnih sredstev, mora svoje obveznosti do gradbenih izvajalcev pravočasno izpolnjevati, sredstva iz raznih pogodb pa ne pritekajo tako, kot nastajajo tekoči stroški. Informacije, ki trdijo, da zavod ne priznava pogodbenih obveznosti, da bo stanovanje, za katero je v pogodbenem razmerju z zadružniki, prodal, so netočne. Zavod je v korist zadružnikov pričel vabiti le-te k sporazumni spremembi pogodb, da bi tako finančno uravnovesil medsebojne obveze.

Zavod se zaveda svojih obveznosti in osnovnih želja zadružnikov, t. j. da bi bila stanovanja čimprej dograjena in vseljiva. Vsako podaljševanje rokov za dovršitev stanovanj le-ta samo podražuje, kar gre končno v škodo zadružnikom. Zavod do danes še nobenemu zadružniku, ki je svoje obveznosti izpolnil, ni enostransko odpovedal premoženjske pogodbe.

Prikazanih finančnih težav tudi ni mogoče reševati tako, da bi zavod, ne glede na določbe premoženjskih in ostalih pogodb, oddal stanovanja, ki bodo najprej zgrajena, tistim, ki so prispevali največ finančnih sredstev. Kakor se zdi ta predlog na prvi pogled najbolj primerna rešitev, je zelo težko izvedljiv. Stanovanja za zadružnike z različnimi finančnimi obvezami gradijo namreč vselej v blokih in vrstah ter se morajo podrejati tehničnemu postopku graditve.

Čimprejšnjo dograditev in vselitev stanovanj je moč doseči le s skupnimi obojestranskimi napori. Zavod si bo še naprej prizadeval, da bi stanovanjski skladi čimprej izpolnili svoje obveznosti do zadružnikov. Zadružniki pa morajo tudi po svojih močeh sodelovati tako, da z lastnimi sredstvi ali s sredstvi svojih delovnih kolektivov prispevajo k izravnavanju nastalih razlik v financiranju stanovanjske graditve.

Čim bolj bodo zadružniki podprli ta Zavodova prizadevanja, čim hitreje bodo gospodarske organizacije in ustanove pomagale svojim delavcem in uslužbencem, da dobe stanovanja, in čim večje bo razumevanje občinskih stanovanjskih skladov za zadružno gradnjo, tem hitreje bodo odstranili motnje pri financiranju in graditvi stanovanj za zadružnike.

Svet Zavoda za zadružno gradnjo OLO Ljubljana

Zagrebške novice

MODERNIZACIJA MAKSIMIRSKE CESTE

Po dolgih razpravah so naposled sestavili urbanistični načrt o modernizaciji Maksimirske ceste. Po tem načrtu bodo v tej ravni ulici, ki drži od središča mesta proti Maksimirskemu gozdu zgradili več deset eno- in dvonadstropnih hiš. V začetku ulice bodo zgradili 14-nadstropno stolpnico s sodobno tržnico, blizu nje pa desetnadstropno poslopje, v katerem bodo poslovni prostori.

MLADINA GRADI SAVSKI NASIP

Nad 600 fantov in deklet z Reke ter iz Splita, Zagreba in Beograda hitro gradi v zagrebškem predmestju obrambni nasip. Ko bo zadnja izmena mladih graditeljev končala delo, bo stal ob Savi 875 m dolg, 5 m visok in prav tako širok nasip, ki bo zaščitil pred poplavami in omogočil obdelovati večje površine zemlje in zgraditi zagrebško rečno pristanišče.

CENTER KONFEKCIJE

Na pobudo Zveznega odbora »Družina in gospodinjstvo« se tudi v Zagrebu pripravljajo na ustanovitev trgovinskega podjetja za promet s konfekcijo. Narejene obleke bo prodajala »Modna kuća« v Praški ulici, ki posluje sedaj v okviru tovarne »Kamensko«. Ta sodobna velika trgovina, ki so jo odprli pred pičlim letom, bo razširila poslovanje tudi na vse druge prodajalne konfekcije v Zagrebu in drugih mestih Hrvatske.

SPREJEMNI CENTER SO ODPRLI

V Študentovskem domu v Tvrtkovi ulici so odprli sprejemni center za tuje študente in mladino. V tem centru, ki ima 200 postelj in ki je zelo lepo urejen, bodo imeli gostje prehrano in dobili bodo lahko vse podatke o zagrebških znamenitostih in zanimivostih. Lani je potovalo skozi Zagreb nad 3500 tujih študentov, letos pa jih pričakujejo še znatno več.

NAJMLAJŠA ŠOFERKA

Trinajstletna učenka VII. razreda osemletke Ljilja Cvilinger je najmlajša zagrebška šoferka. »Šofirati sem se začela učiti, ko mi je bilo deset let«, pravi Ljilja. »Najprej sem se začela učiti voziti moped, potem otroški avtomobil, zdaj pa vozim Fiat-1100. Ko mi je bilo sedem let, sem pa opravljala tudi posle prometnega miličnika.« Vozniškega dovoljenja Ljilja nima, toda večina prometnih miličnikov jo pozna in jo pustijo, da v družbi svojega očeta, vozi po najprometnejših zagrebških ulicah.

LJUBLJANA, 13. jul. — Ob praznovanju 13. julija — dneva šoferjev in avtomehanikov so dopoldne predstavniki Združenja šoferjev in avtomehnikov Slovenije, ljubljanskega okrajnega odbora združenja in podružnice ZŠAM v Ljubljani položili vence h grobnici narodnih herojev, spomeniku talcev v Gramozni jami ter pred spomenik žrtvam na Urhu. Vence so položili tudi na grob Venčeslava Bavdka, ustanovitelja ZŠAM in borca od leta 1943 ter na grob Franca Birjana, častnega član ZŠAM Foto: S. Jerala

Tudi na dopustu
jutranjik
DELO

KAKO NAJ RAVNAJO INVALIDI PRI UVOZU AVTOMOBILOV

Zvezni državni sekretariat za finance je izdal navodila o postopku za uporabo olajšav invalidov pri uvozu osebnih avtomobilov in motociklov. Po določbah teh predpisov, ki začno veljati danes, bodo morali vsi invalidi s pravico do olajšav pri uvozu osebnih motornih vozil vložiti prošnje na carinarnico, ki carini vozila. Prošnji bodo morali vojni in mirnodobni invalidi od I. do VI. skupine priložiti prepis pravomočnega odloka, s katerim jim je bila pripoznana invalidnost vojnega ali mirnodobnega invalida in po katerem prejemajo invalidnino.

Vojni in mirnodobni invalidi od VII. do X. skupine bodo morali predložiti potrdilo, da imajo pravico do ortopedskega avtomobilčka po predpisih vojaških vojnih invalidov ali potrdilo, da jim je priznana invalidnost na podlagi poškodb nog ali rok. Vojni invalidi bodo morali predložiti overovljen prepis odloka zavoda za socialno zavarovanje, s katerim je potrjeno, da so invalidi.

Invalidi, katerih poškodbe na nogah ali rokah so posledica fašističnega terorja, telesnih hib od rojstva ali posledica bolezni, kakor je otroška paraliza, ali drugih vzrokov, pa ne sodijo v navedene kategorije invalidov, bodo morali priložiti prošnji na carinarnico zdravniško potrdilo, ki ga izda zdravnik specialist javne zdravstvene službe.

Posvet nevrokirurgov in nevrotraumatologov

Pod pokroviteljstvom predsednika Ljudske skupščine Črne gore Blaža Jovanoviča bo od 8. do 10. oktobra v Titogradu drugi sestanek nevrokirurgov in nevrotraumatologov Jugoslavije. Na njem bodo poročali o najnovejših izkušnjah v zdravljenju možganskega tumora ter obolenj hrbtenice, hrbteničnega mozga in obrobnih žlvcev. V okviru svobodno izbranih tem pa bodo poročali o uspehih v zdravljenju poškodb na hrbtenici, glavi in možganih ter o odstranjevanju njihovih posledic.

KOMBAJN ŽANJE NA KMETIJSKEM POSESTVU RAKIČAN Foto: Jerala

Zastekleni režim samovolje

Nezakoniti in družbeno škodljivi odnosi v Tovarni steklenih izdelkov Slovenska Bistrica pred Odborom za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LR Slovenije

Večletne očitne kršitve zakonitosti in grobe nepravilnosti v poslovanju Tovarne steklenih izdelkov v Slovenski Bistrici, so šele nedavno prišle na dan. Vrsta pritožb, ki jih je prejel Odbor za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS je opozarjala, da gre po naravi pojavov za družbeno izredno škodljive in nesocialistične odnose v podjetju. Iz zbranih podatkov je poseben pododbor Odbora za družbeno nadzorstvo ugotovil, da so razen subjektivnih sil in odgovornih uslužbencev podjetja za sedanje stanje v tovarni krivi tudi občinski oblastni in politični forumi. Politične organizacije, ljudski odbor, zbor proizvajalcev, sveti in inšpekcijske službe ljudskega odbora bi morali namreč sproti odpravljati vse nepravilnosti. Prav oni so bili dolžni zagotoviti zakonito poslovanje, kolektivu pa pomagati, da bi prišel do samoupravnih pravic. Ti forumi bodo morali zdaj odpravljati posledice, namesto da bi že od vsega začetka sproti preprečevali vzroke.

Pri listanju po materialu, ki ga je zbral odbor, se razkrivajo stvari, ki se zde človeku spričo osamljenosti in družbene preživelosti kaj nenavadne.

Steklarska delavnica v Slovenski Bistrici je bila sprva majhna. V njej so izdelovali le gumbe. Pa so postavili še drugo steklarsko peč, zgradili še tretjo. Kolektiv je narastel skoraj na 250 delavcev in delavnica je prerasla v tovarno steklenih izdelkov. Njena večletna razvojna pot nosi pečat samorastništva. Zrasla je tako rekoč iz nič in si z lastnimi silami in sredstvi priborila mesto na domačem in tujem trgu.

Kolektivu tovarne torej vse priznanje! Toda — rastla je le tovarna, le proizvodnja-strokovna in idejna raven ljudi pa ni napredovala. Družbena zavest in medsebojni odnosi v kolektivu so tako neverjetno zaostajali za rastjo proizvodnje, da so se morali delavci ob tem, ko so delali in ustvarjali nove milijone, potegovati celo za najosnovnejše delavske pravice in za pravice, ki jih terja človeško dostojanstvo.

Na tovarno jih ni vezal občutek, da je podjetje njihovo in da so sami njegovi gospodarji.

»ČE TI NI KAJ PRAV, IZVOLI, TU IMAŠ DELAVSKO KNJIŽICO«

Stefan Jurič se je tudi zaposlil v tovarni, vendar pa ni dolgo vzdržal. Takole nekako je pozneje izjavil na Zavodu za posredovanje dela: »Zaradi nezdravih in neznosnih razmer v podjetju sem zapustil tovarno. Zadosti mi je bilo klofut in pretepanja.«

Tudi Karel Tomažič, Anton Lunežnik, Peter Šajtegel in še vrsta drugih je spregovorila šele potem, ko so že zapustili brezpravno tovarniško okolje. Njihove izpovedi govore o klofutah, o kratenju pravic iz zdravstvenega zavarovanja, o grobi kršitvi predpisa o osemurnem delavniku itd. Ljudje — tudi mladoletniki — so morali včasih delati skoraj do popolne izčrpanosti tudi po 18, 20 in še več ur skupaj. Tudi zdravniška spričevala in priporočila za dodelitev lažnih del pri mojstrih in vodilnih ljudeh običajno niso zalegla. Vedno je obveljala njihova preudarnost in svojo pravico močnejšega so zavoljo večje avtoritativnosti morali večkrat potrjevati s klofutami, ki so jih delili zdaj s trezno presojo zdaj spet pod vplivom vinske razgretosti.

Če se je kdaj vsaj s protestom kdo postavil po robu, potem je običajno slišal: »Če ti ni kaj prav, pojdi k sekretarju podjetja«. Sekretar, ki se je na vsakih nekaj mesecev komaj enkrat prikazal v proizvodnih obratih, pa je po posebni formuli reševal vso socialno kadrovsko problematiko. »Če ti ni kaj prav, izvoli, tu imaš delavsko knjižico.« — Takšen je bil njegov enoten in učinkovit postopek.

»POMLAJEVANJE KADRA« IN SISTEM NEORGANIZIRANOSTI

Tisti, ki se z režimom samovolje niso strinjali, so morali torej zapustiti podjetje. Lani jih je odšlo več kot 50. Odhajali so večinoma mladi ljudje, ki so se vsaj delno že usposobili za proizvodnjo. Vodstvo tovarne pa je odhode iz podjetja razlagalo kot politiko za pomladitev delovnega kolektiva!

Zlasti na začetku je v tovarni zelo primanjkovalo kvalificiranih steklarskih delavcev in strokovnjakov. Če so hoteli dobiti »glažarje«, kot jih imenujejo, iz drugih steklarn, potem so jih morali preplačati. Spraševati kdo ve koliko po njihovih človeških in moralnih kvalitetah torej ni bilo mogoče. Da so jih v podjetju obdržali, jim je bilo treba zagotoviti dober materialni položaj. Še več, dovoljevali so jim vse, kar so si sami dovolili. Z vodilnimi kadri v podjetju so se zato zlili v enotno kasto privilegirancev.

Jedro samovolje je torej že staro. Pognalo je plevel nezdravih odnosov in nezakonitosti, ki je docela prerasel vse, kar bi v podjetju moralo biti zakonito in organizirano. Tudi v organizaciji proizvodnje je našel svoje mesto. Večkrat se je zgodilo, da je delovodja navsezgodaj zjutraj ali pa morda sredi dopoldneva ugotovil, da za določeno število ljudi pravzaprav nima dela in zato jih je poslal domov. Kmalu za tem pa se je običajno zgodilo, da je bilo dela preveč. Ure je bilo treba nadoknaditi in ljudje so morali delati po 12, 18 ali 20 ur. Pri takšni organizaciji dela se je seveda dalo urediti, da so si posamezni delavci lahko privoščili ob zahtevnejših kmečkih delih nekajdnevni »dopust«. V proizvodnji zamujene ure so potem nadoknadili. Žal pa je ob tem zaostala polproletarska vaška miselnost delavcev živela dalje, saj se nihče ni prizadeval, da bi ljudem vcepljal napredno industrijsko miselnost, jih vzgajal in jim širil obzorje.

BESEDO IMA TOVARIŠ DIREKTOR

Ljudje brez zadostnega splošnega in ideološkega znanja, vendar s prirojenim čutom za zdravo presojo, so vedeli za napake v podjetju, vendar so o njih že nekaj let le šuštjali. Le kdo od njih bi glasno spregovoril, v samoupravnih organih podjetja pa še celo ne. Člani delavskega sveta in upravnega odbora so bili po navadi enostavno »postavljeni pred dejstvo«. Vodstvo ni delalo tistega, kar bi sklenili samoupravni organi, pač pa so samoupravni organi vedno odobravali samo tisto, kar je vodstvo podjetja že sklenilo in opravilo.

Ko so v Štatenbergu pripravili občinski seminar za člane samoupravnih organov, se ljudje iz steklarne sploh niso mogli načuditi: »Kaj res imamo tako velike pravice?!«

Sestanki delavskega sveta v Tovarni steklenih izdelkov so se po navadi začeli z besedami predsednika delavskega sveta: »Tovariši, pričenjamo sejo delavskega sveta in dajem besedo tovarišu direktorju.« Predsedniku torej ni bilo treba pred sejo pogledati niti tega, kaj vsebuje dnevni red. Govoril je direktor! Predsednik se mu je potem zahvalil in seje je bilo konec.

Za neko sejo delavskega sveta, ki jo je sklical direktor, je predsednik delavskega sveta zvedel šele nekaj ur pred zasedanjem. Zdelo se mu je, da bi bilo prav, če bi še pred sejo delavskega sveta razjasnili, kako je bilo s trošenjem sredstev podjetja, ki so jih vložili v direktorjevo stanovanje. Tudi v tem primeru je šlo za samovoljno trošenje, za takšno odločanje in razpolaganje, pri katerem samoupravnih organov ni nihče vprašal za mnenje. Direktor je predsednika avtoritativno zavrnil: »O tem ne bomo razpravljali«, in ga poslal k sekretarju podjetja. Tam je po stari formuli zvedel za možnost . . .

Je potem čudno, če po tolikih letih delavskega in družbenega samoupravljanja kolektiv še ne pozna niti osnovnih pravic delovne zakonodaje in če sploh ne pozna svojih samoupravnih pravic in dolžnosti? Čudno pa je, da so nezdravi, nesocialistični odnosi toliko časa ostali nedotaknjeni in da tudi nihče od pristojnih činiteljev izven podjetja ni ponudil delavskih knjižic tistim, ki so takšno stanje zakrivili.

F. JERAS

IZJAVA KRIMA BELKASEMA PO RAZGOVORIH Z NASERJEM

V Alžiriji ni nobene tretje sile

Zunanji minister začasne Alžirske vlade je izjavil, da Alžirci ne dovolijo nobenega razkosavanja njihovega ozemlja, in izrazil upanje, da se bodo pogajanja v Evianu nadaljevala

KAIRO, 13. jul. (Tanjug). »Združena arabska republika v celoti podpira stališče začasne alžirske vlade in boj alžirskega ljudstva,« je izjavil podpredsednik alžirske vlade in zunanji minister Krim Belkasem po svojih razgovorih s predsednikom ZAR Naserjem.

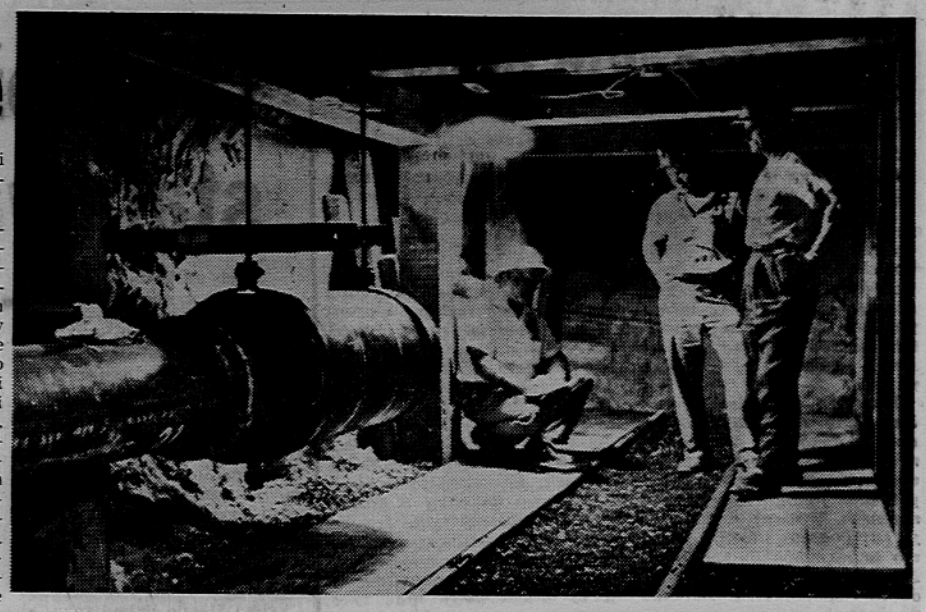
»Predsednik Naser mi je dejal,« je izjavil Belkasem, »da bo ZAR z nami, če se bomo odločili nadaljevati pogajanja. ZAR bo z nami tudi če se bo nadaljeval osvobodilni boj, in nam bo nudila vso moralno, materialno in vojaško pomoč, dokler bo trajal boj za osvoboditev Alžirije.«

Belkasem je v daljšem intervjuju s kairskim listom »Al Akbar« navedel osnovne razlike v gledališčih, ki so prevladale na evianskih pogajanjih. Francija predvsem ločuje Saharo od Alžirije in neče priznati integritete Alžirije. »Mi pa smo se borili celih sedem let,« je dejal Belkasem, »in ne bomo dovolili, da nas zdaj razkosavajo, in ne bomo zapustili Sahare, ki je integralni del alžirskega ozemlja.«

»Druga sporna stvar je položaj francoske skupnosti v Alžiriji,« je nadaljeval Belkasem. »Ponudili smo vsa jamstva, ki zagotavljajo varnost in enakopravnost Evropejcev v neodvisni Alžiriji. Nikoli pa ne bomo privolili in ne moremo privoliti v to, da bi francoski skupnosti v Alžiriji priznali nekakšne posebne privilegije, tako da bi dobili državo v državi. Prav tako za nas ni sprejemljiva zahteva Francije, da obdrži v neodvisni Alžiriji vojaška oporišča. To ne gre skupaj z alžirsko neodvisnostjo. Mislimo, da bi to pomenilo samo nadaljnjo vojaško okupacijo, in zato takšne zahteve najodločneje odklanjamo.«

Belkasem je potem govoril o prekinitvi evianskih razgovorov. Izjavil je, da se je Francija nehala pogajati v upanju, da bo lahko v času do obnovitve pogajanj uspešno izvedla nekatere manevre, s katerimi bi povečala svoj pritisk. Izrazil je upanje, da se bodo pogajanja v Evianu vendarle nadaljevala, ter je poudaril, da je razvoj alžirskega položaja potrdil, da v Alžiriji ni nobene »tretje sile«, o kateri stalno govori general de Gaulle. V Alžiriji je samo ena sila — alžirsko ljudstvo, ki je trdno s fronto narodne osvoboditve Alžirije in z alžirsko vlado.

Krim Belkasem je danes odpotoval iz Kaira v Tunis.

Slika prikazuje tri funkcionarje komisije za atomsko energijo ZDA na koncu dolgega rova v Jucca Flatsu v Nevadi, kjer bi postavili nuklearno »napravo, če bi se odločili za obnovo podzemnih atomskih poskusov. Zastopniki komisije so izjavili, »da razvijajo naprej podzemne naprave za primer, če bi se obnovili atomski poskusi«. Predmet na levi je zračna cev.

Adenauer odpotoval iz Berlina

Zahodnonemški kancler ponovno zavrnil vsako misel na priznanje DR Nemčije — Vzhodnonemški tisk označuje Adenauerjev obisk v Berlinu kot provokacijo

BERLIN, 13. jul. (Tanjug). Na današnji tiskovni konferenci v Berlinu je kancler Adenauer izrazil upanje, da bo mogoče najti pametno ureditev nemškega vprašanja in da bo »nekega dne« sklenjen sporazum.

Adenauer je odločno odklonil vsako misel na to, da bi priznali DR Nemčijo ali da bi se razgovarjali z njenimi predstavniki. O predlogu, naj bi na konferenci 52 držav razpravljali o Nemčiji, je dejal, da takšno »okorno telo« ne bi moglo urediti niti enega bistvenega vprašanja. Kar pa zadeva nevtralizacijo Nemčije, kot jo predlagata vladi Sovjetske zveze in DR Nemčije, je Adenauer izjavil, da bi to pomenilo izključitev Nemčije iz mednarodne politike in »konec Nemčije«.

Adenauer je po tiskovni konferenci odpotoval z letalom v Bonn.

Kanclerjev obisk v zahodnem Berlinu, zlasti pa sporočilo o njegovih razgovorih s predstavniki zahodnoberlinskega senata ocenjujejo v DR Nemčiji kot provokacijo. List »Neues Deutschland« poudarja, da v sporočilu ni niti besede o mirovni pogodbi, na katero nemško ljudstvo čaka že 16 let. Prva točka sporočila govori o pravici zaveznikov, da ostanejo v zahodnem Berlinu. V tej zvezi piše list, da se je Adenauer tu pokazal v pravi luči, ko je odklonil pravico nemškega ljudstva do samoodločbe in suverenosti in poudaril »zasužnjevalno pravico« zahodnih držav. V zvezi z drugo točko — o pripadnosti zahodnega Berlina Zvezni republiki v pravnem, finančnem in gospodarskem oziru — opozarja list na to, da so tudi predstavniki zahodnih držav na ženevski konferenci ugotovili ,da zahodni Berlin ni sestavni del Zahodne Nemčije. List se strinja s tretjo točko, v kateri je govora o svobodnem dohodu v Berlin. Kar zadeva navedbe v sporočilu o pravici zahodnoberlinskega prebivalstva do samoodločbe, pa »Neues Deutschland« poudarja, da lahko to pravico zajamči samo sporazum o svobodnem mestu Berlinu.

Menon je »relativno optimističen« glede Laosa

Pariz, 13. jul. (AP). Indijski obrambni minister in voditelj delegacije na ženevski konferenci o Laosu Krišna Menon se je danes v Parizu razgovarjal s predsednikom laoške vlade Suvano Fumo o ureditvi laoškega problema.

Po sestanku s Suvano Fumo je izjavil, da je bilo njegovo potovanje »koristno« in da se vrača v Ženevo »relativno optimističen, kar zadeva uspeh konference«. Predstavnik laoškega premiera Suvane Fume, ki je v Parizu na okrevanju po nedavni operaciji, je novinarjem po sestanku med Suvano Fumo in Menonom povedal, da bo Menon sprožil na ženevski konferenci nove predloge o zagotovitvi nevtralnosti Laosa in o delu mednarodne nadzorstvene komisije v Laosu.

Italija bo vzela državljanstvo nacističnim optantom

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

RIM, 13. jul. (Po telefonu). Premier Fanfani bo proti večeru v poslanski zbornici odgovarjal na politično razpravo o resoluciji o nezaupnici vladi, ki so jo predložili socialisti. Ker si je vlada praktično še pred začetkom razprave zagotovila večino in ker parlamentarna razprava ni pokazala novih momentov, vlada v političnih krogih veliko več zanimanja za tisti del premierovega govora, ki bo obsegal nekatera zunanjepolitična vprašanja, zlasti še glede na nov val terorističnih akcij na Južnem Tirolskem.

Po novih atentatih proti najvažnejšim železniškim mednarodnim progam v severni Italiji je storila italijanska vlada več ukrepov, med katerimi so ponovna uvedba vizuma za potovanje avstrijskih državljanov v Italijo, izgon dveh južnotirolskih novinarjev in dveh nameščencev glasila avstrijske manjšine »Dolomiten«, predložitev osnutka zakona o možnosti odvzema državljanstva tistim južnim Tirolcem, ki so za časa nacistične zasedbe Italije optirali za nemški rajh in jim je bila s sporazumom Gruber-de Gasperi dovoljena ponovna pridobitev italijanskega državljanstva. Po atentatih na južnem Tirolskem je skoraj ves italijanski tisk zahteval, naj se odvzame državljanstvo bivšim nacističnim optantom; javnost je namreč prepričana, da so krivci sedanjega terorizma bivši nacisti, povezani z nacističnimi centralami v Zahodni Nemčiji in da je postala Tirolska akcijsko področje prebujajočega se nacizma.. Možno je, da bodo dosedanjim vladnim ukrepom sledili še drugi, zlasti če se bodo atentati nadaljevali; preteklo noč so teroristi pognali v zrak vse štiri električne daljnovode ob železniških progah, v letakih, raztresenih okoli krajev atentatov, pa so zagrozili, da bodo nenehno prekinjevali komunikacijske zveze, da bi odvračali turiste od Italije. Bivši zunanji minister in sedanji šef italijanske delegacije v OZN Gaetano de Martino je izjavil, da je nastopil čas za predložitev italijanske pritožbe proti Avstriji v Varnostnem svetu.

Dvodnevna politična razprava v parlamentu pa je pokazala, da vlada lahko računa še nadalje na solidno večino, kajti kljub razlikam med provladnimi strankami prevladuje bojazen, da bi eventualna kriza lahko privedla do položaja, v katerem parlament ne bi mogel najti nove vladne večine. Proti tej tezi, ki so jo z manjšimi ali večjimi niansami zagovarjali šefi vseh provladnih strank, sta odločno nastopila le generalna sekretarja PSI in KPI Nenni in Togliatti. Oba menita, da bi bilo nadaljevanje sedanjega položaja škodljivo za demokracijo v Italiji in neučinkovito za gospodarski in socialni razvoj dežele. Pietro Nenni je predvsem vztrajal, da nehomogenost političnih sil, ki podpirajo sedanjo vlado, zavira njeno delovanje in reševanje osnovnih problemov dežele, medtem ko je sekretar krščansko demokratske stranke Moro trdil, da razlike med provladnimi strankami niso ovira le dejavnosti Fanfanijeve vlade, ki je plodno opravljala delo.

Na splošno pa menijo, da bo izšla vlada iz sedanje politične razprave okrepljena. Razprava pa bo močno zavrla sredinsko levi razvoj, ki je bil cilj večine tvorcev sedanje vladne večine v lanskem juliju. Prav zaradi te perspektive so se socialisti lansko leto ob glasovanju o zaupnici Fanfanijevi vladi vzdržali ter jo posredno podprli. Njihov sedanji odločni prehod v opozicijo bi utegnil imeti za posledico tudi prekinitev sodelovanja s krščanskimi demokrati v občinskih upravah nekaterih večjih mest, kar zlasti z obžalovanjem ugotavljajo nekateri katoliški in laični pristaši sredinsko leve politike.

Aca Stanovnik

Na zemljevidu severne Italije in Švice so označena mesta, kjer so južnotirolski ekstremisti ponoči med polnočjo in pol eno uro hkrati z minami razstrelili železniške proge.

DE GAULLOV GOVOR PO RADIU IN TELEVIZIJI

Neodvisnost Alžiriji, a jamstvo za „posebne interese" Francije

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

PARIZ, 13. jul. — Povezava Alžirije s Francijo je za generala de Gaulla še vedno pogoj, ki naj bi ga sprejeli alžirski predstavniki, če hočejo, da postane Alžirija neodvisna. Francoski predsednik je sinoči v svojem govoru po radiu in televiziji dejal: »Francija je brez vsakega pomisleka za to, da dobi alžirsko prebivalstvo popolnoma neodvisno državo.«

Izraz »neodvisnost«, ki ga je de Gaulle prvič uporabil med nedavno turnejo po Loreni, je zdaj ponovil in še podkrepil. Pa vendar je de Gaulle zdaj postavil za dekolonizacijo pogoj, da Alžirci privolijo v »organsko kooperacijo dveh skupnosti« in zajamčijo »posebne interese« Francije.

Iz včerajšnjega de Gaullovega govora je moč posneti, da Francija v primeru, da se na pogajanjih ne bi sporazumeli, še vedno računa z razdelitvijo alžirskega ozemlja. De Gaulle sicer ni tega sinoči omenil s to besedo, govoril pa je o »pregrupiranju« prebivalstva, kar seveda pomeni razdelitev alžirskega ozemlja.

De Gaulle je sinoči govoril v istem duhu kot med svojo lorensko turnejo. Francija je za samoodločbo alžirskega ljudstva. Popolne neodvisnosti Alžirije ne ovira. Pripravljena je, da se o prihodnosti Alžirije pogaja z »alžirskimi političnimi elementi, predvsem s FLN«. Prav tako bo pomagala bodoči neodvisni Alžiriji. V zameno za to pa zahteva, da priznajo posebne pravice francoske etnične skupnosti kot celote ter nekatera druga jamstva.

Če ne bi mogli govoriti o novih in pozitivnih elementih v sinočnji de Gaullovi poslanci, ki bi obetali, da bodo bližnja pogajanja uspešno napredovala, pa vendar ni postavil novih ovir za nadaljnja alžirsko-francoska pogajanja.

Kaj zadeva svetovna vprašanja, je De Gaulle ugotovil, da se je mednarodni položaj poslabšal, kar je pripisal sovjetski politiki. Izjavil je, da »pod pritiskom in grožnjami« ni moč ničesar urediti in da »grmenje za kulisami« ne bo prisililo zahodne države k popuščanju. Narobe, v vzdušju mednarodnega sodelovanja in zbliževanja bi nemški problem »ne bil več pereč« in bi ga prizadete države lahko sporazumno uredile .

De Gaulle ni neposredno kritiziral odnos med izvršno oblastjo in parlamentom, obsodil pa je »nostalgijo«, s katero v francoskih političnih krogih razmišljajo o vlogi parlamenta. Izrekel pa je priznanje sedanjemu parlamentu, da je »opravil delo, kakršnega ni opravil še noben prejšnji parlament«.

S. Glumac

Obsedno stanje v Gvatemali

Ciudad Guatemala, 13. julija (AP). Vladni radio je objavil, da je gvatemalski predsednik Idigoras podpisal dekret o obsednem stanju, ki bo trajalo 30 dni.

TELEGRAMI

ATENTATORJI NA DELU. — ALŽIR. Desničarski francoski nacionalisti so sinoči na območju Alžira izvršili 18 atentatov s plastičnimi minami. Mine so eksplodirale pred in med de Gaullovim govorom in še po njem. Ranjenih je bilo več ljudi. Eksplozije pa niso povzročile prekinitve oddaj radia in televizije, ki sta prenašala de Gaullov govor.

KOMISIJA OZN ZA JUGOZAHODNO AFRIKO V TANGANJIKI. — DAR ES SALAM. Člani komisije OZN za jugozahodno Afriko so sinoči prispeli v glavno mesto Tanganjike Dar Es Salam, kjer se bodo razgovarjali z begunci iz jugozahodne Afrike o položaju na tem skrbniškem področju. Predsednik komisije Fabregat je v Blantyru v Njasi, kjer je letalo pristalo na poti v Tanganjiko, izjavil, da bo komisija ostala v Afriki, če treba, tudi leto dni, da bi uspešno opravila svojo misijo. Po njegovem mnenju bo misija dosegla uspeh, tudi če člani komisije ne bodo obiskali jugozahodne Afrike. Iz Tanganjike bodo člani misije odpotovali preko Nairobija v Kairo.

STRAUSSOV ŠTUDIJSKI OBISK V ZDA. — BONN. Zahodnonemški obrambni minister Strauss je odpotoval na 14-dnevni študijski obisk v ZDA. Razgovarjal se bo s člani ameriške vlade Deanom Ruskom, McNamaro in Dillonom o raznih vprašanjih v zvezi z NATO.

RAZGOVORI O POSOJILU MED JORDANIJO IN ZAHODNO NEMČIJO. — AMAN. Jordanska vlada se bo pogajala z zahodnonemško vlado o posojilu v znesku milijon funtov, ki bi ga uporabila za razširitev pristanišča Akabe.

VODA ZALILA MESTO. — BOMBAJ. Mesto Puna ob reki Mata so predsinočnjim prizadele katastrofalne poplave. Nad 25.000 ljudi se je moralo zateči na višje kraje. Voda narasle reke, ki je drla čez mostove v mestu, je dosegla drugo nadstropje občinskega poslopja. Poročajo, da voda že odteka.

EKSPLOZIJI V KÖLNSKI TOVARNI. — KÖLN. Tukajšnja policija je objavila, da je bilo nad sto ljudi ranjenih pri dveh eksplozijah v neki tovarni dinamita v bližini Kölna. Do »skrivnostnih« eksplozij je prišlo v ponedeljek, v presledku osmih ur. V tovarni, ki je last družbe »Dinamit A. G.«, sta eksploziji razdejali skladišči, v katerih so bili spravljeni detonatorji.

ODNOSI VZHOD-ZAHOD

Nova berlinska kriza?

Polemika o Berlinu med Vzhodom in Zahodom je vsak dan bolj ostra. Glavno besedo imata Moskva in Washington, toda v razgovoru sodelujejo tudi drugi. Kot kaže ta polemika, bi lahko dejali, da je na pragu nova berlinska kriza.

Ponatiskujemo nekaj izvlečkov iz raznih govorov ter izjav državnikov in pisanja časopisov kot nekak presek najnovejšega razvoja berlinskega problema.

»... Sovjetska vlada je skupaj z vladami drugih socialističnih držav predlagala zaveznikom v boju s fašistično Nemčijo, da sklenejo mirovno pogodbo z Nemčijo in da normalizirajo položaj v zahodnem Berlinu. Prav tako smo pozvali kanclerja Adenauerja, voditelja zahodnonemške vlade, da pokaže razumevanje in dobro voljo pri urejanju te nujne naloge našega časa.

Kako so na vse to reagirali na Zahodu? Vlade doslej niso uradno odgovorile. Toda zahodni časopisi, ki so blizu vladnim krogom oziroma vojnim štabom ter vladajoči stranki, so priobčili precej novic o tem. Žal je v teh novicah mnogo nesmisla in malo zdravega razuma. Nam groze, da bodo stali »trdno«, da bodo uporabili silo, da bi prodrli v zahodni Berlin, ko bomo podpisali mirovno pogodbo z Nemčijo.

... Ne smemo hujskati na vojno, temveč zavzemati se moramo za mir. Ni treba razvnemati atmosfere ter povzročiti spopad. Za mizo mirno pretehtajmo vsa vprašanja, ne da bi grozili. Predlagamo sklicanje mirovne konference, na kateri bi predložili svoj načrt sporazuma. Naj tudi zahodne države predlagajo, naj tudi one prispevajo svoj načrt za mirno ureditev. Mi bomo pregledali vse predloge in sprejeli tiste, ki bodo najbolj koristili utrditvi miru in ki bodo, kot je potrebno, upoštevali koristi in suverenost vseh držav.

Zahodni Berlin je otok v DR Nemčiji, kjer se je ohranil kapitalistični družbeni red. Nočemo se vmešavati v notranje zadeve berlinskega prebivalstva, da bi rušili ugled in veljavo ZDA, Anglije in Francije. Ali lahko poiščemo takšno rešitev vprašanja, ki bi zadovoljila vse države, ki so se bojevale z Nemčijo, ne da bi to motilo zahodnoberlinskega načina življenja? Da, lahko. In mi predlagamo takšno rešitev — da se da Zahodnemu Berlinu status svobodnega mesta, da mu zagotove jamstva ali štiri velesile — ZDA, Anglija, Francija in Sovjetska zveza, ali nevtralne države ali pa OZN.

Če imajo zahodne države boljšo varianto jamstev, naj jo predlagajo...

Mislimo, da nova svetovna vojna ni neizbežna. Vendar pa ne smemo misliti, da je vojna popolnoma izključena, kajti še zmeraj so na svetu imperialistične države...

Sovjetska vojska mora biti pripravljena, da vsak trenutek zanesljivo brani mirno graditev komunizma v Sovjetski zvezi in da izpolni svojo internacionalno dolžnost tako, da pomaga drugim socialističnim državam.

Sovjetske oborožene sile imajo danes vse potrebno, da uspešno izpolnijo odgovorne naloge, ki jim jih nalagamo.

Naj tisti, ki mislijo na vojno, ne pričakujejo, da jih bo rešila oddaljenost. Ne, če imperialisti povzroče vojsko, se bo le-ta končala s popolnim porazom in z uničenjem imperializma. Človeštvo bo enkrat za vselej uničilo ta družbeni red, ki povzroča osvajalne vojne...

Predsednik ZDA gospod Kennedy je v svojih nedavnih priporočilih Kongresu razglasil tako imenovano »novo smer delovanja«. Gre za pospešeno ustvarjanje raketno-nuklearnega orožja s strateškim namenom, da bi okrepili bojno sposobnost vseh vrst orožja.

Zaradi tega je predsednik Kennedy predlagal, naj povečajo vojne dotacije v primerjavi z načrtom proračuna, ki ga je predlagal prejšnji predsednik, in to za več kot 3,5 milijarde dolarjev. To pomeni, da bodo vojaški izdatki v 1961—62. letu presegli 33 milijard dolarjev. V Zvezni republiki Nemčiji so vojni izdatki letos narasli za 18%. Pomembno zvišanje vojnih izdatkov je značilno tudi za Anglijo, Francijo in druge države NATO... Ali bi bilo pravilno, da v takšnih razmerah še naprej enostransko zmanjšujemo svoje oborožene sile?

Zaradi najnovejših dogodkov je bila sovjetska vlada prisiljena svetovati obrambnemu ministrstvu, da začasno, do nadaljnjih posebnih ukazov, preneha zmanjševati oborožene sile, kolikor je bilo to v načrtu za 1961. leto.

V zvezi z vse večjimi vojaškimi proračuni držav NATO je sovjetska vlada sklenila povečati obrambne stroške v tekočem letu za tri milijarde 144 milijonov rubljev; in tako bodo skupni stroški za vojaške potrebe v 1961. letu dosegli 12 milijard 399 milijonov rubljev.

To so nujni ukrepi, tovariši. Mi tako ukrepamo zaradi obstoječih okoliščin, zato ker ne moremo zanemariti varnost sovjetskega ljudstva.«

Predsednik sveta ministrov ZSSR Nikita Hruščev govori gojencem vojaških akademij. V tem govoru je napovedal povečanje sovjetskega vojaškega proračuna in izjavil, da je ustavljeno zmanjševanje števila sovjetskih oboroženih sil

KONRAD ADENAUER

»Nič takega ni, o čemer bi se lahko z Rusi pogovarjali o Berlinu,« je dejal zahodnonemški kancler Konrad Adenauer.

»Stališče Hruščeva ni posebno presenetilo nas Nemce,« je rekel Adenauer v televizijskem intervjuju, ki ga je prenašala mreža ABC.

HAROLD MACMILLAN

Premier Macmillan je pred kratkim zelo resno orisal berlinski položaj:

»Nočemo povzročiti spora s Sovjetsko zvezo o berlinskem vprašanju, vendar je povsem jasno, da mi in naši zavezniki ne bomo hladnokrvno opazovali kršitev zavezniških pravic v Berlinu. Svoboda dveh milijonov prebivalcev zahodnega Berlina je v nevarnosti. Upam, da bo gospod Hruščev spet pretehtal to stvar.

Mi, na Zahodu, smo zmeraj pripravljeni pogovarjati se o prihodnosti Nemčije, katere sestavni del je Berlin. Toda o naši pravici, da ostanemo v Berlinu, nočemo razpravljati. Mi nismo pozabili grenke lekcije tridesetih let in nočemo se sprijazniti z nasilnostjo.

Nedvomno, to je vprašanje, kjer so narodi zahodnega sveta odločni. To je vodilo, ki ga bodo branili.«

ROBERT MACNAMARA, OBRAMBNI SEKRETAR ZDA

»Neposredno po prevzemu dolžnosti mi je predsednik Kennedy predlagal, naj dogo-

AVSTRIJA

»Eichmannov proces« v malem

Te dni se je končal v gornjeavstrijskem mestu Wels proces, ki ga je avstrijski tisk imenoval »Eichmannov proces en miniature«. Čeprav je bil v senci jeruzalemskega zaslišavanja je »proces Schönpflug« vzbudil veliko pozornost v avstrijski javnosti. Ne samo, ker je z vso jasnostjo pokazal, kaj so počeli »majhni Eichmanni« z židovskim prebivalstvom v vzhodnoevropskih deželah, temveč tudi, ker je obtoženca branil poslanec avstrijske socialdemokratske stranke in ker je med devetimi porotniki sedel tudi nekdanji visoki funkcionar NSDAP...

Dr. Egon Schönpflug, SS-Hauptsturmführer in po vojni personalni šef velikega avstrijskega industrijskega podjetja, je bil obtožen, da je kot policijski oficir osebno sodeloval pri ustrelitvi več tisoč Židov v ruskem mestu Mogilev. Priče iz Zahodne Nemčije so izpovedale, da je mali, solìden in izobražen vtis vzbujajoči uradnik, s posebnim veseljem in očitnim sadizmom likvidiral ujetnike in skrbel za to, da je kar največkrat lahko sodeloval pri likvidacijah.

Zahodnonemški policijski uradnik Paul Popp je na procesu izpovedal, da je Schönpflug ovajal nižje pripadnike SS, ki so se upirali ustrelitvam ali ki niso dovolj brutalno ravnali z ujetimi Židi. Opisoval je, kako je Schönpflug s svojo avtomatsko pištolo kosil ujetnike, ki so jih segnali v velike grobove, in kako je z roba grobov iskal še ne povsem mrtve Žide ter streljal v trupla. — Schönpflug je vse dosledno tajil in trdil — podobno kot trdi Eichmann — da je bil samo »poštar« in »kurir« svoje esesovske enote. Vendar pa so bili dokazi dovolj jasni in sodišče ga je obsodilo na devet let strogega zapora. Državni tožilec se je pritožil zaradi prenizke kazni.

Bolj kot ta Schönpflugova grozodejstva, ki so bila navsezadnje znana že pred procesom, pa je vzbudilo ogorčenje dejstvo, da je sprejel njegovo obrambo znani advokat in socialistični poslanec dr. Zamponi. Ni še povsem jasno, kako se je moglo to zgoditi; vsekakor kaže, da to ne bo brez posledic za socialističnega poslanca. Posebno v delavskih krogih je to očitno koketiranje predstavnika socialistične stranke z nacističnim podzemljem vzbudilo ostre proteste in strankini listi so se skušali kolikor se je le dalo izogniti njegovemu imenu, ko so poročali o procesu.

Ne brez osuplosti so v javnosti sprejeli tudi dejstvo, da je bil med devetimi porotniki tudi bivši voditelj nacistične organizacije v avstrijskem mestu Schwanenstadt Julius Gabriel, ki je bil po vojni celo zaprt in so ga sodili zaradi njegove medvojne dejavnosti. Gabriel je bil celo tako predrzen, da je med procesom priče nejeverno spraševal, ali se ne motijo in ali njihova pričevanja niso izraz »osebnega sovraštva«. Ko so se v časopisju pojavile vesti o tem škandalu, je sodišče sporočilo, da nima razloga zamenjati Gabriela s kakim drugim porotnikom, ker mu je njegova domača občina izstavila dobro karakteristiko...

Schönplfugov proces pa je imel še eno posebnost. Pred sodiščem se je kot priča državnega pravništva pojavil tudi neki dr. Klaus Hornik, upokojeni policijski major. Izjavil je: »Vsak oficir Wehrmachta, SS ali SD je imel možnost, upreti se povelju, da naj likvidira civilne osebe«. Pri tem je na široko opisal svoj lastni primer.

Hornik je bil visoki policijski oficir in je dobil leta 1941 ukaz, naj likvidira večje število Židov. Upri se je, sklicujoč se na star nemški vojaški paragraf, po katerem se vsak oficir lahko upre zločinskemu povelju. Bil je sicer takoj suspendiran in so ga poslali v koncentracijsko taborišče, toda s tem svojim dejanjem je dokazal, da se je lahko uprl, kdor je imel še kaj človeškega v sebi. In nadalje, da so bili vsi esesovski in policijski oficirji, ki so sodelovali pri množičnih likvidacijah, resnični zločinci, odgovorni za svoja dejanja. Njegov primer je še posebno ostra in neizpodbitna obtožba vseh tistih malih in velikih Eichmannov, ki zdaj trde, da so »morali — ubogati«.

S. F.

Orjaški sovjetski helikopter »Kran«, ki je prenesel hišo na določeno mesto. Helikopter in njegove zmogljivosti so prikazali javnosti med letalsko parado v Moskvi.

Popis narodnosti na Tržaškem

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, sredi julija. Ali in kako ugotavljati narodno pripadnost tukajšnjega obmejnega prebivalstva? To vprašanje je v zadnjem času vzbudilo veliko pozornost v vrstah italijanske in slovenske politične javnosti, medsebojna polemika in njeni odmevi pa so hkrati pokazali tudi na njegovo politično ozadje.

V Italiji bo ljudsko štetje sredi oktobra letos. Popisa prebivalstva po narodnosti na osnovi povojnih zakonskih določil ne upoštevajo; država se z 1% narodnih manjšin šteje za povsem homogeno in narodnostnemu vprašanju zato ne pripisuje posebne važnosti. Glede na to na italijanskem državnem ozemlju tudi tokrat ne bi smeli ugotavljati narodne pripadnosti italijanskih državljanov.

Toda iz nekaterih tržaških političnih krogov je izšla pobuda, da bi na tukajšnjem narodnostno mešanem ozemlju hkrati s splošnim popisom prebivalstva ugotavljali tudi njegovo narodno pripadnost. Tako odločitev bi bilo seveda potrebno uzakoniti, za kar pa vsaj na Tržaškem področju, kjer ima vladni generalni komisar tudi zakonodajna pooblastila, ne bi bilo posebnih težav.

Vendar je za zdaj bolj kot vprašanje zakonske osnove takega dodatnega popisovanja prebivalstva v ospredju vprašanje razlogov, pomena in posledic morebitnega popisa te vrste.

Kakšna so torej stališča?

Glasilo vladajoče stranke »Il Gazzettino« je pred kratkim prvo sprožilo posebno anketo o popisu prebivalstva po narodnosti. Na straneh lista so se oglasili številni strankini ljudje in predstavniki nekaterih drugih strank, med temi tudi slovenskih. Vsi odgovori in stališča so se med seboj dokaj razlikovala tako glede upravičenosti kot glede načina popisa.

Pristaši ugotavljanja narodnosti so se v glavnem sklicevali na trditev, da je za izvajanje nekaterih določil Posebnega statuta londonskega sporazuma oziroma sploh za zaščito narodnostnih pravic potrebno definiranje slovenske manjšine. Nekateri pa so opravičevali popis, češ da so sedanji uradni podatki o številčnem stanju tukajšnjih Slovencev zastareli, pomanjkljivi in da je štetje Slovencev torej potrebno bolj iz praktičnih in tehničnih razlogov.

Med pristaši popisa so bile nekatere razlike glede načina ugotavljanja narodne pripadnosti. V glavnem pa je prevladovalo načelo, naj bi bilo ugotavljanje »demokratično in objektivno«, kar bi lahko dosegli z nekaterimi indirektnimi vprašanji o znanju jezikov. — Nekateri slovenski udeleženci ankete so zaradi dvomov o demokratičnosti in objektivnosti popisa na osnovi preteklih izkušenj predlagali tajno štetje manjšine.

Med tistimi, ki se niso direktno izrekli za popis, je bilo najbolj zanimivo stališče nekega vplivnega poslanca vladajoče stranke. Le-ta je izjavil, da narodnostne pravice ne izvirajo iz številčnega stanja pripadnikov manjšine, pač pa iz načel ustave, ki te pravice jamči ne glede na številčnost manjšine. Tržaški župan — leta sicer povezuje ugotavljanje narodne pripadnosti z izvajanjem nekaterih določil Posebnega statuta — pa sodi, da sedanji pogoji niso dovolj zreli za reševanje tega »tako občutljivega in perečega vprašanja«.

Med nasprotniki ugotavljanja narodne pripadnosti so bili tudi taki, ki so proti štetju manjšine samo zato, ker bi lahko dovedlo do aplikacije nekaterih določil Posebnega statuta. — Skrajna desnica se je v strahu, da bi štetje kljub vsemu le potrdilo močno prisotnost Slovencev, izdala tudi s stališčem, da za ugotavljanje števila Slovencev povsem zadoščajo volivni podatki in podatki o šolskih vpisih.

Zaključki organizatorjev ankete so bili dokaj pristranski: ugotavljanje številčnega stanja slovenske manjšine je koristno in nujno!

Tako stališče in sploh važnost problema sta silila k besedi tudi drugo stran, ki dotlej ni sodelovala v anketi. Pri tem so krogi blizu Slovenske kulturno gospodarske zveze prvi temeljiteje ocenili problem s stališča sedanjih političnih pogojev in koristi slovenske manjšine. Iz njihove podrobno utemeljene analize je razvidno, da v današnjih tukajšnjih razmerah Slovenci nikakor ne morejo pristati na popis prebivalstva po narodnosti.

Razlogi te povsem drugačne ocene istega vprašanja v prvi vrsti govorijo o tem, da so vsi dosedanji popisi na tukajšnjem ozemlju od 1910. dalje bili netočni in v škodo Slovencev. Tudi danes po krivdi dolgoletnega raznarodovanja in neizpolnjevanja obveznosti do Slovencev ni mogoče računati na večjo objektivnost novega uradnega štetja. Slovenci zato nimajo nobenega jamstva, da ne bi popis postal nova krivična potvorba. Končno bi v sedanjih razmerah pomenil priznanje do sedanjega umetnega naseljevanja italijanskega življa.

Taka stališča so osvetlila celotno vprašanje v povsem drugačni luči in, ker problem štetja manjšine zadeva predvsem Slovence, odločujoči činitelji prav gotovo ne bodo mogli mimo teh ugotovitev. Vendar se bodo, kot pričakujejo, k besedi oglasile še nekatere politične stranke, med temi verjetno tudi KPI, ki še ni izrekla svojega mnenja. Kljub temu pa je že sedaj značilna težnja, da bi politične skupine, ki predstavljajo Slovence, morale zavzeti skupno stališče do tega perečega vprašanja.

Dušan Fortič

ETIOPIJA

Priznanje našim strokovnjakom

ADIS ABEBA, julija. — V dobrem letu so napravili v Etiopiji iz zemlje, ki je niso nikoli obdelovali, dve sodobni farmi — Boter in Avasa. Ko je cesar v spremstvu prestolonaslednika, ministrov in drugih najvišjih vladnih funkcionarjev obiskal te dni farmo na Avasi, je bil presenečen spričo njenih uspehov. Na stotine hektarov zemlje so obdelali z najsodobnejšimi stroji in ob uporabi najsodobnejših agrotehničnih ukrepov. Letos bodo že poželi prve sadove svojega prizadevanja. Cesar je izrekel priznanje jugoslovanskim strokovnjakom za trud in za dosežene uspehe.

Zdaj dela na Avasi skupina jugoslovanskih strokovnjakov: trije agronomi, strokovnjak za osuševanje in namakanje zemlje ter več tehnikov in mehanikov. Šest mesecev je imel »14. oktober« iz Kruševca na Avasi 10 svojih tehnikov in inženirja, katerih naloga je bila kontrolirati delo traktorjev na tej farmi in učiti etiopske delavce, kako je treba ravnati s sodobnimi kmetijskimi stroji. Nad 200 mladih Etiopcev je končalo tečaj, v katerem so dobili osnovne pojme o strojih in se potem v praktičnem delu izšolali za traktoriste.

Vtem ko so imeli v začetku na Avasi samo eno enoto — eno farmo, imajo zdaj tri. Število enot na tej farmi pa bo naraščalo. Njena naloga je usposobiti čimveč zemlje za obdelovanje, da bo kmetijskih pridelkov čedalje več.

»Zdaj so pogoji za delo neprimerno boljši od pogojev, ki smo jih imeli, ko smo začeli delati,« nam je rekel agronom M. Zlatarić, ki je bil naš prvi strokovnjak na Avasi in direktor prve farme, prve enote. »V začetku je bilo premalo delovne sile, pa še tista, kar smo je imeli, ni imela nobenih izkušenj. S skupnimi napori pa se nam je posrečilo obdelati precej velike površine doslej neobdelane zemlje in naučiti domače delavce, da nimamo več težav z vprašanjem traktoristov. Nekatere smo tudi naučili, da znajo za silo popravljati kmetijske stroje. Malokdo nam je verjel, da se nam bo to posrečilo na zemlji, ki je še nikoli niso obdelovali, in s takšno delovno silo, kakršno smo imeli, ko smo prišli v te kraje. Zdaj je položaj že drugačen. Skupina jugoslovanskih strokovnjakov si na vso moč prizadeva, da bi dosegla čimlepše uspehe.«

Tudi na farmi Boter delo lepo napreduje in tudi na tej farmi je upravnik Jugoslovan.

Načrt o nadaljnjem razvoju teh farm terja nakup novih traktorjev in drugih kmetijskih strojev. Naši podjetji »Tehnopromet« in »Rudnap« računata, da bosta tudi tokrat dobavili vsaj nekaj strojev, ker so se doslej dobavljeni stroji zelo dobro obnesli. Dobro so funkcionirale tudi službe dobave rezervnih delov, popravil in šolanja kadrov, kar vse je bilo predvideno s prejšnjimi pogodbami o dobavi kot naša obveznost.

Perspektivni plan razvoja teh farm predvideva za pozneje tudi zgraditev predelovalne industrije na njih ali v njuni neposredni bližini (klavnica, obrat za konserviranje mesa, tovarna vreč, oljarna itd.). Doseženi uspehi na teh farmah in visoka kakovost naših traktorjev in drugih strojev so med zasebnimi posredovalci zelo povečali zanimanje za naše strokovnjake in naše poljedelske stroje.

B. Dragović

Pokojnine esesovcem

BERLIN, 13. jul. (AP). Vlada DR Nemčije je protestirala pri štirih velesilah, ker v Zahodni Nemčiji odobravajo starostne pokojnine pripadnikom bivših esesovskih odredov. Kakor poroča vzhodnonemška časopisna agencija ADN, je vlada DR Nemčije poslala protest Sovjetski zvezi, ZDA, Veliki Britaniji in Franciji — podpisnicam potsdamskega sporazuma.

Glede na to, da zahodne države nimajo diplomatskih odnosov z DR Nemčijo, sodijo, da so protest izročili po češkoslovaškem zunanjem ministrstvu, veleposlanikom zahodnih držav v Pragi.

Zahodnonemški parlament je 29. junija letos izglasoval zakon o odobritvi starostnih pokojnin za pripadnike hitlerjevskih elitnih enot SS, ki so bili v borbenih formacijah, niso pa se baje zločinsko udejstvovali, to je poveljevali v koncentracijskih taboriščih ali pomagali uničevati Žide.

Vlada DR Nemčije ostro obsoja ta sklep zahodnonemške vlade in poudarja v svojem protestu: »Z nepojmljivim cinizmom so se odločili za nove provokacije proti vsem narodom in deželam, ki so trpeli med drugo svetovno vojno spričo krvavih zločinov SS-Einsatzkomandosov in posebnih čet SS.« Vlada DR Nemčije pripominja, da to bolj kot kdajkoli prej veleva nujno sklenitev mirovne pogodbe, v korist nemškemu narodu in vsem narodom, ki so bili v protihitlerjevski koaliciji.

Mali ostane izven blokov

Washington, 13. jul. (AP). Minister brez listnice afriške republike Mali Jean Mari Kon, ki je na obisku dobre volje v ZDA, je po razgovoril s predsednikom Kennedyjem izjavil, da »nobena prošnja« ne bo pripravila Mali do tega, da bi se priključil kateremu izmed blokov.

Na vprašanje, kako je Kennedy reagiral na to stališče, je rekel, da s tem, ko je govoril o »prošnji«, ni namigoval na ZDA, marveč, da gre za izjavo o splošnem stališču Malija. Rekel je, da je bil razgovor s predsednikom Kennedyjem zelo prisrčen in da nista govorila samo o problemih Malija ampak tudi o afriških

PRED SESTANKOM HITLERJEVIH GENERALOV V INNSBRUCKU

V znamenju Južne Tirolske

Dunaj, julija. — V Innsbrukku so za 19. in 20. avgusta letos napovedali »posebno« zborovanje nekdanjih nacističnih generalov. To zborovanje, nad katerim je prevzel pokroviteljstvo župan Innsbrucka Luger skupaj z drugimi tirolskimi osebnostmi, se imenuje »Wiedersehenfest«. To »novo praznično snidenje« naj bi omogočilo nekdanjim »bojevnikom druge svetovne vojne preživeti skupaj nekaj dni«.

Povabljeni naj bi bili samo nekdanji alpinci, toda zvedelo se je, da so se za to zborovanje že prijavili nekateri esesovski generali iz Nemčije. Za to priložnost naj bi prišlo v Innsbruck najmanj 16 zloglasnih Hitlerjevih generalov.

Omenjajo že imena generalov Ringel, Konrad, Degen, Schreiber, Schörner in drugih in vse kaže, da bo navzoč tudi Sepp Dietrich, ki je v Avstriji znano ime. Med drugim je bil on tisti, ki je leta 1945 vztrajal, da je treba razrušiti Dunaj.

Časopis »Volksstimme« je pod naslovom: »Zborovanje Hitlerjevih generalov — dnevni red: Južna Tirolska« ostro kritiziral pripravo na to zborovanje. Časopis spravlja v zvezo položaj v Južni Tiroiski s temi stiki med Innsbruckom in Münchnom.

Povezavo zborovanja z Južno Tirolsko potrjuje tudi dejstvo, da se bodo zborovanja udeležili tudi neki krogi, ki se borijo za nemško Južno Tirolsko.

»Volksstimme« je objavil tudi fotografijo iz nacističnih časov, na kateri se general SS Ringel pogovarja s tirolskim gaulauterjem Hoferjem, pri katerem je bila tajnica sedanja tirolska »izvedenka« doktorica Stadlmayr.

Za ponovno zaostritev med Vzhodom in Zahodom je značilno tudi imenovanje nekdanjega šefa generalštaba kopenske vojske ZDA Maxwella D. Taylorja na položaj osebnega svetovalca ameriškega predsednika za vojaške zadeve in obveščevalno službo. Predsednik Kennedy je s tem poklical generala Taylorja nazaj v aktivno vojaško službo.

tovim ZDA zadostno vojaško silo, ki naj bi zaščitila narod in zadovoljila obveznosti do zaveznikov v NATO in v okviru OZN. Po prvi izmed treh analiz vojaške organizacije po 20. januarju in proračuna za leto 1962 smo začeli povečevati nuklearne in nenuklearne oborožene sile. To povečanje je bilo nujno zaradi napadalne atmosfere na Vzhodu.

Ne smemo mimo dejstva, da hoče Sovjetska zveza povišati svoje vojaške izdatke. Najbolj običajna previdnost zahteva, da na novo pregledamo in preizkusimo našo obrambno politiko.

V tem trenutku smo mi prav tako močni — če ne še močnejši, kot kakršenkoli potencialni napadalec.

Zaradi neizprosne stvarnosti, kot je grožnja, da nas bodo pregnali iz Berlina, kjer prebivamo s polno pravico, ne moremo drugače, kot da ponovno proučimo naše potrebe. To sedaj delamo.«

GILPATRICK, NAMESTNIK OBRAMBNEGA SEKRETARJA ZDA

Na seji senatnega proračunskega pododbora je senator Williams Robertson vprašal Gilpatricka, namestnika obrambnega sekretarja ZDA:

»Ali mislite, da bi danes tvegali vojno zaradi Berlina?«

»Zračne sile so precej močne,« je odgovoril Gilpatrick. »Če bomo še potrebovali denar, da bomo pripravljeni, ga bomo še zahtevali.« O zračnih silah je Gilpatrick dejal, da mislijo v tem trenutku, 10. julija še nadalje nujno proizvajati bombnike B-52 in še nadalje izpopolnjevati nadzvočni model B-70.

Robertson je prosil Gilpatricka, naj oceni berlinski položaj in ga vprašal »ali smo lahko mirni, kar zadeva berlinski položaj?«

»Menimo, da je zelo, zelo resen,« je odgovoril Gilpatrick.

VON BRENTANO

»Morda bo prišel trenutek, ko bo NATO morala pokazati, da ne bo dovolila, da bi svobodni Berlin izgubil svojo svobodo. Intervencija z uporabo sile proti Berlinu bi povzročila, da bi uveljavili zavezniška jamstva,« je dejal zahodnonemški zunanji minister Heinrich von Brentano in dodal:

»Dejstvo, da bi ta jamstva uveljavili na vse možne načine, je povsem naravno«.

»Ni kompromisne rešitve,« je dejal dalje von Brentano, »kajti Berlin je le delni aspekt celotnega nemškega vprašanja«.

KEITH HOLYOAKE, NOVOZELANDSKI PREMIER

Novozelandski premier Holyoake je dejal, da se v Berlinu »pripravlja oder za spopad hotenj, a morda — kdo ve — tudi za spopad orožja«.

Ko je v predstavniškem domu sodeloval pri razpravi o zunanjih zadevah, je dejal, da bi Berlin moral postati »glavni dogodek 1961. leta«.

»Do konca leta bo to morda najbolj nevarno vprašanje na vsem svetu«, je dodal novozelandski premier.

»NEW YORK TIMES«

Najbolj nevarni činitelj v politiki Hruščeva na robu vojne, kar zadeva nemški problem, je njegovo očitno prepričanje, da se sedaj Zahod ne želi upreti agresiji, da je zadovoljen sam s seboj, dekadenten in razdeljen in da se bo zlomil, če mu bo grozila neposredna nevarnost.

Zaradi tega je najbolj nujno, pravzaprav je to vprašanje miru in ohranitve, da svobodni svet popolnoma razume to nevarnost in da jo dočaka pripravljen v političnem, vojaškem, gospodarskem in duhovnem pogledu. V tem prizadevanju nosijo težo vodstva nedvomno ZDA, posebno predsednik Kennedy, njihov odgovorni voditelj. Predsednik je mnogokrat pokazal, da se popolnoma zaveda pripravljajočega se viharja in opozoril nas je, da živimo v času narodne ogroženosti in da se trenutek največje nevarnosti bliža z vsakim dnem.

RADIO MOSKVA

Največ pišejo o nemškem problemu, o nenormalnem položaju v zahodnem Berlinu. Nesreča vseh teh zlobnežev je v tem, da nimajo niti enega resnega argumenta proti sovjetskim predlogom. Njihovi argumenti niso vredni kritike. Ves ta histerični hrup zaradi govora Hruščeva traja pod geslom »zakaj je treba sploh razprezati vprašanje mirovne pogodbe z Nemčijo, zakaj sploh vprašanje zahodnega Berlina? Vse gre gladko in naj tako ostane tudi naprej«. To je laž. Imperialistična propaganda skuša s tem uspavati javno mnenje. To je prav isti način, ki so ga uporabili pri razgovorih o razorožitvi: ustvariti iluzijo, da se o tem razgovarjajo, za hrbtom pa nadaljevati tekmo v oboroževanju. Tudi tukaj je enak primer. Imperialistična propaganda skuša ustvariti iluzije, kot da je vse v redu, sama pa se pripravlja na vojno in vojne avanture.

ASSOCIATED PRES

ZDA in njihovi zavezniki učinkovito iščejo kompromisno formulo, ki bi rešila berlinsko krizo z razgovori.

En element takšne formule bi lahko bil pristanek zahodnih velesil, da navežejo stike z vzhodnonemškimi funkcionarji in se z njimi pogovorijo o vprašanjih, ki zadevajo dohode k zahodnemu Berlinu, na temelju teorije, da so ti funkcionarji le agenti Sovjetske zveze.

ZDA, Britanija, Francija in Zahodna Nemčija bodo prihodnji teden poslale Moskvi celo vrsto not, ki naj pripravijo pot za kasnejše zahodne predloge o mirni rešitvi berlinskega spora.

Zahodne velesile žele premieru Hruščevu jasno povedati, da se ne bodo odrekle svojim pravicam v zahodnem Berlinu in pristopom k temu mestu.

Zahodne države imajo različno mnenje o tem, ali bo poskušal Hruščev prisiliti zahodne velesile, da se umaknejo iz Berlina, da bi jih ponižal pred svetom, oslabil njihove položaje in utrdil komunistično oblast v Vzhodni Evropi.

Kot trdijo, se predsednik Kennedy, britanski premier Harold Macmillan in francoski predsednik Charles de Gaulle popolnoma strinjajo o tem, da morajo nujno braniti svoje berlinske položaje, če bi jih Hruščev ogrožal.

Kennedyjeva vlada nujno razpravlja o ukrepih za okrepitev ameriških in zavezniških vojaških pozicij v Evropi.

Naši folkloristi v Franciji

Folklorna skupina Tine Rožanc iz Ljubljane se je s kvintetom istega društva in mešanim pevskim zborom Stanko Drogojević iz Sarajeva udeležila I. mednarodnega festivala folklore in glasbe v severnofrancoskem mestecu Gisorsu, na katerem je nastopilo štirideset skupin iz raznih držav.

Gisors je bil v festivalskem tednu slavnostno okrašen z zastavami vseh sodelujočih držav, skupine so nastopale po trgih in ulicah. Zvečer pa so bili nastopi na festivalskem prostoru, kjer se je lahko zbralo pet tisoč gledalcev. Naši amaterji so nastopili v hudi konkurenci, saj so se festivala udeležile tudi polprofesionalne baletne skupine iz Španije in Irske, ki so se uveljavile že na raznih mednarodnih prireditvah.

Na prvo mesto se je uvrstila folklorno-baletna skupina »Gozialdi folklore Vasco« iz San Sebastiana, Španija. Drugo nagrado si je zasluženo priborila skupina Tine Rožanc iz Ljubljane, ki je bila po oceni publike še boljša od španskih plesalcev. Žirijo je motila le slaba glasbena spremljava. Naši plesalci so morali svoj program gorenjskih, hrvaških in makedonskih plesov izvajati dokaj utrujeni, saj so stanovali 5 kilometrov izven mesta, poleg tega pa so se morali med nastopom še preoblačiti v ustrezne narodne noše, medtem ko so ostale skupine nastopale vedno v istih kostumih. Vendar so bili slovenski folkloristi in kvintet deležni mnogih pohvalnih ocen tiska.

Med festivalom je SKUD Tine Rožanc prejel povabila za snemanje in gostovanja v drugih mestih, vendar do gostovanj ni prišlo, ker je naše plesalce vezala pogodba s festivalom, po zaključku pa so se morali takoj vrniti domov, kjer so jih čakali novi nastopi. Plesalci se tudi pripravljajo na zaključni nastop letošnje sezone, ki bo to soboto zvečer v Križankah.

mejo

Ob zori so jih postrelili. Na parobku gozda ob kolih. A ko so tako viseli ob njih skljućeni, skrčeni, zgneteni od zadnjih predsmrtnih krčev, so bili videti kljub vsemu veliki, vzravnani in zmagoviti. Kot monumentalni spomeniki človekovega upora proti nasilju. Gozd s svojimi temnimi krošnjami jim je dajal slovesen pogrebni okvir v imenu vseh, ki so namesto njih živeli dalje z isto vero. — Morda je bil med njimi, med vsemi tisočerimi uporniki v gozdovih tudi umetnik, slikar. Pogled na morišče se mu je vtisnil globoko in boleče, a hkrati umirjeno in mogočno, kot je v prirodi zmaga življenja nad smrtjo.

(Drago Vidmar: Morišče, monotipija, 1942)

POD PETKOVO ČRTO

»Pridite - presenečenj in smeha bo dovolj!«

Prebral sem nalepljen plakat:

»Avto-moto društvo Kamnik priredi v nedeljo ob 14. uri na hipodromu v Komendi meddruštveno vožnjo spretnosti in akrobacij med raznimi zaprekami. Vozijo solo motorji vseh kategorij. Oglejte si spretnosti vozačev na motorjih! Po končani prireditvi prosta zabava. V primeru slabega vremena bo prireditev prihodnjo nedeljo! Pridite — smeha in presenečenj bo dovolj! Vljudno vabi odbor.«

Ni mi do tega, da bi grajal ravno Kamnik. Gre za stvari širšega pomena.

Tisti tiskarniško izdelani plakat sem prebral v Ljubljani čisto blizu križišča Titove ceste in Triglavske ulice, kjer sta se pred tedni po krivdi alkohola zaletela dva fiata. Trije ljudje so izgubili življenje. Morda me je plakat osupnil zato, ker sem videl, kako so pobirali mrliče. Ali pa zato, ker se je korak od nalepljenega plakata po nekaj tednih še zmeraj videl madež od mlake krvi, čeprav so ga brizgali z gasilskimi cevmi in zažigali bencin na njem.

Zadelo me je vabilo, naj si pridejo ljudje ogledovat presenečenja in se smejat. Tudi sicer na športne prireditve po navadi ljudi ne vabimo zaradi smeha, ki naj bi ga bili tam deležni. Avtomobilske in motorske akrobacije se mi zdijo še manj za smeh. Vsak dan pohabi ali celo ubije nehotena akrobacija kakega človeka na naših cestah.

Zadnje čase smo naposled le slišali in brali mnogo ostrih mnenj o pijanih voznikih. Ni primerno, sem si dejal, da prirejajo v Komendi motorske tekme ravno na dan, ko je tam veselica. To je zla vaba za motoriste in avtomobiliste. Pijan voznik je na cesti ubijalec.

Po končani motoristični športni prireditvi, ki je res kazala spretnosti — te vzbujajo kvečjemu priznanje — ne smeh — sem pa slišal iz zvočnika povabilo gledalcem, naj se udeležijo na sosednjem vrtu proste zabave, »ki jo tudi prireja Avto-moto društvo Kamnik«. Med gledalci so bili seveda tudi taki, ki so se pripeljali z motornimi vozili.

Ne mine dan brez nesreče na cestah. Statistika govori, da smo glede sorazmernega števila prometnih nesreč v evropskem merilu nekje pri vrhu. Vzrok nesreč je v mnogih primerih alkohol. Mnogi se ubadajo s tem, kako bi zmanjšali število nesreč, borijo se proti temu, da šoferji ne bi pili oziroma da ne bi vozili pijani.

Med tistimi, ki naj prispevajo svoj delež k temu, naj bi bilo tudi, če že ne predvsem, avto-moto društvo. Namesto tega pa napravi avto-moto društvo neverjetno stvar: po svoji športni tekmi priredi prosto zabavo! To je zabava s plesom, malo jedače in pijače. Tako avto-moto društvo kratko in malo podira prizadevanja drugih — na svojem področju.

Res, društvo mora nekje dobiti denar. Toda kako naj društvo reče svojemu članu, naj ne seda pijan za volan ali na motor, če prireja po motorski prireditvi veselico? Saj tako ravnanje kar bodri: Napij se ga, ko si tak junak, da imaš motor ali avto!

Povabilo »Pridite — smeha in presenečenj bo dovolj!« bi bilo primernejše malo spremenjeno: »Ne hodite — lahko se zgodi, da bo presenečenj in joka dovolj!«

Še enkrat: Ne gre ravno oziroma samo za AMD Kamnik. Ko bi bili glede tega nerazsodni ali neresni samo v Kamniku, bi bili menda lahko kar srečni. Takile posamezni pojavi utegnejo razkrivati, kako neresni in nerazsodni smo v prometni miselnosti in prometni vzgoji v širšem merilu. Seveda je tudi to odsev kulture.

Š. K.

SLAVISTIKA V VZHODNEM BERLINU

PROSLAVA PETINDVAJSETLETNICE SMRTI M. GORKEGA

Pred kratkim je bila v vzhodnem Berlinu proslava petindvajsetletnice smrti Maksima Gorkega. Slovanski institut na Humboldtovi univerzi, ki ga vodi akademik prof. dr. Bielfeldt, je organiziral za to priliko dvodnevno konferenco z raznimi predavanji in referati o delu Maksima Gorkega, zlasti pa o odmevih njegovih del v drugih literaturah. Zato so povabili k proslavi tudi nekatere poznavalce dela M. Gorkega iz drugih držav. Iz Jugoslavije se je proslave udeležil predstojnik stolice za rusko književnost in jezik na ljubljanski univerzi prof. dr. Bratko Kreft, ki je na željo prireditelјev imel predavanje »Gorki v Jugoslaviji«. Obrnili smo se nanj z nekaj vprašanji o proslavi in o berlinski slavistiki sploh.

— Proslava je bila široko zasnovana. Začela se je z literarnim večerom »Spomini na Maksima Gorkega«. Govorili so prof. A. Kurella, pisatelj G. v. Wagenheim, prof. dr. H. H. Bielfeldt in E. Mirova-Florin. Gledališče M. Gorkega je uprizorilo »Na dnu« in »Sovražnike«, Nemško gledališče pa »Letoviščarje«. Proslava na Humboldtovi univerzi je trajala dva dni ter je zajemala trinajst predavanj oziroma referatov. Uvodno in pozdravno besedo je govoril prof. dr. Bielfeldt, prvo predavanje pa doc. E. Mirova-Florin pod naslovom »Humanizem M. Gorkega«. V naslednjih predavanjih, ki so obravnavala razna vprašanja okrog življenja in dela M. Gorkega, so nastopili poleg mlajših slavistov Humboldtove univerze (Czikowsky, Müller, Weiss itd.) tudi zastopniki z drugih univerz in visokih šol (Lipsko, Greifswald). Bolgarski slavist Ivan Cvetkov je predaval o razvoju socialističnega realizma v bolgarski književnosti, zlasti pa o vplivu in spodbudi, ki sta jo našla pri Gorkem Smirnenski in Vapcarov, dva ugledna bolgarska književnika te dobe. Poljski slavist dr. Jerzy Lenarczyk je govoril o prvih odmevih Gorkega v poljski književnosti.

Prvi prevodi del M. Gorkega začno izhajati leta 1900, ki je tudi izhodiščna letnica za slovensko in srbsko-hrvaško književnost. Poleg dr. Prijatelja se je takrat pri nas zelo zanimal za Gorkega tudi pesnik Murn, kakor je izpričano v njegovih pismih (1901). Iz obilice bibliografskega gradiva sem mogel navesti le najznačilnejše stvari, podrobneje pa sem se ustavil pri odmevu prve uprizoritve »Na dnu« v Ljubljani (1904), saj sta socialist Ferdo Tuma in dr. F. Zbašnik napisala ob tej priliki nekaj zanimivih in presenetljivih misli. Daljši odstavek sem posvetil Cankarjevemu »Hlapcu Jerneju«, ki je izšel istega leta ko roman »Mati« Gorkega, bil napisan z istim literarno-političnim namenom in katerega vloga v naši literaturi je podobna vlogi »Matere« Gorkega v ruski. Kakor je ta roman Gorkega največkrat preveden v razne jezike, tako tudi »Hlapec Jernej«, ki je doslej izšel že v 17 jezikih (celo v kitajščini). Ta dejstva in umetniško-idejna vrednost »Hlapca Jerneja«, ki ga je že dr. Prijatelj označil kot »svetovno — mogočno prepesnitev Marxovega Komunističnega manifesta«, Ivan Pregelj pa kot veleumetnino, so vzbudila pri poslušalcih posebno pozornost. Učenec prof. dr. Bielfeldta Jähnichen pripravlja nov nemški prevod, ki bo poleg nekaterih drugih Cankarjevih povesti izšel pri založbi »Aufbau-Verlag«. Isti pripravlja tudi izbor prevodov iz slovenske lirike. Zato pride na povabilo Društva slovenskih književnikov prihodnje leto na študij v Ljubljano.

Akademija izdaja »Časopis za slavistiko« (Zeitschrift für Slavistik), ki ga ureja prof. dr. Bielfeldt, sodelujejo pa razni ugledni slavisti NDR. Močan slavistični center je v Lipskem, kjer ga vodi prof. dr. Fischer, toda tudi druga vseučilišča posvečajo slavistiki, zlasti rusistiki, veliko pozornost (na pr. Jena, kjer je prof. dr. Peukert). Čeprav je ruski jezik na prvem mestu, ne zanemarjajo niti drugih slovanskih jezikov in književnosti. — Pravkar je izšla nova izdaja knjige »Ljudski običaji pri Hrvatih in Srbih«, ki jo je spisal prof. dr. Schneeweis (leta 1935 je izšla pri Mohorjevi družbi). T ko raste tudi zanimanje za jugoslovanske književnosti in jezike, čeprav je zanje še zmeraj premalo praktičnih možnosti. Že v Ljubljani so se začeli razgovori s prof. dr. Bielfeldtom o slovenskem lektoratu, vsaj izmeničnem. Na željo sem moral predavati tudi o sodobnih jugoslovanskih književnostih. Obisk je pričal o velikem zanimanju, prav tako pa diskusija, saj je predavanje z diskusijo vred trajalo dobri dve uri in pol. Tudi tokrat sem se prepričal, da slovenščina ni tako težko razumljiva, kakor včasih kdo misli, saj sem daljše uvodne besede k predavanju o Gorkem, prav tako pa zaključne k predavanju o naših književnostih, govoril v slovenščini, ki jo je večina slišala prvič, a me je kljub temu dobro razumela. Ločili smo se s prepričanjem, da so čim tesnejši delovni in osebni stiki ter medsebojni stiki institutov obojestransko nujno potrebni in koristmi ne le v znanstvenem, marveč tudi v širšem smislu, čeprav se zavedamo raznih težav, toda z delom in dobro voljo je mogoče marsikaj premagati. Letošnjega počitniškega seminarja za tuje slaviste v Zagrebu se bosta udeležila dva slavista iz NDR, v interesu naše slavistike in književnosti pa je, da se čim prej organizira tudi simpozij s tujimi slavisti, ki je bil sklenjen lani na delovni skupščini slovenskih slavistov v Piranu.

ČEHI IN SVETOVNA LITERATURA

Praška Državna založba za leposlovje in umetnost je pravkar izdala knjigo »Co číst ze světových literatur« (Kaj naj beremo iz svetovnih literatur). Okrog 200 strani obsegajoča publikacija je zanimiva in tudi po svoje značilna zaradi tega, ker vsebuje odgovore na anketo, ki jo je priredila ta založba med najbolj kompetentnimi češkimi in slovaškimi poznavalci tujih književnosti. Odgovarjali so na troje vprašanj: 1. Kaj razumete pod pojmom kulturne dediščine v književnosti? 2. Katere knjige bi uvrstili v osnovno knjižnico današnjega delovnega človeka? 3. V čem vidite prednosti in v čem pomanjkljivosti češkoslovaške založniške prakse v tej smeri?

KAKO JE S KULTURNO DEDIŠČINO

Vprašanje kulturne dediščine v literaturi se naslanja na Leninovo zamisel, da je treba iz preteklih dob družbenega razvoja ohraniti vsa značilnejša umetniška pričevanja o teh dobah, vse pomembne dosežke zmagovite človeške misli. Literarni zgodovinarji in teoretiki, ki so odgovarjali na zgornja vprašanja, so z mnogimi tehtnimi mislimi osvetlili to, kar naj določa odnos nove družbe do tradicionalnih vrednot. Za nas pa so posebno zanimivi odgovori na drugo vprašanje. Na nedavnem Kongresu socialistične kulture je bilo poudarjeno, da imej vsak delovni človek svojo osebno ali družinsko knjižnico, potemtakem naj ima knjiga tudi v življenju današnjega človeka pomembno mesto. Prav ta diskusija o kulturi in posebej še o knjigi je spodbudila uvodoma omenjeno vodilno praško založbo, da je sklenila izdajati novo biblioteko, ki naj bi s svojimi zvezki tvorila tisto osnovo zasebne knjižnice, o kateri je bila beseda na Kongresu socialistične kulture. Toda katera dela iz svetovnega leposlovja sodijo v tako osnovo?

SVETOVNI ZNAČAJ NAŠIH DEL V ČEŠKI LUČI

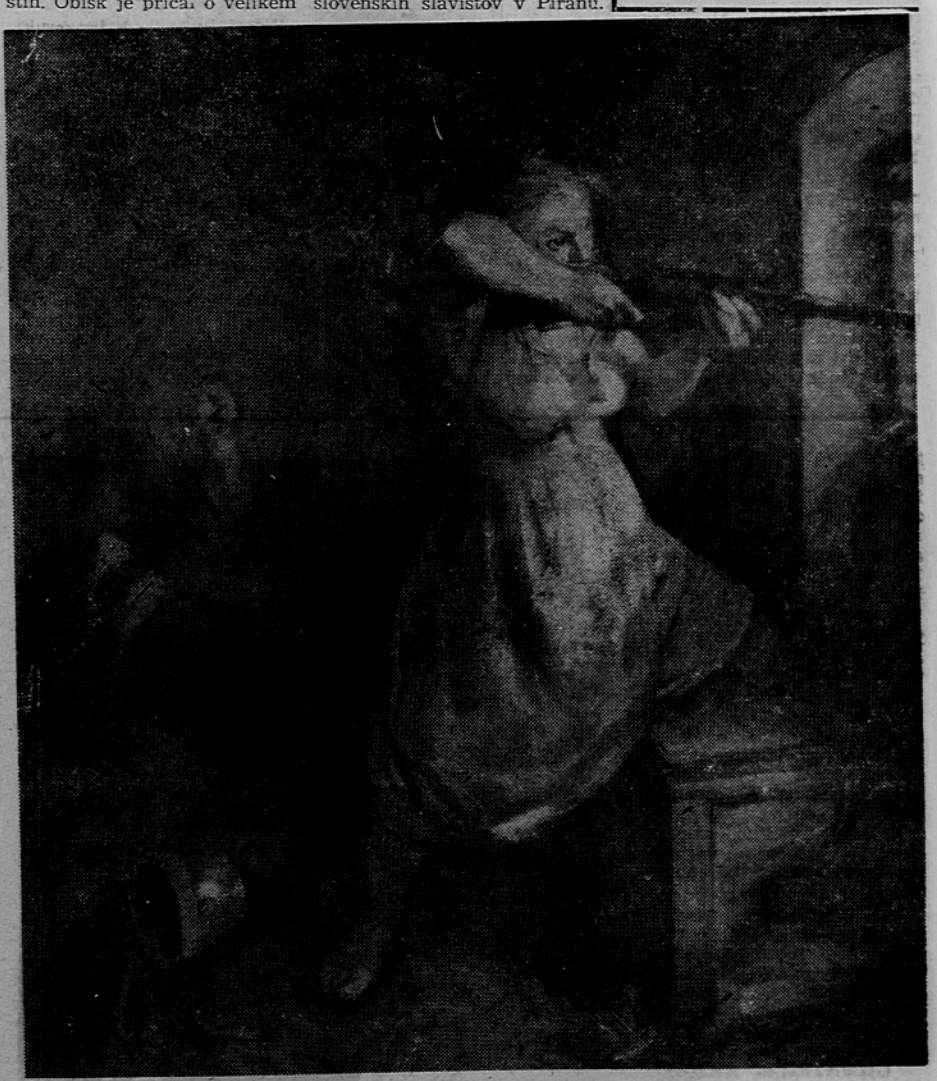
Anketa med češkimi in slovaškimi strokovnjaki, ki je prinesla odgovore 66 oseb, je pokazala, da je takle izbor iz slovstvene preteklosti večjin, tudi antičnih in vzhodnih narodov, dokaj težaven, zato so se mnogi omejili na vprašanje načelnega merila in samo nekateri so navedli tudi povsem konkretne podatke o tem, katera dela iz tujih literatur naj bi dala podlago knjižnici socialističnega človeka. Kakor pri vsaki izbiri, je odločal tudi tu osebni okus, vendar so se med konkretnimi predlogi pokazale mnoge stične točke. Pripomnim naj, da so med udeleženci ankete taki estetski teoretiki in kritiki, kakor sta n. pr. profesorja Jan Mukařovský in František Buriánek, o jugoslovanskih literaturah pa pišeta dr. Oton Berkopec in Viktor Kudelka. Njune izjave o tem, kaj ima izmed temeljnih del naših slovstev pečat svetovne literature, so za nas posebno zanimive. Oba sta v svojih odgovorih tudi konkretna in Oton Berkopec je izbral dve knjigi iz dubrovniške književnosti, 13 knjig iz srbske, 9 iz hrvatske in 7 iz slovenske književnosti, pri tem pa se je omejil v glavnem na literaturo 19. stoletja. Pri Slovencih navaja naslednje avtorje in dela: Prešeren, izbor iz Poezij; Levstik, Martin Krpan; Ivan Tavčar, Jesensko cvetje; Janko Kersnik, Kmetske slike; A. Aškerc, izbor pesmi; Ivan Cankar, izbor v kakih treh knjigah; Oton Župančič, izbor pesmi. Kudelka upošteva predvsem sodobno literaturo in označuje za »moderne klasike« Cankarja, Krležo in I. Andrića. Poudarja pa tudi pomen Prešerna in ugotavlja: »Ni v čast našim založbam, da doslej niso izdale v umetniško adekvatnih prevodih verzov pesnika, ki ga je odkril svetu naš Čelakovský in da so se dale prehiteti s pomembnimi ruskimi, nemškimi, angleškimi, italijanskimi in poljskimi prevodi, ki so izšli v zadnjih petih ali šestih letih.« Med slovenskimi povojnimi deli priporoča tudi Grabeljškov roman »Dolomiti se krušijo.«

KAKO PA JE PRI NAS S PREVODI IZ SVETOVNE LITERATURE?

Iz odgovorov, ki jih je založba prejela v tej svoji anketi, je sestavila in dala v nadaljnjo diskusijo program svoje nove »Svetovne knjižnice«, ki naj bi tvorila osnovo vsake zasebne knjižnice. Navedenih je 184 del oziroma izborov iz 23 literarnih enot. Če pregledamo predlagane naslove iz teh literatur in se spomnimo, kaj smo že prevedli Slovenci, tedaj vidimo, da je naša prevodna politika v odnosu do svetovne književnosti na dobri poti. Med 184 deli (in načrt ne zajema samo romana, marveč tudi izbore poezij, novel in dramatskih del) imamo Slovenci v prevodu več kot 70 samostojnih knjig, pa tudi najmanj toliko del, ki sodijo z isto pravico in istimi merili med standardne spise svetovne literature. Posebno dobro smo glede na praški seznam izbirali iz ruske, francoske in angloameriške literature. Pripravljajoča se sorodna edicija »Sto romanov«, ki jo napoveduje Cankarjeva založba, bo izpolnila še to ali ono vrzel, zbirka »Svetovni romani«, iste založbe, izdaje Državne založbe Slovenije in drugih založb, ki nas preskrbljajo s prevodi iz svetovne literature, pa obseg tega problema še razširjajo.

V program praške založbe SNKLHU, kakor se imenuje v skrajšani obliki, so iz jugoslovanskih literatur sprejeli samo Šenoa, Ćosića, Krleža in Andrića. Upamo, da ni to dokončna odločitev in da bo založba pravilno in pravično upoštevala tudi slovensko književnost.

B. B.

Z vsakovrstnimi likovnimi razstavami se danes srečujemo in naše galerije so postale pravo mednarodno križišče vsega, kar se sodobnega pretaka v širnem svetu. Vsega, tudi marsičesa zapletenega in težkega, nerazumljivega in abstraktnega. A v onih težkih dneh so bile stvari tako jasne in nedvoumne. Mati je padla, očeta so odpeljali hkrati z živino in ga tudi na enak način za vasjo pobili, še preden so podtaknili ogenj v seniku. Dekle pa je z ognjem v očeh zgrabilo za puško in začelo streljati skozi okno. Streljala je, dokler je mogla, dokler niso pobili in pomendrali tudi njo. Še malo prej je bila deklica. Potem pa ji je v očeh zagorel ogenj. — Borka — ji je dal ime Maj, slikar Dore Klemenčič.

20 let naše ljudske revolucije

Mejni blok pri Lazah — Foto: dr. J. Prešeren

Prva osvojena puška

V spopadu s partizani je 16. julija 1941 padel prvi nemški vojak v Sloveniji

Že prve julijske dni 1941. leta se je na Kašeljskem hribu pri Zalogu zbralo 12 oboroženih borcev. V Mrzli dolini so si napravili majhno taborišče, hrano pa jim je na svojem domu pripravljala mati komandirja Franca Mazovca.

Žandar Sušnik je opomnil fašiste, da so pri Mazovcu ravno tisti komunisti, ki se jim je že aprila posrečilo spretno uteči aretaciji. Nekajkrat na dan so fašisti preiskali Mazovčevo hišo, postavljali so zasede okoli nje, vpraševali vsakega človeka, ki so ga zasačili v bližini, toda zmeraj brez uspeha. Dlje v gozd pa se Italijani niso upali.

Tistega dne, ko je komandir Franc Mazovec posial v Ljubljano kurirja, da bi dobil zvezo z Glavnim štabom in da bi prinesel potrebna navodila za nadaljnje delo, je zvedela četa, da bodo drugi dan Italijani preiskali zahodna pobočja Kašeljskega hriba. Kašeljski hrib ni visok, toda na strmem in redko pogozdenem pobočju ni najti pripravnega položaja za uspešen boj. Razen tega je tekla po grebenu tudi nemško-italijanska mejna črta, ki so jo nadzirale nemške straže in patrulje. Tak položaj ni bil niti malo ugoden za prvi boj še neizkušenih partizanov, vendar je bilo treba kljub temu hitro nekaj storiti. Po krajšem pogovoru so se borci odločili, da bodo pričaka'i Italijane.

Naslednje jutro se je četa iz taborišča v Mrzli dolini pomaknila na samo mejno črto. Borci so počiva'i na manjši planoti in pripravljeni čakali vrnitev kurirja ter napovedani prihod Italijanov. Dva borca sta bila v zasedi prav na meji in sta pazila, da bi ne doživeli presenečenja s te strani, medtem ko sta komandir Mazovec in Albin Grajzer z daljnogledom pregledovala dolino pod seboj.

— Pazi! Že prihajajo. Preko Kašeljskega mosta se pomika cela kolona — se je obrnil k svojemu komandirju Albin in mu dal daljnogled. Njegove, zmeraj nemirne oči so se zaustavile v nestrpnem pričakovanju komandirjeve odločitve.

— Tudi iz Zaloga prihajajo, — mu je odgovoril Franc, — a v Sostro prihajajo kamioni iz Ljubljane.

Odmaknil je daljnogled in prisluhnil oddaljenemu brnenju kamionov. Položaj ni bil lahek. Sprejeti boj v tako neugodnih razmerah bi bilo preveč tvegano. Od uspeha prvega boja je bilo odvisno, kako se bodo borci obnašali pozneje. Po krajšem razmišljanju se je molče obrnil in skupaj z Albinom sta se napotila k borcem, ki so že opazili sovražnikove premike v dolini.

— Mnogo preveč jih je — je odgovoril na njihove vprašujoče poglede.

— Hrib obkoljujejo, verjetno pa bodo zasedli tudi mejo nad nami. Umakniti se moramo na nemško stran. V zasavskih hribih bomo organizirali ljudstvo in zbrali skrito orožje in strelivo. Ko to storimo, se bomo vrnili. Močnejši bomo in bolj izkušeni.

Borci so si brez besede naložili nahrbtnike in s pripravljenimi puškami prešli mejo. Na srečo še ni bila zasedena, čim pa so se nekoliko odmaknili na nasprotno stran in se pričeli spuščati po hribu navzdol, so med seboj začutili premikanje. Nemci so prihajali na pomoč svojim fašističnim zaveznikom, vendar niso vedeli, da so zamudili samo minuto.

Pod vasjo Besnico preide ozka dolina v gozdnato skalnato sotesko, skozi katero pelje proti Podgradu le steza ob potoku, ki ni globok, vendar je zaradi strmih bregov in goščave prehoden le na nekaterih krajih. Razgledovati pa se v soteski sploh ni mogoče.

Četa se je zaustavila. Nič sumljivega niso opazili. Dva borca sta se spustila v drčo, prešla potok in se povzpela na nasprotno stran, da bi zaščitila prehod. Ko sta izginila v goščavi, so se spustili tudi ostali za njima in brez nesreče prešli pot in potok. Franc in Albin sta bila zadnja in ravno tedaj, ko sta se tudi onadva hotela spustiti po strmini, se je na prehodu nenadoma prikazal nemški vojak.

— Halt, halt!, je vzkliknil za zadnjim borcem, ki se je že izgubljal v grmovju, in pričel meriti nanj. Franc in Albin sta se s pogledom hitro sporazumela in oba dvignila svoji puški.

Gozd je odjeknil. Pok dveh istočasnih strelov se je razlegel po soteski, se nekajkrat odbil od strmih bregov in končno zamrl nekje v daljavi.

Pri prehodu ob Besniškem potoku je ležal mrtev prvi Nemec, ki ga je v Sloveniji podrla partizanska krogla. 16. julija 1941 so slovenski partizani odvzeli ubitemu okupatorjevemu vojaku prvo puško.

(Iz zbornika »Ustanak naroda Jugoslavije 1941«)

Po poti maršala Tita 1941 - 1961

V počastitev 20-letnice vstaje v Jugoslaviji je Ljudska tehnika Jugoslavije iz vrst svojih najboljših članov sestavila brigado, ki naj bi ponovila tisto pot, ki jo je pred 20. leti napravil tovariš Tito. Na pot je odšlo 51 članov Ljudske tehnike, iz vsake republike po dva brigadirja, ostali pa so bili iz Beograda in okolice.

29. junij 1961. Na beograjskem Mestnem odboru Ljudske tehnike je bilo dopoldne zelo živahno. Do 9. ure so se morali štabu brigade prijaviti vsi udeleženci pohoda. Tu so dobili tudi vsa navodila in opremo. Ob 11. uri se je brigada postavila v zbor. Brigadirjem je komandant Miodrag Gavrilović-Gane v nekaj besedah prikazal potek poti. Nato je brigada odšla na pot. Kolona se je vila po ulicah Beograda proti kamniški postaji. Na trgu Bratstva in enotnosti pred železniško postajo je razvrščeno brigado pozdravil Franc Leskošek-Luka, predsednik CO Ljudske tehnike Jugoslavije, in ji izročil zastavo Ljudske tehnike.

Ob 12,45 je brzovlak odpeljal, pri Stalaču smo prestopili na vlak, ki pelje proti Kraljevu.

V Kraljevo smo prispeli ob poznem mraku. Avtobus nas je že čakal pred kolodvorom. Odpeljali smo se proti Mataruški Banji. Zadonela je pesem.

V letovišče smo prikorakali v koloni, prvič ob glasovih naše koračnice. Namestili smo se v taboru Ljudske tehnike Srbije, na drugi strani reke Ibar.

30. junij 1961. Brigada je bila rano pokonci. Zajtrkovali smo v restavraciji zdravilišča. Medtem je avtobus že pripravljen in odpeljali smo se proti Kraljevu. Pot nas je vodila mimo znanega samostana Žiča. Ustavili smo se le toliko, da smo napravili nekaj posnetkov. Dva kilometra pred Kraljevom smo bili spet peš na cesti. Od Okrajnega odbora LT v Kraljevu pa smo odkorakali molče. S seboj smo nosili venec za skupno grobnico 7000 žrtev, ki so jih postrelili 1941. leta. Na Glavnem trgu nas je pozdravil predstavnik ZB, komandant brigade pa mu je raportiral. Odšli smo preko železniške postaje do skupne grobnice. Položili smo venec k spomeniku in z enominutnim molkom počastili spomin žrtev. Le trije so ušli smrti. Eden izmed njih je danes prišel z nami.

*

15. oktober 1941. V tovarno železniških vagonov so vdrli nemški vojaki. Vsi delavci so se morali zbrati in ravnatelj je iz seznama delavcev bral številke tistih, za katere ni jamčil, da so zanesljivi. Talcem so odvzeli osebne izkaznice, razporedili pa so jih v skupine po 100 ljudi. Z vagoni so jih prepeljali do železniške postaje, rekoč, da se morajo prebiti do Kragujevca. Tako so nadaljevali tudi prihodni dan. Naš pripovedovalec je bil v zadnji skupini 120 ljudi. Ko so izstopali iz vagona, jih je sprejel špalir oboroženih žandarjev in Nemcev. Ljudje so nekaj zasumili. Z dvema mitraljezoma so jih prisilili, da so se začeli pomikati med vrdarjev, ki sta stražila trupla. Ležal je v krvi, ki je stopila prejšnji dan zapadli sneg. Sonce se je prepočasi spuščalo k obzorju. Kaj, če bodo pokopavali še pred večerom?

Na srečo se to ni zgodilo. Pričelo je zmrzovati, končno se je le stemnilo. Ko sta mu stražarja na obhodu pokazala hrbet, se je zvlekel izpod težkega trupla in se preko mrličev plazil proti hribu. Ko se je že dovolj oddaljil, je lahko nadaljeval po štirih.

Tedaj je pred seboj zaslišal nemško govorico. Nasproti sta mu prihajala dva vojaka. Bliskovito se je vrgel med dve trupli, ki sta ležali ob poti. Nemška vojaka sta se ustavila prav pred njim in obema mrličema. Minute, ko sta se tako pogovarjala, so neskončno počasi minevale. Končno sta se le premaknila. Še nekaj metrov in že je bil v grmovju, od tu pa v gozd ni bilo več daleč... Tako nam je pripovedoval. Pripoved nas je globoko pretresla.

*

Na svoji poti skozi Čačak bi moral tovariš Tito leta 1941 prestopiti na ozkotirno železnico. Toda njegova spremljevalka je na postaji opazila agente beograjske policije, ki so jo dobro poznali. Tako sta se s tovarišem Titom umaknila in se s kočijo prepeljala v Trbušane, na naslednjo železniško postajo, od koder sta nadaljevala pot.

Po kosilu v hotelu Morava je tudi naša brigada nadaljevala pot z avtobusom v dveh skupinah do Trbušan. Pozno popoldne smo sedli na vlak in se odpeljali skozi slikovito sotesko Zahodne Morave do Užičke Požege. V prvih urah smo si nad mestom postavili šotore. Ko se je stemnilo, smo se odpeljali na nogometno igrišče, kjer so taborniki priredili taborni ogenj.

1. julij 1961. Zgodaj zjutraj smo podrli tabor in se odpeljali v Kosjerić, kar pa je bilo že izven poti tovariša Tita. Ob potoku zunaj mesta je zraslo naše drugo taborišče. V Kosjeriću smo namestili radiooddajno postajo YUQAA druga, z znakom YUQAA pa je oddajala iz našega taborišča.

Opoldne smo položili venec k spomeniku padlih na trgu sredi mesta. Prebivalstvo je prisrčno sprejelo brigado. Po pozdravnem nagovoru predsednika krajevnega odbora ZB so nas otroci obsuli s cvetjem.

Popoldne se je večina brigadirjev odpeljala v Režano, kjer so leta 1941 padli prvi talci, štirje pa smo odšli s spremljevalcem na kraj, kjer je 13. marca 1942 padel Žikica Jovanović-Španac, prav tisti, ki je 7. julija 1941 sprožil prvi strel na domača izdajalca in dal s tem znak za oboroženi upor v Srbiji.

Do vasi Radanovac smo se pripeljali z osebnim avtomobilom, naprej pa smo imeli uro krepke boje v breg. Naš vodič nam je povedal, da spodaj še vedno živi človek, ki je padla borca po bitki pokopal. Zato smo se spustili navzdol proti hiši, od koder se je v svoj poslednji boj pognal nekdanji študent prava in prekaljeni španski borec — narodni heroj Žikica Jovanović.

Ni nam bilo treba iti daleč. Prav blizu vrha smo moža našli pri delu na rdečkasti srbski zemlji. Milorad Čirović, kakih štirideset let star, se je rad odzval našemu vabilu in nam je pripovedoval o tistem boju.

9. julij. Že ob 6. uri se je prva četa brigade odpeljala iz Kosjerića, druga pa je morala še razdreti in zložiti šotore ter pospraviti ostanke taborišča. Vračali smo se po cesti skozi Požego in po asfaltni cesti, ki je bila prav te dni dograjena, mimo ponosnega Sevojna do Titovega Užica ter dalje do tabora »Užičke republike« v Beli zemlji.

Naša pot je bila s tem končana. Tu pa se je začel že drugi del naše naloge. Postavili smo oddajno postajo, preko katere smo nato vzpostavljali zveze z radioamaterji vsega sveta in s tem poskušali povedati svetu, kako velik praznik proslavljamo v teh dneh.

4. julija se je v imenu vse brigade le deset brigadirjev lahko udeležilo slovesnega zborovanja v Titovem Užicu, naslednjega dne pa je pet brigadirjev odšlo na 30 km dolg partizanski pohod do Partizanskih vod, po poti, po kateri se je po uničenju Užiške republike umikal Vrhovni štab.

Lado Čatar

Brigadirji so obiskali kraj, kjer je padel Žikica Jovanović-Španac

Brigada je prispela v taborišče »Mlada užiška republika«

„IPZ poje partizanske pesmi..."

V prodaji so gramofonske plošče partizanskih pesmi Invalidskega pevskega zbora

Te dni je izšla v počastitev dvajsetletnice vstaje jugoslovanskih narodov prva serija petih gramofonskih plošč partizanskih pesmi, ki jih poje invalidski pevski zbor. Založil jih je zavod »Borec«, proizvedel pa »Jugoton« v Zagrebu.

Na zadnji strani ovitka vsake posamezne plošče — na vsaki sprednji strani je fotografija centralnega zbora — je ob robu nekaj osnovnih podatkov o zboru:

»Ustanovljen je bil v zgodnji spomladi leta 1944 na položaju. Glavni štab Narodnoosvobodilne vojske Slovenije je poslal prof. Karla Pahorja v partizansko bolnišnico Planina nad Semičem, kjer je zbral ranjene borce in pričel z vežbanjem petja. V pičlem mesecu se je podal tako sestavljeni zbor že na prvo turnejo po Beli krajini na osvobojenem ozemlju. Še vedno s puško v roki so izločeni borci — ranjenci s petjem nastopali na mitingih, peli ranjenim soborcem v bolnišnicah, borcem na položajih pred borbo in po borbi ter na vseh večjih ljudskih proslavah.

Proti pomladi leta 1945 je zbor z letali odletel v Bari. Tam je zapel našim in zavezniškim ranjencem ter zbral nove pevce in se vrnil čez morje spet v domovino. Iz Splita, Biograda in Novega Vinodola je prispel 9. maja 1945 v osvobojeno Ljubljano.

Njegov program je gojitl partizansko pesem in jo oteti pozabe ter jo prenašati na mlada pokolenja. Z velikim uspehom poje doma in v tujini.

Plošče so bile posnete pod dirigentstvom sedanjega zborovodje prof. Radovana Gobca, partizanskega komponista, ob dvajsetletnici vstaje jugoslovanskih narodov«.

Čeprav te plošče še ne zajemajo celotnega zborovega repertoarja, smo vendar dobili z njimi dvajset najlepših in najpopularnejših partizanskih pesmi, prav tistih, ki so se rodile med borbo in so jih borci najraje in ob vsaki priložnosti prepevali: Bilečanka, Konjuh planinom in Kosec koso brusi; Svobodna Slovenija, Hej, tovariši, V poletnem žaru in Mitraljeza; Jutri gremo v napad, Naša vojska, Bohor žari, Komandant Stane, Na juriš in V boj; Puntarska, Pesem XIV. divizije, Mitrovčanka in Kovači smo ter Bolen mi leži, Hej, brigade in Pesem o Titu.

Plošče z našo partizansko pesmijo so zdaj v prodaji. Z njimi je izpopolnjena vrzel, ki je bila doslej precej občutna, saj je bilo zanimanje in povpraševanje po te vrste ploščah veliko. Med drugim pa bo z njimi prav gotovo močno ustreženo mnogim množičnim organizacijam po naših mestih in vaseh, ki bodo zdaj lahko predvajale te pesmi ob raznih praznočnih dneh in slavnostih, saj so si ob dosedanjem pomanjkanju teh plošč morali čestokrat pomagati z druge vrste glasbo, ki pa za take priložnosti ni bila vedno najbolj primerna.

Na letošnjem velikem slavnostnem praznovanju v Ljubljani ob 22. juliju bodo plošče v prodaji v mnogih paviljonih. Na zalog' pa jih imajo po 700 in 900 din tudi obe prodajalni zavoda »Borec« v Ljubljani in Mariboru ter vse prodajalne gramofonskih plošč »Jugotona«.

Ne pozabite! Partizanski invalidski pevski zbor poje partizanske pesmi... -vl

VČERAJ DANES JUTRI v Ljubljani

Brigada se je vrnila

● V sredo zvečer se je vrnila z zvezne delovne akcije ljubljanska mladinska delovna brigada »Janka Premrla-Vojka«. Mesec dni je bil dom brigadirjev naselje v Džepu, ki je bilo proglašeno za najboljše naselje na avtomobilski cesti ter je dobilo tudi prehodno zastavo. Brigado so sestavljali dijaki s Tehniške srednje šole ter srednješolci drugih ljubljanskih šol. (B. S.)

»Filmservis«: dela na pretek

● Podjetje za tehnično izdelavo in obdelavo filmov »Filmservis« trenutno snema več filmov. Za podjetje »Jadran film« iz Zagreba snemajo film »Trčenje«, za podjetje »Viba film« snemajo »Družinski dnevnik«, pred kratkim pa so posneli kratkometražni film »Izkopana bojna sekira«. Za podjetje »Vardar film« iz Skopja snemajo film »Njegov rojstni dan«, za podjetje »Avala film« iz Beograda film »Pesem«, za podjetje »Zora film« iz Zagreba pa film »Ljubezen na brodu«. Prav tako delajo posnetke za dva nemška filma, in sicer »Lov« ter »Življenje kot v raju.« (M. L.)

Na republiško prvenstvo

● V soboto bo odpotovala skupina 14 članov Ljudske tehnike ljubljanskega okraja na republiško tekmovanje vodnih modelov jadrnic F, G in M razreda ter motornih čolnov z vgrajenimi in izvenladijskimi motorji. Prvenstvo bo v soboto in nedeljo v Izoli. Če bo dovolj prijavljencev, bodo izvedli tudi tekmovanje vodnih modelov na daljinsko upravljanje. Tekmovanje organizira modelarski klub v Izoli. Modelarji, ki bodo zastopali ljubljanski okraj, so bili najboljši na okrajnem prvenstvu, ki je bilo junija na kopališču »Kolezija«. B. S.

RESEVNA VABI

Praznik dveh sosednih občin, celjske in šentjurske, ter proslava 20-letnice vstaje bo 16. julija na Resevni

Slavje na Resevni bo zaradi proslave v Ljubljani teden prej — 16. julija. Do nove planinske koče zdaj urejujejo tudi cesto, ki bo do nedelje brž kone že vozna za osebne avtomobile.

Na Resevni se je že v soboto zbralo več sto mladih taborni kov iz Celja in Šentjurja, partizanske patrulje in drugi udeleženci. Ob taborn m ognju bodo borci oživili spomine na boje v teh krajih.

Nedeljski program partizanskega slavja bo prav tako zelo pester. Nastopili bodo zadružni pevski zbori obeh občin. Dopoldne ob 10. uri bo zborovanje, na katerem bo govoril prvi komandant I. celjske čete, narodni heroj Peter Stante — Skala.

V Šentjurju, občinskem središču, že več kot mesec dni urejajo prostor pri križišču in pred tovarno »Alpos«, tako da bo podoba kraja za praznik dosti lepša, kot je bila.

Na dan občinskega praznika Celja — 20. julija bo otvoritev novega gasilskega doma poklicne gasilske čete. Dom stoji ob Dečkovi cesti. Dopoldne bo tudi odprta razstava načrtov in maket za nov kulturni center, popoldne pa bo proslava zaključka regulacijskih del na Savinji z odkritjem »spomenika splavarju«, ob 18. uri pa bodo odkrili partizansko grobnico na Golovcu.

F. K.

Pregrada bo prerodila kmetijstvo

V GORNJEGRADSKI OBČINI BODO PROSLAVILI DOGRADITEV PREGRADE

Na Dan vstaje bodo v Blagušu pri Vidmu ob Ščavnici proslavili dograditev dolinske pregrade, ki bo velikega pomena za kmetijstvo, saj bo prinašala dvojno korist: pozimi in ob deževju bo zadrževala vodo, da ne bi poplavila nižje ležečih polj in travnikov, ob suši pa bo zbrana voda služila za namakanje. Gradnja te pregrade je veljala 20 milijonov din. Vodo za namakanje bodo lahko uporabljali tudi zasebni kmetovalci, če se bodo vključili v zadružno proizvodno sodelovanje.

S to proslavo bodo povezali dramsko prireditev, ki bo zvečer pred praznikom v Vidmu, in odprtje gasilskega doma v tem kraju.

J-k

Zadnja ureditvena dela na levem obrežju Savinje v Celju. Za zaključek regulacije nekoč nevarne struge bodo pri brvi v Mestni park odkrili 20. julija spomenik splavarju.
Foto: F. Krivec

Nove turistične pridobitve v Postojni

Pred dnevi je začel služiti namenu novi motel na Tržaški cesti. V treh pritličnih zgradbah je 46 lepo opremljenih ležišč, medtem ko novi restavracijski prostor še urejajo. Okolico motela so olepšali z zelenjem, asfaltirali so cestišče ter ga primerno osvetlili. Cena nočitve v motelu je 800 dinarjev.

Pred tedni je dobil šest novih weekend hišic tudi camping pri vhodu v Pivko jamo. Domačim in tujim turistom, ki jih je iz dneva v dan več, je v campingu trenutno na razpolago 22 pokritih ležišč ter primeren prostor za šotore. Pri Pivki jami so letos prenovili tudi Turistični dom, kjer so gostom na voljo prehrana in ostale gostinske usluge.

A. M.

Tekmovanje traktoristov v Šenčurju

Traktoristi iz kranjskega okraja bodo imeli v nedeljo v Šenčurju tekmovanje, ki se ga bodo lahko udeležili vsi traktoristi, zaposleni v kmetijstvu. Tekmovali bodo v treh disciplinah: navadnem oranju, spretnostni vožnji in teoretičnem znanju. Zmagovalcem so namenjeni prehodni pokali, denarne nagrade in zmagovalni venci.

V Rakičanu gradijo športno igrišče

Pri zadružnem domu v Rakičanu, v katerem je tudi telovadnica, so v torek začeli pripravljati zemljišče za športno igrišče, ki bo služilo gojencem tamkajšnje kmetijske šole in telesnovzgojnemu društvu »Partizan«. Skoraj vsa dela bodo opravili mladinci brezplačno. Med šolskimi počitnicami bosta delali dve mladinski delovni brigadi učencev kmetijske šole, pomagali pa bodo tudi mladinci iz Rakičana, predvsem člani »Partizana«. Vsaka brigada bo štela okrog 40 brigadirjev in bo delala en mesec. Gmotna sredstva so v glavnem zagotovljena. Igrišče bodo že letos usposobili za nekatere športne dejavnosti, dogradili pa ga bodo v prihodnjem letu.

Karlovčani v Rogu

Na pobudo Slovenskega društva »Triglav« iz Karlovca so v nedeljo 9. julija vsa karlovška kulturno-prosvetna in umetniška društva priredila v čast 20-letnice vstaje pohod-izlet v Kočevski Rog. Zastopana so bila: Srbsko kulturno-prosvetno društvo »Prosveta«, kulturno-prosvetno društvo Hrvatskih Zagoraca »Matija Gubec«, Delavsko kulturno-umetniško društvo »Josip Kraš« in že omenjeno slovensko kulturno-prosvetno društvo »Triglav«. To je bil obenem tudi prvi pohod Karlovčanov na Rog, kjer so si ogledali vse zgodovinske zanimivosti.

Na pokopališču padlih borcev, junakov sta predsednik Srbskega kulturno-prosvetnega društva »Prosveta« dr. Gajo Petrović in predsednik Slovenskega prosvetnega društva »Triglav« A. Gruden s kratkim govorom počastila spomin padlih partizanov, zastopniki društev pa so položili na grobove vence.

Zadovoljni, da so obiskali partizanski Rog, so se Karlovčani vrnili v Dolenjske Toplice. Na vrtu zdravilišče restavracije je delavsko kulturno-umetniško društvo »Josip Kraš« priredilo prijeten zabavni program. Prireditelje m velja vse priznanje.

A. G.

Suša je zmanjšala pridelek

Pomurju je te dni posebna komisija kmetijskih strokovnjakov končala ugotavljanje letošnjega pridelka semenskega žita. Posevki so bili letos mnogo boljši kot lani. Povprečni hektarski donos pa bo nekoliko nižji, ker je zlasti suša v času zorenja vplivala na pridelek. Zaradi suše so letos predvsem pozni posevki prisilno dozoreli, kar je zmanjšalo pridelek. Na splošno bo tudi letos semensko blago izredno kvalitetno. Tega blaga bo po sodbi strokovnjakov v Pomurju okoli 60 vagonov.

Razstava slikarjev amaterjev

Okrajni štab za proslavo 20-letnice revolucije v Kranju bo pripravil s pomočjo likovnega sosveta pri Okrajnem svetu Svobod in prosvetnih društev Kranj razstavo slikarjev amaterjev. Razstavljena dela bodo v glavnem ubrana na tematiko iz NOB. Precej zaslug za pripravo te razstave pa ima tudi jeseniški klub slikarjev amaterjev »Dolik«, ki vključuje v svojih vrstah precej uspešnih članov. Razstavo bodo odprli najprej na Jesenicah (21. julija), po nekaj dneh jo bodo preselili v Kranj (31. julija), pa tudi v Škofjo Loko in Tržič in to v dneh, ko bodo tam praznovali svoj občinski praznik.

P. G.

V Kranju hitijo

V Kranju bodo v nedeljo, 30. julija, dan pred občinskim praznikom kranjske občine, vsa Gorenjska in gotovo tudi številni Ljubljančani prisostvovali odkritju veličastnega spomenika Revoluciji. Štiri metre visoko skulpturo, ki simbolizira borbo delavskega razreda pred vojno, vstajo in oboroženo borbo, so že dvignili na 6 metrov visok obelisk. Prav tako teko pred Sindikalnim domom zaključna dela za postavitev celotne kompozicije spomenika, ki je v njej še več drugih skulptur in relief. Monumentalni spomenik je izdelal kipar Lojze Dolinar.
Foto: M. Kregar

Več pridelkov, živine in mleka

V industrijsko razviti občini Šiška ima tudi kmetijstvo lepe perspektive

Občina Ljubljana-Šiška je pretežno industrijska, vendar ima pomembno vlogo v njenem gospodarstvu tudi kmetijstvo. Na območju občine se ukvarjajo s kmetijstvom Agrokombinat Ljubljana z obratom Vodice-Repnje, Umetna valilnica v Šentvidu, ribogojnici v Povodju in Gameljnah, KZ Šentvid in 588 zasebnih kmetijskih gospodarstev. S kmetijstvom se ukvarja 13,8 odst. prebivalstva. Kmetijskih površin je 7906 ha, od tega v socialističnem sektorju 1642 hektarov, v zasebnem pa 6264 hektarov.

Lani so dosegli v kmetijstvu lepe uspehe. V primerjavi z letom 1959 se je poljedelska proizvodnja povečala za 6,8 odst., pridelali so kar za 45,7 odst. več sadja, živinorejska proizvodnja se je povečala za 8 odst. Dobro so gospodarile tudi ribogojnice, česar ne moremo reči za gozdarje; kaže pa, da se bo tudi tu stanje zboljšalo. Povečanje proizvodnje je rezultat kooperacije in povečanja proizvodnje na družbenih posestvih. Mnogo pozornosti so posvetili zaščiti rastlin, saj so porabili 9.800 kg zaščitnih sredstev v vrednosti skoraj poldrugega milijona dinarjev. Z uvajanjem kooperacije se je povečala tudi poraba umetnih gnojil; porabili so jih za več kot 12 milijonov dinarjev.

Petletni perspektivni načrt predvideva še hitrejši prehod iz ekstenzivnega na intenzivni način kmetovanja, pri čemer naj bi ustrezno pozornost posvetili zasebnim proizvajalcem. Povečal naj bi se tudi obseg družbenega sektorja, ki se že lepo širi. Tudi kooperacijo bo treba razširiti, saj so bili lani donosi v kooperaciji za 50 do 100 odst. višji kot pri nekooperantih. Predvidevajo, da bo organizirana kmetijska proizvodnja v naslednjih petih letih zajela skoraj polovico vseh obdelovalnih površin.

M. L.

Pet dinarjev od kubika vode za kanalizacijo

Ena sama kmetijska zadruga v koprski občini

Na seji občinskega ljudskega odbora Koper so odborniki razpravljali in sklepali o nekaterih zadevah, ki so oz. še bodo nemajhnega pomena za vse občane.

Med take zadeve gre sprejem odloka o določitvi kanalske pristojbine. — Kako je s kanalizacijo v Kopru, ve dobro vsak občan. Naziva kanalizacija večji del okritih jarkov, po katerih odtekajo odpadne in druge vode, dejansko niti ne zasluži. V zadnjih 4 letih je občina sicer izdala 29 milijonov dinarjev za ureditev 4,5 km nove kanalizacije, vendar to še ne predstavlja nobene rešitve. Načrtovani razvoj mesta terja enotno urejeno kanalizacijo in čistilne naprave, vse to pa bo veljalo več kot milijardo dinarjev.

Dokler ni nove, pa je treba staro kanalizacijo vzdrževati in obnavljati. Ker v proračunu občine ni sredstev, so se v Kopru po zgledu mnogih drugih občin v Sloveniji odločili, da določijo kanalsko pristojbino od kubičnega metra porabljene vode za vse, ki so priključeni na kanalizacijo. Za gospodinjstvo, ustanove, zavode, komunalna gospodarstva in stanovanjske skupnosti znaša ta pristojbina 5 dinarjev, za gospodarske organizacije pa 10 dinarjev. Ta nova pristojbina — o odloku so pred sprejetjem razpravljali zbori volivcev — bo dala letno kakšnih 7 milijonov dinarjev. Okrog 4 milijoni bodo šli za redno vzdrževanje, ostanek pa za plačevanje anuitet za posojila, ki jih bo občina morala najeti za zgraditev sodobne kanalizacijske mreže in čistilne naprave.

Drugi splošno pomemben je sklep o pripojitvi kmetijskih zadrug v Bertokih in Šmarju h kmetijski zadrugi v Kopru. Za pripojitev so se že pred tem izrekli zadružni sveti vseh treh zadrug in tako imamo sedaj — od 1. julija dalje — v koprski komuni eno samo kmetijsko zadrugo. To dejstvo bo v marsičem olajšalo enotno kmetijsko zadružno politiko v komuni in pospešilo kmetijsko proizvodnjo zadružnega sektorja na tem področju.

Naposled naj omenimo, da so prebivalci koprske komune dobili novega podpredsednika. Na to mesto so ljudski odborniki izvolili ing. Franca Spacapana, direktorja okrajnega zavoda za organizacijo dela. Za ljudskega odbornika je bil nedavno tega izvoljen na dopolnilnih volitvah v volivni enoti Semedela.

F. M.

Metliška mladina urejuje mesto

S 1. julijem je začela delati II. mladinska delovna brigada »Belokranjski heroji«. Ves mesec bo sodelovala pri ureditvi mesta. Brigada šteje 50 srednješolcev in visokošolcev.

(š)

Samo formalna zaščita je premalo

Če se peljemo po avtomobilski cesti proti Zagrebu so na levi pred hrvaško mejo Cateške toplice, ki bodo sčasoma naš največji cvetličarski obrat, na desni pa je lepa panorama Mokric.

Pred katkim so tam odprli prijetno gostišče, ki ga turisti radi obiskujejo. Tenkočutni med njimi pa se večkrat zgražajo nad parkom, ki je zanemarjen, ali vsaj milo rečeno — slabo vzdrževan. Park in grad sta sicer z zakonom zaščitena. Žal se je že marsikje izkazalo, da sama zaščita še ne jamči, da bo področje ohranilo svojo hortikularno podobo. Park z jezercem v Mokricah je motivsko bogat, predvsem pa ima lepo in znamenito drevje z zanimivim ozadjem. Ni dvoma o tem, da turiste privablja predvsem lepa narava, ki je v Mokricah še tenkočutno požlahtnjena. Navadnih gostiln je tudi v Zagrebu, od koder prihaja največ turistov, gotovo na pretek.

Glede na to bi bilo za gostišče izredno pomembno, če bi park imel vsaj kulturno podobo, če mu že hortikularne ni moč kar takoj in z majhnimi sredstvi pričarati. Lepo urejen park ima na človeka velik vpliv. Samo brezobzirneži bodo v njem odmetavali papir, konservne škatlje in druge odpadke, na katere povsod naletimo v Mokricah. Predvsem gostišča se bodo kmalu sama prepričala, da lepo urejeni parki v njihovi bližini niso slabo naložen kapital.

Ing. Miha Ogorevc

Ni dovolj kombajnov

Z nastopom toplih dni v juniju je dozorelo tudi žito v Beli krajini. Kombajni kmetijskih zadrug iz Črnomlja in Metlike že več dni žanjejo pšenico. Prav vse ne bodo mogli požeti, ker je interesentov veliko. Letos se obeta boljši pridelek kakor lansko leto.

(š)

Opozorilo pridelovalcem sladkorne pese

Opozarjamo pridelovalce sladkorne pese na močan pojav glivičnih bolezni na sladkorni pesi – letna pegavost pese – Cercospora. Opozarjamo vse pridelovalce sladkorne pese, da takoj prvič poškropijo sladkorno peso proti tej bolezni. Za okropljenje svetujemo porabo naslednjih sredstev: Cuprablau v količini 7 kg na hektar. Bakreno apno 50 – 6 kg na hektar. Bakreno apno 25 – 12 kg na hektar. Tiozin A – 5 kg na hektar ali Fenzon 1. 8 kg na hektar. Peso potrebno temeljito poškropiti in porabljati 1.500 litrov vode na hektar.

Kmetijski inštitut Slovenije in Kmetijski pospeševalni zavod Maribor

MIMOGREDE

Zelo vzgojeno in vzgojno

Ondan sem bral v »Delu« reportažo, ki ugotavlja, da obleka (v gostilni) ne naredi človeka, torej da gostinci večidel enako postrežejo slabo in lepo oblečenim.

V nedeljo sem bil v ljubljanski gostilni priča prizoru, ob katerem mi je bilo žal, da tovariša reporterjev ni bilo zraven.

Pri sosednji mizi sta sedela dva delavca iz južnih krajev države. Oba sta bila v izrazito delovnih oblekah.

»Milka, prosim te,« je moledoval eden, »že pol ure čakava!«

Natakarica je bila zelo zaposlena. Ni se utegnila ozirati nanj.

Za drugo mizo je sedla na novo prišla družčina; ta je bila lepo oblečena. Kar kmalu je dobila malinovec.

Delavca sta spet opozorila natakarico. Hkrati sta drug drugemu pripovedovala, kako sta lačna.

»Kaj že hočeta?« ju je vprašala natakarica.

»Mi-ne-štro!« sta rekla. Potem sta spet čakala. Ponovno sta zaprosila natakarico.

»Bi pa prej prišla, če se vama tako mudi,« je revskniła ona.

»Delala sva,« sta povedala delavca že precej nepotrpežljivo.

»Bi pa včer j delala!« je rekla natakarica zelo razsodno in vzgojeno in to je vplivalo zelo vzgojno tudi na ona dva. Glasno sta zaklela. Mineštre na še nista dobila.

Naposled jo je natakarica enemu le prinesla, toda brez žlice in kruha. Oba sta čakala še naprej, eden na žlahtno mešanico kruh in žlico, drugi na samo na kruh in žlico. Lokal so polnili krepki izrazi in motili bolj uporabne, se vrnil nedeljsko oblečene in malj lačne goste.

Imena lokala ne bom povedal, ker upam, da je imela tovarišica natakarica v nedeljo izjemno slab dan.

Š. K.

MARIBORSKI drobiž

■ Na zadnji seji sveta za kulturo pri OLO Maribor je predsednik komisije za spomenike Jaro Dolar poročal o spomeniških problemih, predvsem o osnutku spomenika ljudske revolucije na Trgu svobode. Komisija in žirija sta sprejeli osnutek akad. kiparja Slavka Tihca in ing. arh. Jaroslava Černigoja, predstavniki organizacij Zveze borcev pa so ga zavrnili »zaradi nefigurativne zasnove«. Svet za kulturo je bil zato mnenja, da bi osnutek poslali v pregled posebni komisiji pri Glavnem odboru ZB v Ljubljani.

■ Za zadružnim domom v ulici Vita Kraigherja so pred dnevi zakoličili prostor za gradnjo novega mariborskega hotela. Tako se bodo naposled le začele uresničevati želje mariborskih gostincev, da bi Maribor dobil potrebna ležišča in zadržal turiste, ki morajo zdaj zaradi pomanjkanja sob nadaljevati pot iz vstopnega mesta. V novem hotelu bo 236 postelj. Škoda le, da so začetek gradnje tako zavlekli. Zvezni kredit je bil namreč odobren že ob koncu minulega leta na osnovi predračunske vrednosti 359,789.000 dinarjev. Zaradi nedokončanih načrtov in sporov okoli lokacije pa bo zdaj spričo porasta cen gradbenim storitvam potrebno še enkrat toliko.

– Mariborska mlekarna je pred dnevi odprla novo prodajalno v bloku »Gradišče«. Lokala niso veseli le številni stanovalci tega največjega bloka v Mariboru, marveč tudi sosedje, saj je lepo urejen in ima razen mlečnih izdelkov na zalogi tudi špecerijsko in kolonialno blago.

– Za predvajanje filmov na prostem, na Trgu svobode, vsako sredo, soboto in nedeljo zvečer, je vselej dovolj obiskovalcev. Kako ne – saj je predstava brezplačna in na svežem zraku, kar je v sedanjih vročih dneh posebno privlačno. Platno je namestila Socialistična zveza občine Maribor-Center. Na sporedu so domači kratkometražni in celovečerni filmi, med drugimi tudi poučno-vzgojni filmi o prometni varnosti in podobno.

(ps)

Obveščamo vse gospodarske organizacije, da priredimo v Ljubljani trodnevni

SEMINAR O DELITVI ČISTEGA DOHODKA IN O DELITVI OBSEBNIH DOHODKOV

(praktični primeri pravilnikov)

Seminar se prične v ponedeljek, dne 17. junija 1961 ob 7. uri v prostorih Trgovinske zbornice LRS, Ljubljana, Beethovnova 10

O pogojih udeležbe smo s posebnimi okrožnicami že obvestili posamezna podjetja.

Udeleženci se lahko prijavijo tudi na samem seminarju s pismenim pooblastilom podjetja.

Hkrati obveščamo, da bo zadnji seminar v Mariboru v dneh 27., 28. in 29. julija 1961, ob 7. uri v predavalnici I. na Višji komercialni šoli Maribor, Mladinska 9.

VIŠJA KOMERCIALNA ŠOLA MARIBOR

Oddelek za gospodarsko svetovanje

SE BODO PRIŠLI NA SVOJ RAČUN

Kakor drugod, tako si tudi na Jesenicah kopalci žele lepšega in stanovitnejšega vremena. Sodobno urejeni olimpijski bazen jih pač stalno vabi pod in na desetmetrsko skakalnico (Foto D. Ulaga)

NOVA JESENIŠKA PANORAMA

Z ureditvijo Gosposvetske ceste od Cankarjevega trga do občine so Jesenice dobile popolnoma drugo podobo. Široka asfaltirana cesta se v elegantnem loku vije skozi mesto.

AKTUALNI PROBLEMI NAŠEGA NOGOMETA

Ali ne veljajo načela in merila za vse?

Bolj kot katerakoli panoga, razkriva neurejene razmere in odnose v našem športu nogomet. Zaradi mnogih nezdravih pojavov, ki so posledica teh neurejenih razmer, je dobil nogomet slab prizvok. Zaradi pomanjkanja moralne sile in izvajajoče moči pri reševanju perečih problemov, ki niso vzniknili iz nogometa zaradi njega samega, marveč predvsem iz okolja modernega časa, predvsem pa želja ljudi, ki v njem žive, zadene krivda za vse slabo predvsem nogometne forume, pa tudi tisti del športne javnosti, ki je spričo trenutnih uspehov »svojih« moštev in celo posameznikov, pripravljena reči, da je tisto, kar je črno — belo.

Veliko je število ljudi, ki se ogrevajo za lepo nogometno igro, čeprav zanimanje za nogomet med mladino popušča, saj se prav ta čedalje rajši posveča drugim zvrstem kot na primer košarki, rokometu itd. Ni naš namen razpravljati o tem, kajti nepobitno je, da spremlja igro najboljših nogometnih moštev, pa čeprav bi bilo teh vedno manj, največ ljudi, bodisi na tribunah samih bodisi ob radijskih sprejemnikih in televizijskih zaslonih, pa čeprav se sami s tem športom aktivno morda niso ozir. se ne bodo nikoli ukvarjali. Mnogo je pri nas ljudi, kakor je to tudi marsikje v tujini, da so državljani pripravljeni gmotno podpirati nogomet z namenom, da bi imeli priložnost gledati čimveč kvalitetnih moštev, predvsem pa čimbolj kvalitetne igre. Po drugi plati pa ni nič manjše število takih — če ne še mnogo večje, ki nočejo dati nogometu ničesar in celo nasprotujejo, da bi ga družba kot celota podpirala, sicer pa velja to enako tudi za boks in še nekatere panoge, ki jih imajo za zdravju škodljive pa tudi nevzgojne. Da ti športi sami po sebi niso nevzgojni niti ne tekmovanja, o tem je odveč razpravljati znova, saj so odvratni primeri in prizori kot na primer razni incidenti na tekmah, nešportno vedenje posameznikov in dela občinstva, le posledica in rezultat slabe vzgoje doma, v klubih in društvih. Razna ozka klubaška gledanja in izpadi zlasti pa zastrupljanje sicer posebej živahnega vzpodbujanja s šovinizmom in podobno, so pojavi, ki se morajo z njimi ukvarjati ter se proti njim boriti vsa družba in seveda oblastveni organi.

Nedavno je na vse to med drugimi opozoril tudi primer Zebca in Miladinovića. Povsem se strinjamo s tistim bralcem »Borbe«, ki je v pismu, naslovljenem na ta list, obtožil kot krivce za nedisciplino in nešportne izgrede omenjenih igralcev klubska vodstva zaradi popuščanja, pa tisk, ki po navadi ob takih dogodkih molči, pa tudi nogometno občinstvo, ki »zvezdam« prav tako dosledno vse oprošča.

Mar ni žalostno in vsega obsojanja vredno, da vodstvo Crvene zvezde tudi potem, ko je sodnik dognal Zebčevo krivdo, ni imelo za potrebno, da bi igralca kaznovalo, marveč ga je celo — pravzaprav nagradilo — poslalo na turnir v New York.

Toda ali niso primeri popuščanja in pomanjkanja kakršne koli vzgoje sploh pogosti tudi v naših klubih, v naši republiki. Tudi pri nas so razmere neurejene, kar zadeva nagrajevanje in plačevanje igralcev. Sicer se pa tudi pri nas košati klubaštvo in cveti seveda skoraj vsa ljuljika, ki se bohoti drugod.

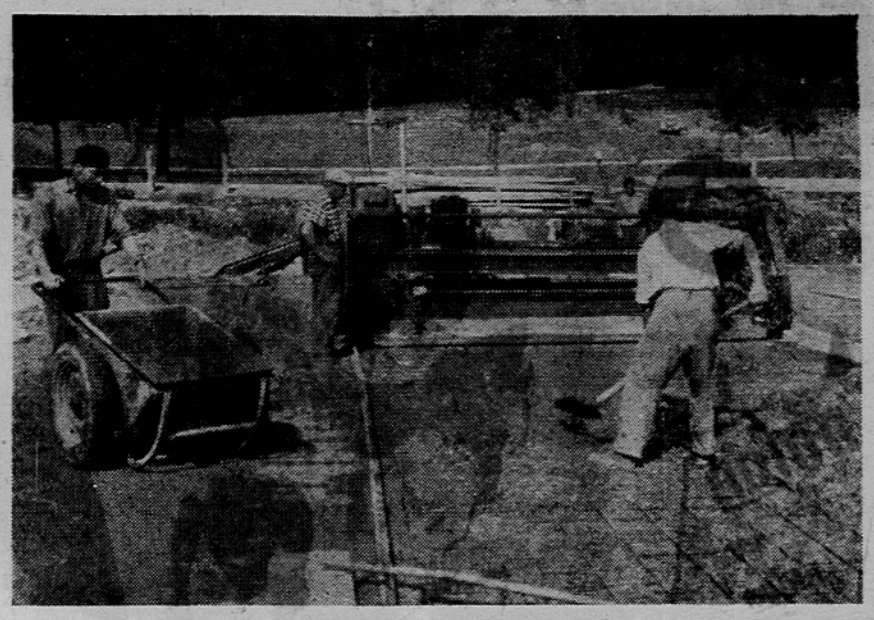
Ob teh nezdravih razmerah je bila beseda v odprtem pismu Nogometnega kluba Ljubljana. Le-ta je med drugim opozoril republiško nogometno zvezo, da je premalo storila za njihovo ozdravljenje. Pismo dalje očita tudi NZS, da še naprej podpira NK Triglav (prej Odred), ki sedaj tekmuje v isti konkurenci kakor Ljubljana, čeprav je praksa pokazala, da je bila vsa gmotna podpora enemu klubu, ki pa ni vzgajal naraščaja, brezplodna in vržena skozi okno. — Trditve NK Ljubljane so, ne glede na to, ali so očitki na račun Nogometne zveze Slovenije utemeljeni ali ne, vnovič opozorilo na že stare, in — kakor se zdi — neodpravljive probleme, ki vse dotlej, dokler ne bodo rešeni — upravičeno vzbujajo nezadovoljstvo in omogočajo ribarjenje v kalnem.

Ne da bi skušali kogar koli ščititi, pa je kazno da je republiškemu nogometnemu vodstvu brez vsestranske pomoči in sodelovanja klubov pa tudi drugih družbenih in političnih organizacij težko očistiti Avgijev hlev v našem nogometu. Ne vemo zakaj, vsaj deloma ne vzamemo nogometa v roke prek skladov za kvaliteto. V Sloveniji delujejo nogometni klubi, ki so prepričani, da jih je treba podpirati bolj kakor druge. Res pa je hkrati, kakor meni NZS v svojem odgovoru na pismo »Ljubljane«, da je ozkost klubov kriva, da ne uspe na primer vsaj eden izmed petih, kakor se je zgodilo v Ljubljani.

Kakor smo že nakazali, bi bilo po našem umestno in koristno, če bi uravnavali kvalitetni razvoj s pomočjo skladov. Iz republiških skladov za kvaliteto naj bi podpirali klube (toda ne samo nogometne), ki so se povzpeli v zvezne lige, iz okrajnih skladov pa conske ligaše. Če je teh v enem okraju preveč, kot n. pr. v Ljubljani, bodo pač za to namenjena sredstva manjša in s tem verjetno tudi kvaliteta klubov slabša. Prav to pa bo imelo za posledico zmanjšanje njihovega števila in s tem omogočilo koristnejšo in bolj učinkovito uporabo sredstev.

»Borba« v enem izmed komentarjev meni, da za naš nogomet ni bistvena zunanja forma, pri čemer misli na amaterstvo in profesionalizem, temveč je potrebno predvsem urediti ekonomski status naših igralcev in način poslovanja naših klubov. Predpisi Nogometne zveze Jugoslavije, je rečeno v tem komentarju, so zastareli, saj vrhunski igralec ne sme prejemati več ko 20.000 din mesečno, premija na tekmo pa ne sme presegati 10.000 din. Vsi vemo, da se nihče ne ravna po teh predpisih in so »klubi realnejši, vendar pa v tem pretiravajo«. Pri tem pa list sploh ne omenja igralcev conskih lig, med katerimi nekateri nimajo mnogo manjših dohodkov od igralcev zveznih moštev. To seveda velja za druge republike. Glede na to se v celoti strinjamo s predlogom v omenjenem komentarju, naj bi bilo poslovanje nogometnih klubov javno in v skladu z načeli in merili, ki sicer veljajo v našem gospodarstvu in družbenem življenju nasploh. Vsekakor bi to prispevalo k razčiščevanju razmer, pri čemer pa bi morali določitii norme tudi za conske klube. Poti in prijemov je več, kakor je več tudi vidikov, po katerih je treba obravnavati to igro v sedanji razvojni stopnji. Že sproti pa bi morali z največjo odločnostjo utrjevati disciplino v klubih in vzgajati ne le igralce, marveč tudi publika.

D. Kuret

V športnem parku »ing. Stanka Bloudka«, kjer bo velika proslava 20-letnice vstaje slovenskega ljudstva napredujejo zaključna dela na vseh objektih z neverjetno naglico. Med ostalimi gradbišči, na katerih bodo te dni zaključili dela, je tudi novo kotalkališče pri »Trikotniku«. — Na sliki: »Finišer« polaga betonsko ploščo na novem kotalkališču. Foto: Jerala

Levačič popravil plasma

PAU, 13. julija V X. etapi amaterske kolesarske dirke Tour de Avenir je zmagal Italijan Fantinato, ki je progo od Bagneres de Bigorra do Paua (150,5 km) prevozil v 4:50,25 ure s povprečno hitrostjo 31 km na uro. V prvi skupini je bilo še 16 kolesarjev, med njimi Levačič, ki se je uvrstil na sedmo mesto.

Včerajšnja etapa je bila izredno naporna, saj je proga vodila čez dva pirenejska prelaza Col du Turmalet (2.114 m) in Col d'Aubisque (1.710 m). Razen napornih vzponov pa so tokrat spremljali kolesarje tudi leden dež, gosta megla in močan veter. Do prvega vzpona je vozila velika skupina kolesarjev strnjeno — v njej so bili tudi vsi jugoslovanski reprezentanti — toda že na prvih serpentinah sta zaostala Šebenik in Petrović, kmalu za njima pa še Žirovnik. Mladi Boltežar in Bajc ter razumljivo tudi Levačić so vzdržali vse te napore in se med najboljšimi pripeljali tudi do vrha zadnjega prelaza. Ko pa so se začeli spuščati navzdol proti cilju, pa je najprej zaostal Boltežar, nekaj kilometrov pozneje pa še Bajc, tako da se je med Vodečimi obdržal med Jugoslovani samo Levačič.

Pred to skupino so že od prvega vzpona dalje vozili Francoz Cauvet, Španec Menendez in Nemec Kunde, šest minut za njimi pa je kolesarila skupina z Levačićem med vodečimi obdržal med Juprevzel pobudo in časovna razlika med ubežniki in skupino se je stalno manjšala. Tik pred cilјem so begunce ujeli, v sprintu pa je bil najhitrejši Fantinato. Bajc je privozil v drugi, Boltežar pa v tretji skupini, Žirovnik, Petrović in Šebenik pa so privozili med zadnjimi. Z dobro vožnjo v tej etapi si je Levačić popravil plasma. Za zdaj je sedmi v generalni razpredelnici. Tudi Bajc in Boltežar sta napredovala za nekaj mest. Med posamezniki slej ko prej vodi Italijan De Rosso

V XVII. etapi profesionalnega Toura je zmagal Belgijec Pauwels, ki je 197 km dolgo progo od Luchona do Paua prevozil v času 6:29.57, drugi je bil Francoz Foucher, tretji pa njegov rojak Queheille. V generalnem plasmaju še vedno vodi Anquetil.

Za zvezdno vožnjo vse nared

Nad 400 prijavljenih avtomobilskih vozačev iz vse Slovenije

To nedeljo bo izvedena velika in izvirno zasnovana zvezdna vožnja »Dan vstaje«, ki jo je pripravila Avto-moto zveza Slovenije v sodelovanju z vsemi osnovnimi enotami. Avtomobilisti — prijavljenih je 410 udeležencev — bodo tekmovali s petih strani, in sicer po gorenjski, štajersko-koroški, obsoteljski, po primorsko-goriški in dolenjsko-notranjski progi.

Za avtomobiliste gorenjske proge — teh je 100 — se bo tekmovanje ali jubilejni rally, kakor bi to tekmovanje lahko tudi imenovali, pričelo ob 6. uri na Jesenicah, zaključilo pa se bo po petih etapah v Ljubljani ob 13.47. Štajersko-koroška relacija ima dva starta, in sicer bo 90 avtomobilistov odšlo iz Maribora ob 7.05, 20 udeležencev pa bo pričelo voziti v Črni na Koroškem ob 6.06. Obe progi tega kraka se bosta združili v Strahomer, nato pa bo vodila ena sama do Ljubljane. Zelo verjetno bodo prvi tekmovalci prispeli v Ljubljano okrog 14.38 ure, drugi pa že do 13. ure. V obsoteljskem kraku bo 60 tekmovalcev pričelo vožnjo ob 8.14 v Brežicah, zadnji pa bo prispel v Ljubljano ob 15.41. Primorsko-goriški del bo pričel v Kopru. 80 udeležencev bo startalo ob 8.45, v Ljubljani pa bodo do 16.42 ure. Dolenjska skupina je razcepljena na dve veji; 50 avtomobilistov bo začelo v Črnomlju ob 7.25 — v Ljubljani bodo ob 14.58 — 20 tekmovalcev pa pojde na pot v Kočevju in sicer prvi ob 8.12, zadnjega pa je pričakovati v Ljubljani ob 15.09.

V Ljubljano bodo avtomobilisti prihajali iz dveh smeri. Obsoteljci se bodo z vozači štajersko-koroške proge združili v Celju, v Cerknem pa se bosta strnila tudi primorsko-goriška in gorenjska proga, obe pa pozneje še z dolenjsko-notranjsko progo v Gorenji vasi.

Največ tekmovalcev se je prijavilo iz AMD Bistrice ob Sotli, iz MTT Maribor, raznih AMD iz Maribora in Celja, iz Tržiča, Ljubljane, jeseniške železarne, Škofje Loke, Nove Gorice, Postojne in Trebnjega.

Med tekmovalnimi avtomobili prevladujejo seveda »fički«, mnogo pa je tudi drugih Fiatov (predvsem malolitražnih) tipov. Pisano kolono bodo sestavili tudi številni Volkswageni, Opeli, Mercedesi, DKW, Dauphini in nekaj »špačkov«. Razen tega pa je nekaj tudi bolj športnih vozil kot so na primer Renault-Floride, Alfa Romeo, VW-Porsche itd.

Tekmovanje se bo končalo v Ljubljani na Trgu revolucije, kjer bo za tekmovalce še posebna spretnostna vožnja. Prireditelj bo najboljše tekmovalce nagradil z denarnimi zneski, vrh tega pa bo posebej nagrajena tudi najboljša ekipa.

V NOVI KONKURENCI ZA POKAL EVROPSKIH NOGOMETNIH PRVAKOV

29 državnih prvakov med seboj

Tekmovanje evropskih nogometnih prvakov za sezono 1961-62 teče zdaj že sedmič zapored. Pred dnevi so žrebali pare. Za letošnje tekmovanje se je prijavilo 28 državnih prvakov, skupaj pa jih bo 29, ker se je letošnji prvak Benfica iz Lizbone avtomatično priključil udeležencem. Izmed 32 nacionalnih zvez, ki so vključene v evropsko nogometno unijo, samo štiri države niso prijavile svojih zastopnikov, in sicer Albanija, Island, Wales in SZ. Sicer pa prvaki teh držav tudi že prej niso tekmovali v tej konkurenci. Prilično nepričakovana je odsotnost sovjetskega prvaka, čeprav so sprva iz Moskve zatrjevali, da ga bodo vendarle prijavili.

Osemindvajset moštev je razdeljenih v dve skupini (I. 15 klubov, II. skupina 13 klubov), v glavnem po zemljepisni legi. Po pravilih bo odigranih 13 kvalifikacijskih tekem, da bi dobili potem šestnajst moštev za osmino finala.

Kakor je znano, bo v tej konkurenci sodeloval tudi jugoslovanski prvak Partizan, ki se bo v prvi tekmi srečal s portugalskim prvakom Sportingom (Lizbona). Sporting je Partizanu že znan nasprotnik, saj se je v enaki konkurenci pred štirimi leti v Lizboni razšel z njim z neodločenim izidom 3:3, v Beogradu pa ga je premagal 5:2. V četrtfinalu pa so se Beograjčani pomerili z madridskim Realom, ki je zmagal 4:0 in 3:0. To je bilo obenem tudi edino sodelovanje Partizana v pokalnem tekmovanju evropskih prvakov.

Levačič

ŠAH

13 udeleženk na prvenstvu LRS

Ljubljana, 13. julija — Danes se je začelo v Ljubljani žensko šahovsko prvenstvo LRS. Nanj je bilo povabljenih 30 igralk, odzvalo pa se jih je samo 13, in sicer 7 iz Maribora, 3 iz Ljubljane in 3 iz Kranja.

V turnirsko tabelo so bile razvrščene takole: 1. Zupančič (Kr), 2. Mira Piberl, 3. Helga Serianz, 4. Ljiljak (vse Mb), 5. Butala (Kr), 6. Rebolj (Lj), 7. Brigita Serianz (Mb), 8. Pongrac (Kr), 9. Jelen (Lj), 10. Švarcer, 11. Koren (obe Mb), 12. Lapanja (Lj) in 13. Meta Piberl (Mb).

Najboljše tri, med katerimi bi po naslovih vsekakor morali biti mojstrski kandidatki Mira Piberl in Ljiljak, se bodo uvrstile na bližnje državno žensko prvenstvo v Tivtu.

FB

Teniška balkaniada v Zagrebu

ZAGREB, 13. julija. Včeraj so se na Šalati začele balkanske teniške igre na katerih nastopajo reprezentance Romunije, Bolgarije, Turčije, Grčije in Jugoslavije. Tekmovanje je pod pokroviteljstvom predsednika hrvatskega Sabora dr. Vladimirja Bakarića

V prvem srečanju je reprezentanca Jugoslavije premagala Turčijo 3:0. Podrobni izidi: Jovanović — Bari 6:0, 6:3, 6:2, Pilić — Balas 6:2, 6:2, 6:0, Jovanović — Pilić — Orenli — Balas 6:0, 6:1, 6:0. V drugem srečanju vodijo Romuni proti Grčiji 2:0.

V nedeljo že odločitev?

Maribor živi v nogometni mrzlici. Za prijatelje športa ni to nič novega, saj se mariborski nogometaši že četrtič borijo za vstop v II. zvezno ligo. Toda letos podpirajo težnje NK MARIBORA prav vsi! Tako kakor so se najboljši nogometaši in odborniki združili v enoten klub, so se tudi gledalci zgrnili okoli enega kluba in ga podpirajo enotno.

V nedeljo gre za vse! Ta dan je treba proti ULJANIKU zmagati, in to prepričljivo. Ne smemo si več privoščiti, da bi o novem članu II. lige odločala šele druga tekma v Puli. Res je, da so Mariborčani letos že trikrat odločilne zmage pospravili na tujih igriščih, toda na to se ne smemo zanašati in nikčesar prepuščati naključju. NK MARIBOR se tokrat ne bori samo zase, bori se za Slovenijo, da bi še naprej imela vsaj enega zastopnika v zveznem tekmovanju.

S SEJE IZVRŠNEGA ODBORA ZVEZE ZA TELESNO KULTURO SLOVENIJE

Založniški problemi

Pred dnevi je bila II. redna seja izvršnega odbora Zveze za telesno kulturo Slovenije, ki je pod vodstvom predsednika Janeza Zemljariča obravnavala med drugim problematiko založniške dejavnosti tednika »Polet«, »Ljudskega športa« in ostala založniška vprašanja.

Izvršni odbor je ugotovil, da je tednik »Polet« vzlic težkim pogojem zadovoljivo opravil osnovno nalogo osrednjega slovenskega športnega tednika. Za nadaljnje nemoteno delovanje »Poleta« in »Ljudskega športa« bo Zveza zagotovila ustrezna materialna sredstva, obenem pa si bo prizadevala, da založba čimprej dobi ustrezne poslovne prostore. Nadalje je bilo sklenjeno, naj založba »Polet« v celoti prevzame založniško dejavnost za republiške strokovne zveze in vse ostale telesnovzgojne organizacije.

Atletska zveza Slovenije je seznanila izvršni odbor z nekaterimi problemi glede organizacije državnega prvenstva in drugih prireditev v Sloveniji.

Na prvi redni seji izvršnega odbora so izvolili za zastopnika zveze za telesno kulturo LRS v Svet za šolstvo LRS tovariša Staneta Kranjca, v Svet za zdravstvo LRS pa tovariša Karla Kajfeža. Izvršni odbor je priporočil ustreznim komisijam, naj izdelajo kriterije, po katerih naj bi se finansirala gradnja telesnovzgojnih objektov iz republiškega sklada za negospodarske investicije. Izdelane predloge bodo poslali komisiji za telesno kulturo pri Izvršnem svetu LS LRS.

Izvršni odbor je nadalje imenoval tovariša Avgusta Likovnika za tehničnega sekretarja zveze za telesno kulturo Slovenije. Razen tega je imenoval tudi uredniški odbor za izdajo publikacije »Gradnja telesnokulturnih objektov«.

V Zvezi za telesno kulturo Slovenije deluje deset komisij, in sicer:

finančno-gospodarska komisija (predsednik Bogo Premelč), **komisija za propagando in založniško dejavnost** (Franček Mirtič), **organizacijsko-kadrovska komisija** (Stane Lavič), **komisija za kvalitetni razvoj športa** (inž. Boris Kristančič), **komisija za vzgojo kadrov** (Adolf Arigler), **komisija za tekmovanja in pridobitve** (Janez Lužnik), **komisija za delo šolskih športnih društev** (Marjan Lenarčič), **komisija za zdravstveno službo** (Jože Koračin), **komisija za rekreacijo** (Jakob Kvas) in **komisija za razvoj športa na visokih šolah** (Vlado Mikuž).

NOVO PO TUJEM

MADRID — Brazilski nogometaš Vava, ki je bil eden najboljših napadalcev na zadnjem svetovnem prvenstvu na Švedskem, se poslavlja od FC Atletico in se vrača v domovino.

PARIZ — Po pisanju pariških športnih časopisov bo nogometaš Crv. zvezde Branko Zebec v kratkem postal član nemškega kluba Allemania (Aachen). Ob prestopu v ta klub bo Zebec prejel 15.000 dolarjev, njegovi mesečni prejemki pa bodo znašali (brez premij) 2.500 mark. (V vratih tega kluba igra tudi bivši jugoslovanski reprezentančni vratar Beara. Op. ur.)

BENETKE — Na mednarodnem teniškem turnirju je Italijan Gardini v I. kolu presenetljivo premagal Avstralca Emersona 6:4, 0:6, 6:4, wimbledonski zmagovalec Lever pa Italijana Meya 6:4, 6:0. V II. kolu je Gardini odpravil jugoslovanskega prvaka Plečevića 6:0, 6:2.

PO DOMAČIH KRAJIH

ZAGREB — Na mednarodnem rokometnem ženskem turnirju je vrsta Kjöbenhavna premagala subotiškega Spartaka 7:3 (3:1), Lokomotiva (Zgb) pa Slavoj 4:3 (0:1). V odločilni tekmi za prvo mesto so rokometašice Kjöbenhavna odpravile Lokomotivo 6:4 (5:3). Tretje mesto je osvojil Spartak, ki je premagal Slavoj 10:8 (8:8, 5:3).

LJUBLJANA — Jutri ob 20 bo v stekleni dvorani železnice ob Pražakovi ulici mednarodni dvoboj v dviganju uteži Graz (Avstr):Ljubljana.

Novi član slovenske conske nogometne lige je postalo moštvo Celja. Novopečeni slovenski ligaš po zmagovitem dvoboju z Grafičarjem na Viču. Foto: S. Busić

Planinstvo - del turizma

(Iz »Planinskega vestnika« štev. 7 (61)

Na štiri tiskovne pole ojačeni julijski (7.) številki »PLANINSKEGA VESTNIKA« je napisal po redni skupščini Planinske zveze Slovenije v Novi Gorici izčrpen uvodni članek njen predsednik Fedor Kogej, ki se med drugim posebej ustavlja pri problemu zmeraj tesnejše povezanosti med planinstvom in turizmom, dveh dejavnosti, ki se v jedru samo dopolnjujeta in težita k istemu cilju v samosvojih oblikah. Planinstvo je v bistvu del turizma in je zato dolžno skrbeti, da bosta turist in planinec v planinskem svetu dobila tisto, kar si želita — in sicer nepokvarjeno naravo, urejena pota in seveda primerne objekte. Pri tem naj obvelja načelo, da zares primerno hkrati ni tudi najsodobnejše in obdano z vsemi pridobitvami moderne tehnike zadnjega desetletja. Proglasitev nekaterih planinskih pokrajin za narodne parke bo precej pripomogla, da jih »vzlic vsemu« val modernizacije le ne bo dosegel. Mnogo tehtnih misli posveča pisec gospodarskemu pomenu planinstva, saj čedalje močneje sodeluje pri ustvarjanju narodnega dohodka in krepitvi gospodarske moči posameznih komun, medtem ko se mora obenem organizacija sama čedalje resneje ubadati s problemi lastnih gradbenih investicij in obnavljanja že poslujočih objektov, za kar vse iz lastnega poslovanja ne more dobiti kritja. V nadaljnjih izvajanjih se predsednik zveze temeljito poglablja v osnovne probleme planinstva, ki so na jeziku vsakega zavednega planinca in na dnevnem redu vsake še tako majhne organizirane planinske enote, in sicer v delo z mladino, za katero je treba najti prave oblike, v nadaljnje razvijanje alpinizma s posebnim ozirom na dosežke in skušnje prve jugoslovanske odprave na Himalajo, v propagandno dejavnost, ki bi jo bilo treba poživiti in po možnosti tudi decentralizirati v službo gorskih reševalcev kot javno z zagotovljenimi sredstvi za stroške pri akcijah in izpopolnjevanje opreme itd. Samo po sebi umljivo pisec tudi ni mogel mimo neljube ugotovitve, da je tudi planinsko gesilo potrebno temeljite finančne sanacije, saj mu gre po 65 letih izhajanja spričo nizke naročnine, sorazmerno majhnega števila naročnikov med več ko 50.000 člani in podražitve tiskarskih uslug skorajda za obstanek.

Med ostali mgradivom te številke navajamo še nekaj opaznejših prispevkov. Profesor Ivan Tominec je priobčil izčrpen življenjepis botanika Rajka Justina (1865—1938), ki je bil eden najboljših slovenskih poznavalcev cvetnega bogastva v gorskem svetu. Dva alpinistična orisa sta uvrščena izpod peres Bojana Zajca (Punta di Frida) in ing. Iva Reya (Iz mojih sten). V bratsko BiH nas vodi sestavek Dušana Copa »Iz spominov na Hercegovino«. Z naslovom »Odkrite zanimivosti« je zbral Ludvik Zorzut nekaj še neobjavljenih pisem pok. dr. Kugyja z njegovimi slovenskimi prijatelji v zvezi z izidom ir. prevodom njegovega dela »Pet stoletij Triglava«. Dalje opisuje Dušan Novak ledeno jamo pod kočo na Prehodavcih, ki so jo raziskovalci iz PD Železničarja poimenovali Kiklopovo oko. Nadaljnji naslovi: Pragozd — pohorska znamenitost, Naša gora, Melanholična planinska razmišljanja, Še enkrat — zimski tabor na Vršiču itd.

Zelo obilno branje je zbrano v vseh stalnih rubrikah, kar velja zlasti za najbolj pisano z razgledom na svetu. Kadar ga je toliko in je tako sila pestro kakor tokrat, bi bilo nemara vendarle kazno, poskusiti uvesti vsaj neki okvirni sistem za njegovo ureditev. Tod ali tam je ta rifuza tako že preveč razsuta . . . **(ls)**

Mednarodne motociklistične dirke v Opatiji privabljajo iz leta v leto več gledalcev. — Naš posnetek prikazuje dirko 125 ccm motorjev. Foto: Busić

ROKOBORCI NA SPODBUDNI POTI

Tudi v grško-rimskem slogu prav dobri

Nogometni stadion v Skopju je bil zadnje dni preteklega tedna prizorišče X. balkanskih iger v grško-rimski in prosti rokoborbi. Borci iz Romunije, Bolgarije, Grčije in Jugoslavije — Turki so iz neznanih vzrokov odpovedali udeležbo — so se štiri dni borili za kolajne. V teh srečanjih so Jugoslovani dosegli izreden uspeh — uvrstili so se na častno drugo mesto v skupnem plasmaju — takoj za Bolgari. Dve zlati, pet srebrnih in tri bronaste kolajne, to je bil izkupiček njihovih nastopov. Tako so naši rokoborci v zadnjem letu — pri tem imamo v mislih tudi rimsko olimpiado in svetovno prvenstvo v Jokohami — že tretjič zapored dokazali, da jim gre mesto med svetovno elito.

Pred dobrim mesecem je Horvat na Japonskem osvojil srebrno kolajno v welterski kategoriji. Tokrat je stopil še za eno stopnico višje, saj v Skopju ni imel enakovrednega tekmeca. Vse kaže, da Horvat še ni dosegel športnega zenita, saj napreduje od tekmovanja do tekmovanja. Splošna sodba je bila enotna: s pravilnim treningom bi lahko to dosegel do prihodnjega svetovnega prvenstva, ki bo drugo leto v Toledu (ZDA) kjer bi utegnil osvojiti tudi najvišje priznanje.

Tudi Martinović se je izkazal, vendar je bila njegova pot do zlate kolajne mnogo težja. Vzlic temu pa je naš »srebrni dečko« iz Rima v tem delu sveta najboljši v svoji kategoriji. Dober je bil tudi Vukov — osvojil je srebro — ostali pa so bili precej slabši, kar daje videz, da bo treba zastaviti v prihodnje vse sile, da bi v tem slogu vzgojili nov rod tekmovalcev, ki bodo dostojno zamenjali »stare« mojstre Arsića, Stmića in druge.

OD 29. JULIJA DO 6. AVGUSTA

XVIII. Mariborski teden

Ob 20-letnici revolucije in ljudske vstaje bodo letos od 29. julija do 6. avgusta priredili XVIII. mariborski teden v dosedanji klasični obliki. To bo hkrati zadnja tako organizirana prireditev, saj že povsod na svetu ugotavljajo, da so le specializirani sejmi za razne gospodarske panoge gospodarsko upravičeni. Na letošnjem Mariborskem tednu bo poudarek na prodaji blaga široke potrošnje po znižanih cenah. Uredili bodo tudi zabaviščni prostor, pripravili modno revijo in še nekatera druga presenečenja za obiskovalce.

Prihodnje leto pa bodo pripravili na razstavišču Mariborskega tedna kulturno, športno in zabavno prireditev »Maribor v oktobru«. V hali A nameravajo organizirati izvirno in reprezentativno vinsko trgatev, v spodnjem delu te tovarne pa bodo prodajali razne vrste blaga potrošnikom. V hali B bodo uredili pivnico piva, v kateri bodo točili piva vseh slovenskih pivovarn. Hala C bo namenjena za športne, zabavne in kulturne prireditve. Računajo, da bi ta prireditev v oktobru 1962 trajala tri do štiri dni.

M. K.

Stajerske borovnice zaslovele po Evropi

Znatne devize za borovnice in ribez, ki jih bodo prodali na tuje okrog 400.000 kg – Vzlic temu ostaja veliko bogastvo v gozdovih

Šentjur pri Celju je središče, od koder pošiljajo dnevno po več hladilnih vagonov borovnic in ribeza v Švico, Anglijo ter Zahodno Nemčijo. Odkup gozdnih sadežev in ribeza za ves celjski okraj opravlja kmetijska zadruga »Bodočnost« v Šentjurju v sodelovanju z izvoznim podjetjem »Slovenija-sadje«.

Štajerske borovnice so po zatrdilih tujih trgovcev na živilskih trgih evropskih mest najbolj iskane. Enako velja tudi za ribez. Lahko bi ga prodali precej več, kot ga pridelamo.

Če je tako, so dejali v KZ »Bodočnost«, potem pač ne gre zanemariti lepe priložnosti za zaslužek, zlasti še, ker so letos borovnice v gozdovih celjskega okraja dobro obrodile. Šentjurska zadruga je pravočasno pripravila vse potrebno za odkup borovnic in ribeza za izvoz. Do sedaj, pa čeprav sezona borovnic še ni pri kraju, je zadruga odkupila na šentjurskem področju in iz sosednih občin celjskega okraja 164 tisoč kilogramov borovnic in jih tudi prek izvoznega podjetja prodala v zahodne evropske dežele. Ribeza pa so doslej prodali v tujino nad 160.000 kilogramov. Zadruga je razen tega zbrala za izvoz še 3550 kilogramov gob lisičk.

Samo obiralci v šentjurski občini so doslej nabrali več kot 60.000 kilogramov borovnic. Zadruga plača kilogram borovnic po 100 dinarjev. Tako so torej v manj kot 14 dnevih obiralci borovnic v celjski okolici zaslužili več kot 6 milijonov dinarjev. Zadruga prav tako pri izvozu precej zasluži. Če so borovnice skrbno obrane (imeti morajo naravno meglico) in če jih tudi skrbno in hitro odpošljejo, plačajo trgovci v tujini tudi do 400 dolarjev za tono borovnic. Enako dá lep devizni izkupiček tudi izvoz ribeza. Nedvomno pa bi pri tem dosegli še ugodnejšo ceno, če bi zadruga izvozila ribez izven sezone; ker pa v Šentjurju nimajo ustrezne hladilnice, kjer bi lahko spravili ribez in drugo jagodičevje za dlje časa, ni računati na izkavna.

vozno intervencijo ob najugodnejšem trenutku.

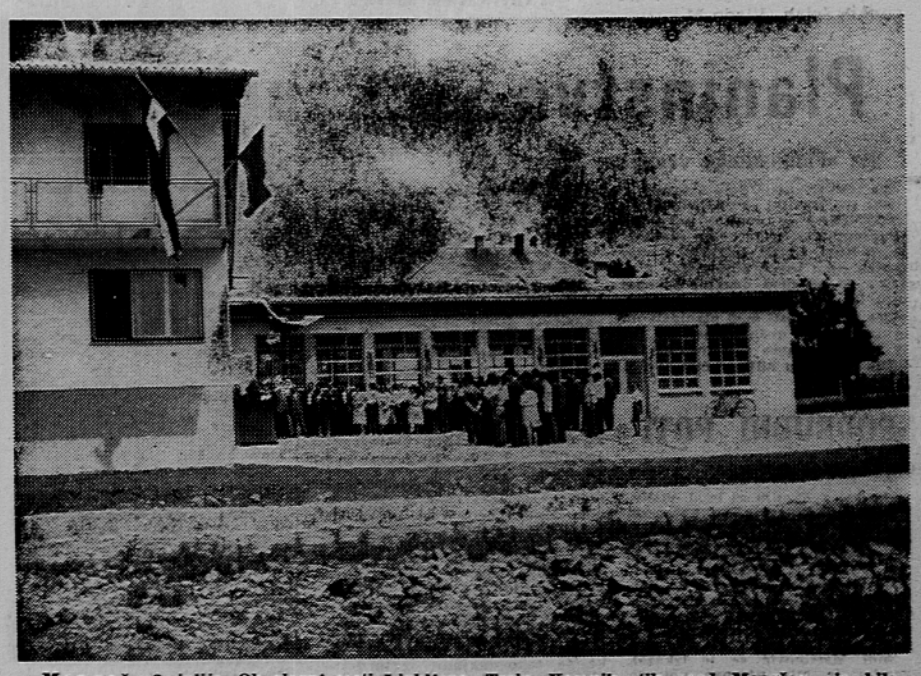
Sezona borovnic in ribeza gre h kraju. Računajoč še količine, ki jih bo KZ »Bodočnost« odkupila v naslednjih dnevih, bo prodanega v tujino skupno več kot 400.000 kilogramov jagodičevja. — In koliko šele ostane po gozdovih neobranih borovnic? Denar torej ostaja v gozdovih, vtem ko moramo na drugi strani izvažati blaga, ki dajejo sorazmerno manjši devizni efekt v odnosu na vloženo delo. Morda bi v prihodnje kazalo obiranje borovnic organizirati tako, da bi jih zbrali še več. — Denarna vzpodbuda — 100 din za kilogram borovnic — je dokaj mi-

F. Krivec

OB ZDRUŽITVI TREH OBČINSKIH ODBOROV SZDL NA PRIMORSKEM

Na skupnem plenumu občinskih odborov SZDL Dobrovo, Kanala in Nova Gorica so izvolili novo vodstvo, ker so se te tri občine združile v eno, ki šteje blizu 50.000 prebivalcev. Socialistična zveza je bila v dosedanjih treh občinah pobudnik za vsestranski napredek. Zastopniki iz Brd so poročali o uspešnem uveljavljanju novega gospodarskega sistema. Bivša občina Dobrovo je predvsem kmetijska in tu se je zelo razmahnilo zadružno sodelovanje; tako so močno povečali kmetijske pridelke. Premalo pa so mislili na vnovčevanje in tako so sedaj pred problemom, kam s sadjem. Sedaj iščejo najboljše možnosti, da bi pridelke prodajali neposredno na trgu. Sekcije SZDL še niso zaživele, da bi razpravljale o tem in drugih problemih, zlasti s področja šolstva in zdravstvene službe.

V bivši kanalski občini pa sekcije SZDL že živahno delajo in so že precej prispevale k urejanju drobnih komunalnih problemov. Premalo pa so se organizacije SZDL zanimale za položaj v gospodarskih organizacijah. V novogoriški občini so se organizacije SZDL močno zavzele za uveljavljanje novih gospodarskih odnosov. Kot zgleden primer so navedli krajevno organizacijo SZDL Branik, zlasti njeno sekcijo za gospodarstvo, ki je dala pobudo, da so člani SZDL pomagali mizarskemu podjetju s prostovoljnim delom, da je laže dokončalo rekonstrukcijo. —jp

Mengeš, 2. julija. Ob glavni cesti Ljubljana—Trzin—Kamnik, tik pred Mengšem, je bila včeraj popoldne skromna slovesnost ob otvoritvi novega poslopja obrtno-mizarskega podjetja »Tamiz« (na sliki). Sedemintridesetčlanski delovni kolektiv, ki se razen z mizarstvom ukvarja tudi s tapetništvom in ključavničarstvom, se je včeraj iz doslej neprimernih prostorov preselil v novo moderno stavbo z vsemi potrebnimi stroji. Gradnja in oprema mizarsko-obrtne delavnice je veljala 41 milijonov din. 26 milijonov od te vsote je prispeval ObLO Domžale. Novi polindustrijski mizarski obrat v Mengšu bo za razliko od velikih tovarn pohištva, ki se usmerjajo predvsem na tipizirano pohištvo, izdeloval te vrste stanovanjsko opremo po naročilu in na ta način skušala čimbolj ustreči željam posameznih potrošnikov. Foto: Z. Dolinar

Avto-moto zveza SLOVENIJE

OBVESČA:

Zaradi izvedbe I. zvezdne vožnje »Dan vstaje« bodo v nedeljo, dne 16. julija od 9. do 15. ure 30 minut zaprte za javni promet naslednje ceste: cesta II. reda štev. 324 na odseku med Gorenjo vasjo in Suhim dolom: okrajna cesta štev. 1243 na odseku Izlake–Kandrže–Trata; okrajna cesta štev. 1241 na odseku Trata–Vače.

Prav tako bo istega dne od 7. do 17. ure zaprt za pešce in javni promet Trg revolucije in vsi dohodi na Trg revolucije. Voznike motornih vozil opozarjamo, da v noči od sobote na nedeljo ne bo mogoče parkiranje na Trgu revolucije.

16. julija od 9. do 17. ure bodo zaradi izvedbe spretnostne preizkušnje zaprte še naslednje ulice v Ljubljani: Gregorčičeva ulica od Gradišča do Vegove ulice, Soteska, Vegova ulica, Turjaška ulica, Gosposka ulica od Novega trga do Trga revolucije, Peternelova ulica, Židovska steza, Dvorni trg, Kratka ulica, Gledališka stolba in ves Trg revolucije. Vozila naj se v tem času poslužujejo obveznih cest, t. j. Titove, Gradišča, Gorupove ulice, Aškerčeve ceste, Cojzove ceste, Brega, Jurčičevega trga in Cankarjevega nabrežja.

Prosimo vse uporabnike cest, da strogo upoštevajo navodila službujočih miličnikov in uradno označenih funkcionarjev ter rediteljev.

ČASOPISNO PODJETJE »DELO«
LJUBLJANA, TOMŠIČEVA ULICA ŠTEV. 1—3.

SPREJME

več visokokvalificiranih in kvalificiranih ROČNIH STAVCEV

POMOŽNE DELAVCE

SNAŽILKO za čiščenje obratnih prostorov

Oglasite se osebno v SEKRETARIATU PODJETJA.

DOTISKANE SO NAŠE NOVE IZDAJE:

KRIVIČNO PRAVO FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
Splošni del
Tretja dopolnjena in spremenjena izdaja **Nikole Srzentića** in **dr. Aleksandra Stajića** **Cena 1800 din**

KRIVIČNO PRAVO
Splošni del
prof. dr. Janka Tahovića **Cena 1500 din**

USTAVNO PRAVO I POLITIČKI SISTEM JUGOSLAVIJE, prof. dr. Jovana Djordjevića, broširana izdaja, **cena 2300 din, trda vezava 2500 din**

PRAVNI PRIRUČNIK O PRAVIMA I DUŽNOSTIMA GRADJANA, cena 3500 din

KRIVIČNI ZAKONIK I ZAKONIK O KRIVIČNOM POSTUPKU, predelana besedila z uvodnimi zakoni in registrom pojmov, žepna izdaja v polivinilskih platnicah, **cena 1000 din**

ZBIRKA ZAKONA IZ STANBENE OBLASTI, z registrom pojmov, tretja žepna izdaja v polivinilskih platnicah, **cena 800 din**

ZBIRKA SAVEZNIH PROPISA O UREDJENJU I NADLEŽNOSTI NARODNIH ODBORA, druga, dopolnjena žepna izdaja v polivinilskih platnicah, **cena 800 din**

ZBIRKA ZAKONA O ŠTAMPI, NOVINSKIM I IZDAVAČKIM PREDUZEĆIMA, RADIODIFUZNIM STANICAMA I AUTORSKOM PRAVU, z registrom pojmov, žepna izdaja v polivinilskih platnicah, **cena 800 dinarjev**

UPRAVNO PRAVO, druga dopolnjena izdaja, **dr. Slavoljuba Popovića, cena 1000 din**

NAŠE IZDAJE PRODAJAJO VSE KNJIGARNE V DRŽAVI.

Vsa neposredna naročila sprejemamo samo po povzetju ali pa, če ustrezni znesek vplačate vnaprej na naš tekoči račun številka **101-11/1-972.**

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«
BEOGRAD – p. p. 479
Telefoni: 27-953 in 21-314

5765

NEPRIČAKOVANO JE UMRL NAŠ PREDRAGI

ANTON ŠKRINJAR

POKOPALI SMO GA V DIVAČI V ČETRTEK, DNE 13. JULIJA 1961.

HČERKA JASNA, ZET VENO, VNUK VITKO IN ROSANA.

PROSIMO TIHEGA SOŽALJA.

Nepričakovano nas je zapustil naš dobri mož, oče, stari oče, brat in stric

MIHA ŠTRUMBELJ
kovač in gostilničar

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, 15. julija, ob 16. uri iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Žalujoči: **žena Ana, sin Feliks, hčere Ana, Pavla, Majda, Mila in Aga z družinami ter ostalo sorodstvo.**

Loška vas pri Dolenjskih Toplicah, 13. julija 1961.

Strti v neizmerni žalosti sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila moja dobra žena, naša draga mama, stara mama, sestra, teta in tašča

MARIJA KORENČIČ, roj. PEZDIR
iz Rudnika štev. 65

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, 15. julija 1961, ob 17. uri iz njenega doma na pokopališče v Rudniku.

Globoko žalujoči: **mož Rudolf, hčerki Pavla, por. Okorn z družino in Mara, sinova Rudi in Janez z družinama, sestra Francka, brat France in sorodstvo.**

Ljubljana, Rudnik, Cleveland, dne 13. julija 1961.

Ob nenadomestljivi izgubi naše drage žene, mame

FRANČIŠKE KNIFIC
rojene BUKOVNIK

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli sožalje, podarili vence in cvetje, jo v tako lepem številu spremili na njeni zadnji poti in s tem počastili njen spomin. Posebna zahvala sosedam za pomoč, družbenim organizacijam, godbi, pevcem in tovarišici Malenškovi za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Žalujoči: mož, otroci z družinami in sorodstvo.

Slov. Javornik, 13. 7. 1961.

ZAHVALA — Ob hudi izgubi našega nepozabnega moža in očeta

Janeza Borštnarja
višjega geometra

se iskreno zahvaljujem prav vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, z nami sočustvovali ustno in pismeno. Prisrčna zahvala sostanovalcem, ki so mi takoj pristopili na pomoč. Tov. direktorju ing. Jerinu globoka hvala za njegove poslovilne besede. — Še enkrat moja iskrena hvala prav vsem za vse.

Neutolažljiva žena Zvonka, hčerki Marjanca in Jana.

Ljubljana, 11. jul. 1961.

Zapustila nas je dobra in skrbna mama, stara mama, sestra in teta

FRANČIŠKA PAHOR

Pogreb preljube pokojnice bo v petek, dne 14. julija, ob 17. uri izpred hiše žalosti, Trata štev. 16, na pokopališče v Dravlje.

Žalujoči: **mož Anton, hčere Viktorija, Mara, Karla, por. Istenič, Vera, por. Mandič z družinama, brat Franc, sestra Marija in sorodstvo.**

Trata, Ljubljana, Opatje selo, Buenos Aires, dne 13 julija 1961.

Kaj so kupili...???

OBUESTILA

RAZNO

ŽE NAŠA BABICA je rekla: za otroke kupujem le najbolje, kupujem le originalne proizvode »Babymira« — posip, kremo in milo znamenite lekarne »Zrinjevac« — Zagreb.

PRI DOLGI VOŽNJI z avtomobilom, vlakom, si kožo na obrazu večkrat osvežite s kolonjsko vodo »ARKOL« znamke GOSAD!

KONCERT

DREVI OB 20.30 URI v veliki dvorani Slovenske filharmonije slavnostni koncert v počastitev 20-obletnice vstaje Slovenije. Simfonični orkester in mešani zbor SF ter solista **Miro Brajnik** in **Edvard Sršen** izvajajo pod vodstvom dirigenta **Sama Hubada** kantato **Radovana Gobca — »Njegovo ime je legenda«**, na besedilo Franca Filipiča. Vstopnice od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure pri blagajni Ljubljanskega festivala, pol ure pred koncertom pri blagajni Slovenske filharmonije. K

JUTRI V KRIŽANKAH OB 20.30 FOLKLORNI PROGRAM. Sodeluje »TINE ROŽANC«. Odlično povezovanje programskih točk. — Vstopnice po 300, 200, 100 in 50 din dobite pri blagajni v Križankah danes od 10.—13.; jutri v soboto od 10.—13. in od 17.—20.30.

PREDAVANJE

SLOVENSKO KEMIJSKO DRUŠTVO, sekcija za biokemijo, vas vabi na predavanje: Nekateri aspekti o elektroforezi in kromatografiji v biokemiji. Predaval bo prof. dr. A. H. Gordon, eden od slavne trojice začetnikov papirne kromatografije, sedaj znanstveni sodelavec National Institute for Medical Research, Mill Hill, London. Predavanje bo danes, dne 14. julija t. l., ob 19. uri v predavalnici Kemijskega inštituta »B. Kidrič«, Ljubljana, Hajdrihova 19. P 5756

MALI OGLASI

VSE AVTOMOBILE družbenega sektorja kupuje in plača dobro: »Agencija Beograd« — Dositejeva 21-III, tel. 22-292. 5485-3

KALUŽA MIHAELA iz Narina 46, preklicuje in obžaluje žalitve, ki jih je izrekla Barbiš Antoniji in Barbiš Antonu iz Narina 48 in se jima zahvaljuje, da sta odstopila od tožbe. 5760-8

PRODAM stabilni dvovalni bencinski motor, 25 KS. — Grojzdek Marjan, Cerklje ob Krki. 5761-4

FIAT 600 ugodno prodam. Sentvid 74, dvorišče, vsak dan do 16. ure. 9593-3

GALEB TOMOS, malo rabljen — ugodno prodam. Ogled od 13. do 15. ure. Brdnik, Rojčeva 15. 9592-3

POLTOVORNI AVTO Opel Olympio, nosilnost 600 kg, v voznem stanju, prodam. Cena 200.000 din. Tržaška 84, Ljubljana. 9588-3

PHILIPS radio-tranzistor, nov — prodam. Ogled od 15. do 18. ure. Vrhovčeva 4-IV, desno. 9591-4

IŠČEM sobo, plačam dobro, za uslugo pomagam v gospodinjstvu. Ponudbe pod »Poštena«. 9587-6

TOPOLINO 500 prodam. Frizer — Crnuče 145. 9591-3

ITALIJANSKO žensko kolo ir. radio »Radion« prodam. Keršičeva 9, Trbovlje. 803-4

ZAMENJAM komfortno, dvosobno stanovanje Mestni trg za trosobno izven centra. Ponudbe pod »Zamenjava«. 9602-6

PRODAM tovorni avto TAM Pionir. Olip Boštjan, Lesce pri Bledu. 9601-3

PREVZAMEM vsa zastopstva v trgovskem poslu za Slovenijo v Skopju oz. LRM, južno Srbijo, Kosmet. Imam na razpolago svoje prevozno sredstvo (avto), svoje pisarniške prostore s telefonom št. 28-41. Trgovska zastopstva prevzamem za stalno, honorarno ali po učinku. Vse informacije na naslov Todor Ristof, Skopje, Ulica 433 št. 20. 9626-2

POMAGAM v gospodinjstvu za stanovanje izmenično. Ponudbe pod »Vestna — poštena«. 9605-6

STANOVANJE in ostalo nudim za dopoldansko pomoč. Podgornik, Kersnikova 11, pritl. 9607-6

PREVAJAM nemške tekste, tudi znanstvene. A. Jug, pri Borišek, Jamova 79. 9608-8

DOBREGA PSA, volčjaka, temnosivega, 3 leta starega — ugodno proda Mežnar Ludvik, Bišče 16, Domžale. 9610-4

LEPO enosobno stanovanje zamenjam za dve prazni sobi, po možnosti vsaka v drugi občini. Ponudbe pod »Takoj in odločbe«. 9615-6

IZGUBLJENO rjavo aktovko z uradnimi predmeti vrnite proti nagradi na Šolsko upravitelistvo, Skaručna-Vodice. 9646-8

PROSIM poštenega najditelja, da vrne izgubljeno fotografsko stojalo na cesti Črni Kal — Postojna proti nagradi v oglasni odd. »Dela«, ali pusti naslov. -8

PRODAM za 4,000.000 din takoj vseljivo, komfortno, 3-sobno stanovanje, primerno tudi za poslovne svrhe. Bricelj, zast. RA, Wolfova 8-I. 9643-7

SPALNICO, dobro ohranjeno, hrastov les, izredno poceni prodam. Vončina, Kržičeva 4, Bežigrad. 9638-4

NOVINAR nujno išče sobo, po možnosti s posebnim vhodom. — Ponudbe pod »Vsaj začasno«. 9629-6

ŠTUDENTKA, ki končuje študij (zaposlena) išče sobo (s posebnim vhodom). Čimprej. Ponudbe pod »Ugodna prilika«. 9630-6

PRODAM Fiat 600 D, nov, neregistriran. Vilharjeva 25, tel. 32-734. 9633-3

TAKOJ SPREJMEMO na dom šiviljo, lahko samo popoldan. — Zglasite se popoldan od 15. ure dalje pri Šušteršič, Cesta v mestni log 9, Trnovo. 9632-1

RAZPISI

KUHARICO sprejme takoj gostilna Križišče, Tržaška c. 91. Stanovanja ni. R 9598

KOMISIJA za razpis mest direktorjev pri ObLO Ljubljana-Center razpisuje naslednja delovna mesta:

1. DIREKTORJA
podjetja »Mestna vrtnarija«, Ljubljana, Cesta na Rožnik 9
2. DIREKTORJA
podjetja »Javna razsvetljava«, Ljubljana, Poljanski nasip 42
3. DIREKTORJA
podjetja »Uprava trgov«, Ljubljana, Dolničarjeva 4

Pogoji:
pod 1. Vrtni arhitekt, ing. agronom ali vrtni tehnik z daljšo prakso.
pod 2. Visoka strokovna izobrazba v elektrostroki s 5-letno prakso na vodilnem delovnem mestu, ali srednja strokovna izobrazba elektrostroke z 10-letno prakso na vodilnem delovnem mestu.
pod 3. Visoka šolska izobrazba ali srednja šolska izobrazba s 5-letno prakso v upravnih poslih.
Kolkovane ponudbe z življenjepisom pošljite Občinskemu ljudskemu odboru Ljubljana-Center, Zupančičeva ul. 6-II — soba 28, najkasneje do 31. julija 1961. R 5763

RAZPISNA KOMISIJA pri Prehodnem mladinskem domu v Ljubljani, Koblarjeva ulica 34 — razpisuje naslednja delovna mesta:
učitelja za razredni pouk, pogoj: učiteljišče z diplomo in nekaj let prakse;
predmetnega učitelja za likovno vzgojo ali tehnično vzgojo;
socialnega delavca — pogoj: višja šola za socialne delavce z diplomo;
domsko gospodinjo — pogoj: višja gospodinjska šola ali kvalificirana ali visokokvalificirana delavka (šivilja, kuharica, pletilja itd.);
bolničarko.
Rok za prijavo na razpis je do 31. julija 1961. R 5762

GRAND HOTEL UNION
sprejme takoj
NATAKARJA ali NATAKARICO
z znanjem enega tujega jezika. R 9611

RAZPISNA KOMISIJA pri Centralni tehniški knjižnici Univerze v Ljubljani ponovno razpisuje
1. mesto knjižničarja ali
2. mesto knjižničnega manipulanta
Pogoji:
pod 1.: srednješolska izobrazba / maturo,
pod 2.: dokončana osemletka
Pravilno kolkovane ponudbe z življenjepisom naj prosilci vložé v Centralni tehniški knjižnici - Tomšičeva 7-1. Razpis velja do / sedbe delovnega mesta.

MA[illegible]UR

DEŽURNA LEKARNA:
Petek, 14. julija lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3

KINO:
UNION: francoski vistavision film »VRELI ASFALT«
PARTIZAN: francosko - sovjetski film »ESKADRILA NORMANDIE NJEMEN«
UDARNIK: sovjetski film »PUSTOLOVŠČINE NASREDIN HODŽE«

KINO

SPORED ZA PETEK

UNION: ital. barvni cinemascope film HERKULES IN LIDIJSKA KRALJICA. Režija Pietro Francisci. Igrajo Steve Reeves, Silva Koscina, Sylvia Lopez. Tednik. Film hrv. podnaslovljen. Predstave ob 17, 19. in 21. uri.
KOMUNA: franc. vistavision film ZAKAJ PRIHAJAS TAKO POZNO? Režija Henri Decoin. Igrata Henri Vidal, Michele Morgan. Tednik. Film slov. podnaslovljen. Predstave ob 16, 18. in 20. uri.
VIČ: amer. barvni film TONKA. Režija Lewis Foster. Igra Sal Mineo. Tednik. Film hrv. podnaslovljen. Predstave ou 17, 19. in 21. uri.
SLOGA: amer. barvni cinemascope film DOLGO, TOPLO POLETJE. Režija Martin Ritt. Igrajo Orson Welles, Jeanne Woodward, Paul Newman. Brez tednika. Film hrv. podnaslovljen. Predstave ob 17, 19. in 21. uri.
ŠIŠKA: ital. barvni cinemascope film HERKULES IN LIDIJSKA KRALJICA. Tednik. Predstave ob 16, 18, in 20. uri. Prodaja vstopnic v vseh kinematografih samo od 15. ure dalje.
LETNI KINO BEŽIGRAD: ob 20.30 uri francoski vistavision film ZAKAJ PRIHAJAS TAKO POZNO? Tednik. Prodaja vstopnic uro in pol pred predstavo.
KINO TRIGLAV — LJUBLJANA: ital. film RIMLJANKA. Tednik. Predstave ob 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.
MLADINSKI KINO: ob 10. uri dop. ter ob 15. in 17. uri pop. francoski film NOČ IN MEGLA. Film priporočamo mladini od 8. leta starosti dalje. Predprodaja vstopnic od 9. do 11. in od 14. ure dalje.
LETNI KINO DOMA JLA: ameriški barvni film ZLATO V DŽUNGLI, ob 20.30.
KINO LITOSTROJ: amer. barvni VV film VRTOGLAVICA, ob 20. uri.
KINO VEVČE: amer. barvni CS film OD PEKLA DO TEKSASA, ob 20. uri.
KINO RADOVLJICA: amer. western film OB 3.10 ZA JUMO, ob 18. uri — v glavni vlogi Glenn Ford, jugoslovanski film LJUBEZEN IN MODA, ob 20. uri.
LETNI KINO PARTIZAN, KRANJ: japonski CS film SMRT NA PACIFIKU, ob 20.30.
KINO STORŽIČ, KRANJ: italijanski barvni CS film SPOMINI IZ ITALIJE, ob 16, 18.10 in 20.20. — Matineja ob 10 uri istega filma.
»CANKARJEV DOM« VRHNIKA: zah.-nemški barvni film GROFICA MARICA, ob 20.15.
KINO BLED: amer. barv. CS film CARMEN JONES, ob 16, 18 in 20.30.
KINO RADIO: ital. barvni film POLIKARPO, ob 18 in 20. uri.
KINO PLAVŽ: ruski film DOM STARŠEV, ob 18 in 20. uri
KINO SVOBODA TRBOVLJE II: nemški CS film LJUBEZENSKA SPLETKA, ob 18 in 20. uri.
KINO ROG. SLATINA: ameriški barvni CS film SKOZI PLANINE DIVJEGA ZAHODA, ob 20. uri.
KINO »PARK« MUR. SOBOTA: amer. barvni VV film DREVO ZA OBEŠANJE, ob 17.30 in 20. uri.
KINO ČRNOMELJ: slovenski film PLES V DEŽJU, ob 20.30.
KINO SVOBODA II, HRASTNIK: slov. film TRENUTKI ODLOČITVE, ob 18 in 20. uri v počastitev 20-letnice revolucije.
TRBOVLJE — »DELAVSKI DOM«: franc. CS film MODERATO CANTABILE, ob 18 in 20. uri.
KINO »SOČA« — KOPER: poljski film VLAK, ob 20.30.
KINO GARIBALDI: ital.-francoski barv. film PRECEP, ob 18 in 20.15.
KINO RIVIERA: amer. barv. CS film VELIKAN, I. del, ob 20.30.
LETNI KINO PORTOROŽ: nemški barvni film DEKLICA ROSEMARIE, ob 20.30.
KINO »SOČA« NOVA GORICA: nemški barvni film TI SI MOJA PESEM, ob 18 in 20.30.
KINO »SOLKAN« NOVA GORICA: amer. cinem. barvni film DOLGO, TOPLO POLETJE, ob 20.30.

NAJVEČJA MODNA MANIFESTACIJA V DRŽAVI
Moda v svetu
Mednarodni sejem predmetov za oblačenje
30. IX. — 8. X. 1961
BEOGRAD

INDUSTRIJA USNJA VRHNIKA —
razpisuje zasedbo delovnega mesta
VODJE
gospodarsko finančne službe
Pogoji: ekonomska fakulteta, višja ali srednja šola s prakso na vodilnem mestu.
Prevoz na delo je organiziran z lastnim avtobusom na relaciji Ljubljana-Vrhnika in obratno.
Ponudbe z opisom dosedanjega dela izvolite poslati KADROVSKI SLUŽBI PODJETJA. 5714

APNENIK PEČOVNIK — CELJE
OBVEŠČA
CENJENE ODJEMALCE, DA JE PODJETJE **ZNIŽALO CENO APNU V KOSIH OD SEDANJIH DIN 10.— NA**
DINARJEV 8.— ZA KILOGRAM ZA VELEODJEM.
NAROČILA IZVRŠUJEMO SOLIDNO IN TOČNO PO DANIH DISPOZICIJAH — SE PRIPOROČA
KOLEKTIV APNENIK PEČOVNIK — CELJE
5681

RTV

SPORED ZA PETEK

5.00—8.00 Dobro jutro! — 5.25—5.45 Nekaj domačih — 6.30—6.40 Reklame — 8.05 Glasba ob delu — 8.30 Počitniško popotovanje od strani do strani — Leopold Suhadolčan: Skrti dnevnik — 8.45 Stanko Premrl: Štirje pastorali (Orkester RTVL, dirigira Uroš Prevoršek) — 9.00 Med arijami in dueti — 10.15 Z melodijami okrog sveta — 11.00 Plesni ritmi v koncertni glasbi — 11.40 Otroci pozdravljajo — 12.00 Narodne ob spremljavi harmonike — 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Rado Lintner: Kako bomo najbolje izkoristili žitna strnišča — 12.25 Klavir v ritmu — 12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Ansambel Srečka Dražila igra slovenske narodne pesmi — 13.55 Znamenite basovske arije — 14.30 Prireditve dneva — 14.35 Popevke na tekočem traku — 15.15 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 15.40 Poje Komorni zbor RTVL p. v. Milka Skoberneta — 16.00 Športni tednik — 16.20 Godalni in vokalni zabavni ansambli — 17.00 Lokalni dnevnik — 17.15 Koncert za vas — 18.00 Hitri prsti — 18.15 Ljudska glasba raznih dežel — Madžarske narodne pesmi in plesi — 18.45 Iz naših kolektivov — 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Zabavni orkester Raphaele — 20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled — 20.30 Iz del Antonina Dvořaka — 4. oddaja — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Godala v noči — 22.35 Moderna plesna glasba — 22.50 Literarni nokturno — 23.05 Od Save in Morave (Jugoslovanska glasba) — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

19.00 Petar Stojanović: Koncert za violino in orkester (Violinist Br. Pajević in Orkester Beograjske filharmonije, dirigira Oskar Danon) — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Arije iz manj znanih Verdijevih oper — 20.30 Zabavni akordi — 21.26 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišlijije — Vera Žuravljeva: Zvezdna rapsodija — 21.46 Slavni skladatelji pri klavirju — 22.00 do 22.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda II. programa za naslednji dan.

TELEVIZIJA

EVROVIZIJA 15.45 — Tour de France — etapa Bergerac - Périgueux. Konec ob 16.40

BEOGRAD 19.00 — Magazin vsakdanjih skrbi — 20.00 TV dnevnik — 20.15 — Televizija v filmu

LJUBLJANA 20.45 — »Manon Lescaut«, ameriški film iz programa Jugoslovanske kinoteke

POPRAVEK

Pri skupni čestitki občinskega praznika Medvode je pravilno gostilna »PRI TOMETU« Seničica pri Medvodah in ne, kakor je bilo objavljeno v »DELU«, dne 13. julija.

Kranjsko gradbeno podjetje v Kranju
RAZPISUJE
po sklepu Upravnega odbora prosto delovno mesto
tehničnega pomočnika direktorja
Pogoj: gradbeni inženir ali gradbeni tehnik s pooblastilom in prakso.
Pismene ponudbe sprejema
UPRAVA PODJETJA
do 23. julija 1961. — Družinsko stanovanje bo zagotovljeno. 5764

Veljko Kovačević:
KAPELSKI OGNJI
PARTIZANSKI ROMAN
26

Govornik je končaval svoj govor brez običajnih vzklikov, kakršne je vedno slišati z vsakega partizanskega odreda. Topniške granate so padale čez hrib in čez dobro zakrito množico. Zaradi tega se je množica nemirno premikala. Dimnikarju in neznanemu potniku pa vsega tega ni bilo mar. Pogleda se jima še nobenkrat nista srečala, a sta vendar čutila navzočnost drug drugega. Vztrajnost utrujenega potnika je Dimnikarja prisilila, da se je vsedel pred njim, da bi ga tako lahko bolje opazoval. Iz tega položaja je videl njegov koničasti nos in brado. Ta del obraza se mu je zazdel znan, še vedno pa se ni mogel spomniti, od kod. »Pot ne bo zaman,« je deja! samemu sebi. Potem je odločno prijel za prednji krajec potnikovega klobuka in mu ga premaknil nazaj. Pred njim se je pojavila znana glava. Pogleda sta se jima za trenutek srečala. Dimnikar se je široko zasmejal, ko je spoznal Jožo.

— Dobrodošel, Špijo, — mu je zašepetal in pripravil lisice. Jože je poslušno stegnil roki proti odprtim lisicam. Dimnikar ga je prijel pod roko in odšel z njim proti govorniškemu odru, ob vidnem zadovoljstvu navzočih potnikov.

— Potniki, — ni jim hotel reči prijatelji niti sovražniki, — tega vohuna že dolgo iščemo. Mirno potujte, vsaj kar zadeva njega, ker ne bo imel priložnosti poročati, kako se je kdo od vas obnašal na tem potovanju.

— Smrt fašizmu!

— Svobodo narodu, — je bilo slišati nekaj posameznih glasov.

*

Za sodniško mizo v majhni občinski dvorani so zasedali: profesor Vlado kot predsednik, Jastreb in Kritik kot sodnika, v imenu borcev, intendant Pleše kot drugi zastopnik starejše generacije in kmetov ter tovornik Viktor, novoizvoljeni odbornik kot predstavnik oblasti. Na desni strani, pri stranskem vhodu, je za majhno mizo sedel toližec Mučalica.

Mučalica je bil nenavadno visok in krepek fant, a zelo lenega videza. To novo ime je dobil zato, ker je bil preveč molčeč. Mučalica je vedno shajal z malo besedami. Ni se znal upirati, kadar je bil lačen, ne klicati na pomoč, kadar je bežal, ne vpiti, kadar je jurišal in se ne prepirati, kadar je bil jezen, kakor da bi mu vsaka zgovorjena beseda predstavljala največji vojaški napor. Bil je topel in blag fant. Vloga, ki jo je sprejel, je bila popolno nasprotje njegovega celotnega bitja. Z njegovim položajemm na tem sojenju so bili nezadovoljni vsi navzoči partizani. Besede tožilca so se jim zdele zelo pomembne, čeprav so vse sojenje smatrali za golo formalnost. Ubogi tožilec je moral prevzeti ta nehvaležni delež samo zaradi tega, ker je bil edini Jožin sošolec iz razreda.

Ina je sedela na levi, v vlogi obtožencevega uradnega branilca. Za ta dan se je lepo uredila, kakor da ni prišla iz navadne čete borcev. Namesto pomečkanih hlač je oblekla lepo zelenkasto obleko, stisnjeno okrog pasu s tankim črnim pasom. Na levem zavihku obleke je imela dve ceneni lesketajoči se okrasni igli. Lasje je imela spuščene na obeh straneh vratu in so ji padali v obliki dveh repov na prsi. Majhno triglavko si je pomaknila na levo ter je bila v njej videti kakor v ljubkem ženskem klobučku. Dvorana je gledala bolj njo kakor obtoženca, ki je skrušeno sedel na klopi pred sodniško mizo. Nekaj starih partizank jo je opazovalo nekoliko ljubosumno, kakor da skriva v sebi vso njihovo ženskost, prikrito pod vojaškimi uniformami, v italijanskih modrih hlačah in zakrpanih vojaških bluzah. Nekaj sto prebivalcev in partizanov je popolnoma napolnilo dvoranico. Dimnikar, Ridjan in Topničar so sedeli v širokem oknu na nasprotni steni kot dodatna predsedniška miza za hrbti občinstva. Vso dvorano so imeli pred očmi.

Vzdušje je dišalo po velikem sodnem procesu, na katerem se v dvobojih krešejo tožilec in obramba, priče in sodni zbor, obtoženec in predsednik, če bi ne bila že naprej — po mnenju prisotnih — sodba določena.

— Le čemu je potrebna ta ceremonija, — je vprašal Ridjan Dimnikarja.

— Vprašaj Ljuba. To je njegovo maslo. Če bomo takimle sodili, le koga bomo streljali brez obsodbe?

— Kaj se zdaj važnjačiš. Saj si ga imel že v Kapeli, zdaj pa: »Vprašaj Ljuba«.

— Za take je škoda, da bi živeli dva dni predolgo.

— Ti si mu podaljšal življenje vsaj za sedem dni, — je dejal Topničar.

— A tudi skrajšal mu ga je, vsaj za petdeset let. Takile najdlje živijo, — je pripomnil Ridjan.

— Najhuje je biti država, — jim je navrgel partizan, ki jih je poslušal, — samo nekaj svobodnih občin in glej, že imamo tudi zakone.

— Živelo ljudsko sodišče! — so v dvorani zaploskali.

— Živelo!
— Proč z izdajalci!
— Proč!
— Smrt izdajalcem!
— Smrt okupatorju!
— Smrt vohunom in tolmačem!
— Smrt kapitalistom in buržujem, — je zavpil najstarejši kmet in si prizadeval, da bi prilil nekoliko več političnega tona vzkipeli množici.

Ob tem vzkliku se je v dvorani zaslišal gromki smeh. Predsednik je tolkel s svinčnikom po mizi, a množica je bila razgreta kakor na velikih političnih demonstracijah. Ko je nekoliko utihnila, je predsednik začel sojenje, a je umolknil pred močnim glasom iz kota, ki je začel prepevati partizansko pesem. Dvorana jo je takoj povzela. Sodniška miza, tožilec in branilec so se prav tako pridružili množici in do konca odpeli dolgo pesem, ki je slavila junake in prezirala izdajalce. Intendant Pleše je nekajkrat skušal prehiteti v naslednji kitici glasne pevce, vsakokrat pa je začel narobe in s tem izzval neubranljivi smeh.

William P. McGivern
NI UPANJA ZA JUTRI

39

Earl se je počasi vzravnal in se pomaknil k robu kavča. Zri tem je čisto mrzlo meril živčni strah, ki se je pobliskaval v Ingramovih očeh. »A za tistega, ki ga cvro, je drugače,« je rekel tiho. »On je prepričan, da se ne bo zgodilo. Prav do zadnjega trenutka. Ko mu stražniki že brijejo glavo, jih sprašuje, če so slišali kakšno novico iz upravnikove pisarne. Potem pride duhovnik. Ob tem postane vse naravnost prekrasno.« Earl se je nasmehnil ob pogledu na Ingramove trepetajoče ustnice. »Duhovnik ti pove, da bo potem, ko bodo obrnili stikalo, vseh tvojih križev in težav konec. Bog te čaka, ti pove z velikim smehljajem na obrazu. Ti si namenjen naravnost v prvo ligo in bog je trener, ki te bo naučil vseh trikov in ti omogočil, da se boš počutil kot doma. Ti to seveda verjameš. Niti ne spomniš se tistega, kar prihaja, tako zelo nestrpno pričakuješ, da bi se uvrstil v to prvo ligo in postal kolega samega ljubega boga. Ta duhovnik ti je najboljši prijatelj, Sambo. S tabo gre vse do tistega stola in ti ves čas dopoveduje, kako sijajno je, da si zdaj tako odlikovan. Skoraj na stol sede skupaj s teboj — skoraj že, čisto pa ne.«

Earl je vrgel cigaretni ogorek proti kaminu. Iskra, ki je nenadoma zažarela v zraku, je povzročila, da se je Ingram živčno zdrznil. »Privežejo te, trdno te privežejo, in ti poveznejo na glavo kovinsko čepico,« je mirno rekel Earl. »Ti poskočiš, ker ti je glava gola kakor jajce. Potem se vsi zastrmijo vate, stražniki, duhovnik, upravnik, novinarska zijala — in vsi ugibajo, kako boš prenesel. Včasih tudi stavijo. Nekateri se poskušajo iztrgati iz vezi. Drugi pa samo ihtijo.«

»Molči,« je zavpil Ingram; Earlove besede so razgaljale njegov stari, stari strah pred tem, da bi bil tepen in mučen in da bi se mu tuji, neusmiljeni možje smejali v obraz.

»Potem pa samo še čakaš,« je tiho nadaljeval Earl. »Privezan si na stol in čakaš. Ne veš, kdaj bo prišlo. Strmiš v stražnike in duhovnika in si pripravljen zavreščati, če bi kdo dal znamenje. A znamenja ne vidiš. Nič te ne vprašajo, če si pripravljen. če že lahko zasukajo stikalo. Če te upravnik ne mara, te lahko pusti, da se nekaj časa znojiš — pripravi te do tega, da hlipaš, se dereš in cviliš, medtem ko čakaš, da ti bo blisk razklal glavo na dvoje.« Earl se je spet nasloniI nazaj. »Tako je to, Sambo. Tako bo. Tako je v resnici.«

»Kako naj vem, da ti lahko zaupam?« je naposled zamrmral Ingram. »Kako naj vem, da se mi nisi zlagal glede tistega radia?«

»Saj sem ti že povedal: kaj naj bi imel od tega, da bi ti lagal? Kakšno korist bi imel od tega, da bi te poslal njim v krempIje?« Ingram ni odgovoril. Earl je počasi vstal in vzel iz žepa revolver. Pogledal je, če je zavarovan, potem pa stopil h kaminu, prijel orožje za cev in ga pomolil Ingramu. »Na, vzemi si ga,« je rekel mirno. »Zaupam ti, Sambo. Moram ti zaupati. Če drživa skupaj, nama preostane še nekaj upanja. No, kaj praviš? Ga boš vzel? Ali pa bi se rad cvrl?«

Ingram se je obotavljal. Earla je gledal naravnost v oči. Naposled si je ovlažil ustnice z jezikom in posegel po revolverju.

14.

Nekaj čez pol enajsto zvečer je Ingram prispel na osrednjo philadelphijsko avtobusno postajo. Urno se je prebijal skozi množico v svetli postajni veži. Earlov širokokrajni klobuk si je potlačil nizko na čelo. Čez nekaj minut se je že potopil v senčne ulice velikega mesta. Bilo mu je natanko tako kakor bežeči živali; strah je pustil v njem samo še hrepenenje po tem, da bi obstajal dalje. Do avtomobilske ceste se je prebil v varnem oklepu popolnega šoka, ki je povzročil, da ni čutil ne vetra ne dežja. Drevesa so se mu groteskno upogibala nad glavo. Avtobus mu je bil le temačno razsvetljeno pribežališče, zatočišče v temi in toploti; našel si je sedež v zadnjem delu vozila, si zavihal ovrotnik Earlovega površnika k licu, klobuk pa potisnil na čelo. V grobni tihoti je motor grmel kakor mogočno srce, medla luč pa se je razlivala po telesih sopotnikov kakor tih blagoslov.

Ingram je gledal, kako se po šipi, zraven katere je sedel, zlivajo tanki vodni valovi, skoznje pa sijejo svetle pike luči, ki so se svetile na farmah ob cesti. Nekoč so se ustavili pred policijsko cestno zaporo. Z grozo v srcu se je izognil pramenu svetlobe iz policistove žepne svetilke, ki je skozi okno oplazil notranjost avtobusa. Nekaj potnikov se je zganilo in zbudilo; šofer, sprevodnik in policist so se mrmraje pogovarjali, potem pa so spet zapele prestave in avtobus je počasi zdrsnil mimo policajev v črnih usnjenih oblačilih. Po tistem ni bilo več zapor. Naglo so prirjoveli v mesto, velike gume so mokro žvistele po lepkem betonu.

Ingram se je zatekel v senco in počakal, da je svetlj tramvaj odpeljal mimo, potem pa je odhitel dalje. Zaradi nevihte, ki je divjala nad mestom, je bilo na cestah malo pešcev in motornih vozil. Svetloba uličnih svetilk se je razsipala po praznih pločnikih, veter pa je odnašal šibko trobljenje siren ter glušil težko ropotanje tovornjakov in podzemeljske železnice.

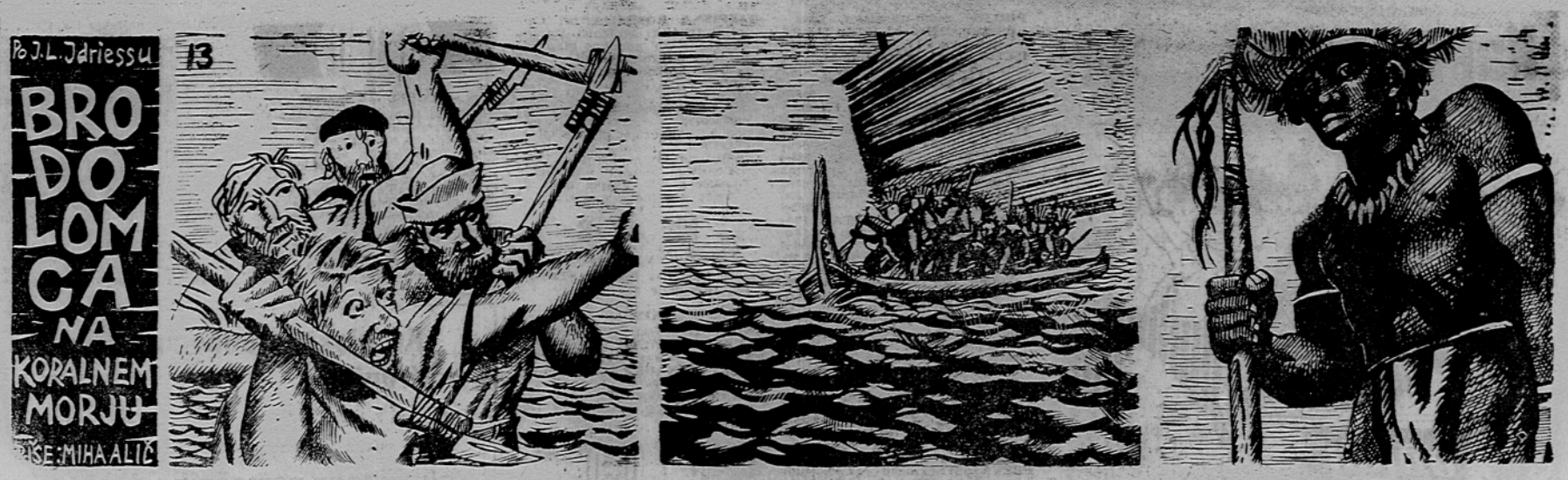
To je bilo njegovo mesto. Znani obrisi so predrli zavore njegovega strahu. Zastal je in se onemoglo naslonil na zid nekega poslopja. Rušilni val usmiljenja nad samim seboj bi bil skoraj odplavil vso njegovo moč. Zanj ni upanja. Prešibak je in preveč bolan. Stresel ga je kašelj. Ob tem ga je v prsih predrla ostra bolečina. Mraz in dež, ki sta mu pred nekaj urami grizla golo telo, sta bila prehuda...

Ulice v nadstropja

V velemestih je čedalje več težav z uličnim prometom. Nekateri urbanisti sodijo, da bo treba v prihodnosti misliti na ulice v nadstropja, in sicer v tem smislu, da bi spodaj vozili avtomobili, nekako v višini prvega nadstropja pa bi bili na železnih opornikih betonski pločniki za pešce. V Düsseldorfu razmišljajo celo o tem, da bi ponekod vozili tudi avtomobili v dveh nadstropjih, in sicer v vsakem v eno smer.

Mednarodno sodelovanje biologov

Skupina ameriških naravoslovcev je predlagala ustanovitev »mednarodnega možganskega trusta« biologov, ki bi proučevali možnosti za »zdravljenje« rečnih in jezerskih voda, okuženih po industrijski odplaki. Sodijo, da bi skupinsko delo veliko pripomoglo k rešitvi teh problemov, znanstveniki pa bi delali podobno kot pred časom v tako imenovanem mednarodnem geofizikalnem letu.

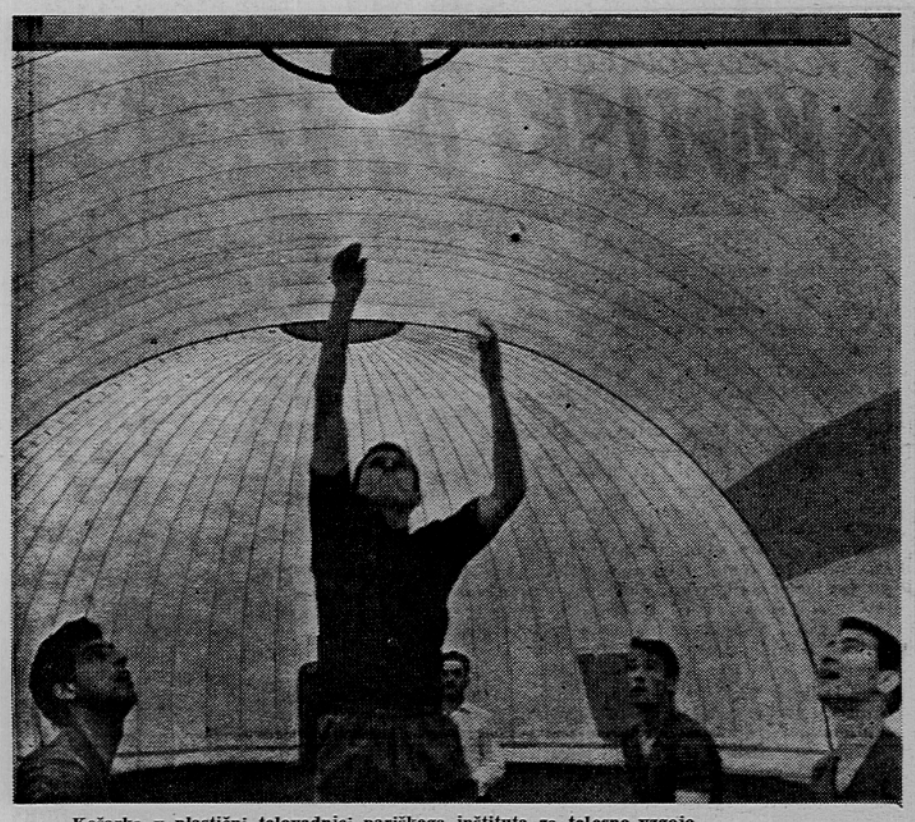

13. Niso čakali zaman. Pojavila se je prva črna plavut in se naglo večala. Potem druga in še tretja — morski tigri so zavohali kri. Prihajal jih je cel trop. Obkolili so splav in se bližali, bližali... Črne plavuti so kot britve parale gladino.

Zdajci je kriknil mornar Robinson. Zdrznili so se in pripravili kopja, toda mornar je vnovič kriknil in pokazal nekam z roko. Zagledali so velik kanu z nenavadnim jadrom, pletenim iz slame. Kanu je naglo drsel proti njim, s perjem okrašeni bojevniki so strmeli vanje.

Iznenada pa se je dvignil divji vrisk in buzdovani so šinili nad operjene glave. Hrup je potihnil šele, ko se je kanu že povsem približal. Brodolomci so molče gledali čudne prišleke. Bili so pravi velikani, temnorjave kože, hudega pogleda, na rokah so imeli zapestnice iz školjk, okrog vratov pa ogrlice iz zob morskih psov. Glave so jim krasile cele krone iz prelepega dolgega perja, nekateri so nosili tudi krilca iz scefranih bambusovih šib.

Najbolj pa jih je presenetil poglavar divjakov, ki je bil za glavo večji od bojevnikov in je s svoje višave nepremično strmel dol na splav.

Košarka v plastični telovadnici pariškega inštituta za telesno vzgojo

Predstave v plastični dvorani

NYLONSKI ŠOTORI NAD GRADBIŠČI, IGRIŠČI IN GLEDALIŠKIMI ODRI

Pred meseci smo poročali o velikem šotoru, ki ga drži pokonci zvišan notranji zračni pritisk, tako da se lahko gradbena dela pod to plastično streho nadaljujejo tudi v deževnem vremenu, to pot pa posredujemo dvoje novih možnosti za uporabo plastičnih snovi v podobne namene: francosko športno dvorano in angleško gledališče pod plastično streho.

Gojenci pariškega inštituta za telesno vzgojo igrajo v vincenneskem gozdu že nekaj mesecev košarko pod šotorom brez opornikov, ki jih nadomešča centrifugalni ventilator s tretjino konjske moči. Plastična »dvorana« je iz nylonske tkanine, prevlečene s polivinilom, izdelali pa so jo po vzorcu streh za ameriške cirkuse ter potujoče varieteje.

Francosko plastično streho je mogoče razpeti nad igriščem za tenis, košarko ali odbojko in nad plavalnim bazenom, obnesla pa se bo tudi za razstave in sejmske prireditve. Za zdaj ima zamisel še pomanjkljivost, zaradi katere je treba vsake toliko časa izključiti kompresorje, da se plastični balon sesede in iztisne zrak, ker doslej še niso izdelali primernih naprav za nenehno kroženje zraka, razen tega pa bo treba zagotoviti tudi boljšo izolacijo, tako da bi zunanja vročina ali mraz ne mogla vplivati na gledalca in igralca v takšni dvorani.

Zadnje dni junija so v Newquayu (Anglija) odprli prvo napihljivo gledališče, kjer se bodo predstave vrstile vse poletje. S plastično snovjo prepojena nylonska tkanina je pritrjena k tlom z železnimi količki v zankah, gledališka dvorana pa je dolga 33 metrov in 13 metrov široka ter visoka sedem metrov. Pravijo, da zaradi ustrezno zvišanega notranjega pritiska kljubuje tudi močnejšemu vetru.

Prednosti plastične gledališke dvorane: ne potrebuje niti temeljev niti opornikov, zadoščajo cementna ali gladka lesena tla, razen tega pa jo je po prevozu s tovornjakom mogoče postaviti v nekaj urah.

Zmrznjeno mleko

Po najnovejšem postopku izpostavljajo nekatere ameriške mlekarne mleko globokemu zmrzovanju. Pravijo, da se bodo lahko gospodinje, ki imajo hladilnike, oskrbele z zmrznjenim mlekom za mesec dni.

20 let naše ljudske revolucije

PETEK, 14. JULIJA:

PRVI SESTANEK GLAVNEGA ŠTABA SRBIJE

V predmestju Arandjelovca je bil na današnji dan 1941 prvi sestanek Glavnega štaba partizanskih odredov Srbije, na katerem so sprejeli odlok o okrepitvi sedanjih in ustanavljanju novih partizanskih odredov in o pripravah za večje akcije proti okupatorju.

PADLA JE MAJDA ŠILC

Na današnji dan 1944 je pri Novem mestu padla Majda Šilc, sekretar SKOJ v Ljubljanski brigadi. Proglašena je bila za narodnega heroja.

KONGRES PROSVETNIH DELAVCEV

V Beogradu se je tega dne 1946 začel I. kongres prosvetnih delavcev in nameščencev Jugoslavije. V poslanici so prosvetni delavci sporočili, da bodo vzgajali mladino v duhu tiste mladine, ki se je v štiriletni borbi s svojim junaštvom in pripravljenostjo za skrajne žrtve borila za lepše življenje in za srečnejšo bodočnost naših narodov.

IZSELJENCI SE VRAČAJO

Preko Jesenic je prispela v Ljubljano tega dne 1947 prva skupina naših izseljencev iz Westfalije. Med povratniki so bili tudi rudarji iz Westfalije, ki so se vrnili skupaj s svojimi družinami.

Zvočni zid - velika ovira

NADZVOČNE »POTNIŠKE IZSTRELKE« NAPOVEDUJEJO ŠELE ZA KONEC TEGA DESETLETJA

Letalska tehnika še ni odpravila vseh težav pri podzvočni hitrosti, prav tako še ni izoblikovala vseh varnostnih ukrepov med poletom in za ublažitev hrupa v zvezi z njim, vendar se že napovedujejo potniška letala, ki bi v določeni višini dosegla dvojno in morda celo trojno hitrost zvoka. Dejstvo je — je zapisal eden izmed francoskih letalskih strokovnjakov — da so bila reaktivna letala mnogim letalskim družbam tako rekoč vsiljena, in sicer predvsem iz konkurenčnih razlogov, spričo katerih pa družbe niso utegnile proučiti vseh gospodarskih in tehničnih spremljevalnih pojavov.

Zdaj pravijo letalske družbe, da se ne bodo dale več presenetiti in da se hočejo temeljito pripravti na »drugo reaktivno letalsko generacijo«, ki bo prinesla v civilnem prometu prodor skozi tako imenovani zvočni zid.

Letalo, ki doseže nadzvočno hitrost, spremljajo dvojni valovi, prav kot na primer motorni čoln na vodni gladini. Pri hitrosti nad tisoč kilometrov tržita obe skupini valov, učinek pa se pokaže v značilnem poku, ki ga je mogoče slišati do 50 kilometrov daleč. Ker letajo nadzvočna letala v višini 20—30 km, je treba računati s tem pokom, pa čeprav dosežejo letala to hitrost šele v velikih višinah. Če bi nadzvočno letalo zdrvelo s to hitrostjo v bližini zemeljske površine, bi zvočni valovi odnašali strehe, hiše na samem pa bi lahko zaradi njih zgrmele vase.

Zvočnih valov ni mogoče blažiti ali dušiti z aparati, kakršne uporabljajo pri letalih na reaktivni pogon, zato bodo morale letalske družbe oziroma njihovi laboratoriji ugotoviti, ali bo ta »zvočna nadlega« znosna med poletom nad naseljenimi področji. Če ne, bi preostale za takšna letala le proge nad Atlantikom in Tihim oceanom — ugotavlja francoski strokovnjak — to pa bi občutno skrčilo možnosti za njihovo uporabo, saj zavzema na primer letalski promet nad severnim delom ameriške celine polovico svetovnega prometa te vrste.

Če bi bilo letal malo, bi bila ustrezno dražja. Po dosedanjih računih bi bil nadzvočni letalski promet rentabilen, če bi letala te vrste vzdrževala zvezo tudi nad celinami. Značilni pok je torej prva ovira, ki jo bodo morali proučiti zagovorniki »potniških izstrelkov« prihodnosti, potem pa pride na vrsto razprava o hitrosti. Američani pripravljajo načrte za letalo, ki bo zmoglo hitrost treh machov (mach je enota za hitrost zvoka), angleški konstruktorji govorijo o hitrosti nekaj nad dvema machoma. Oboji imajo v mislih le polete na dolge proge, Francozi pa pravijo, da bi se nadzvočna letala zlahka uveljavila tudi na srednjih progah.

To bo treba preračunati, preden bodo izbrali kovino za zunanjo prevleko letala. Za hitrost dveh machov so še uporabne lahke kovine, pri trojni hitrosti zvoka pa prihajajo v poštev le zlitine iz najboljšega jekla. Zunanji oklep letala bo moral uspešno kljubovati temperaturni lestvici blizu 350 stopinj Celzija, ker se pri nadzvočni hitrosti segreje na 300 stopinj, pri ustrezno zmanjšani hitrosti pa zdrkne temperatura v velikih višinah na 40 stopinj pod ničlo.

Vse to bo zahtevalo še veliko raziskovalnega dela, zato sodijo mnogi letalski strokovnjaki, da se bodo šele leta 1968 uveljavili prototipi nadzvočnih letal v civilnem prometu, letalske družbe pa bodo dobile takšna letala še nekaj let kasneje.

VELEMESTO DŽAKARTA

Okoliška vaška naselja se naglo spreminjajo v mestne četrti Džakarte, prestolnice otoške republike Indonezije. Pred drugo svetovno vojno je štela Batavia — takratno ime za sedanje glavno mesto — blizu milijon prebivalcev, zdaj pa živi na tistem področju s priključeno okolico skoraj tri milijone ljudi. Število prebivalstva se zviša vsako leto približno za 90 tisoč.

Za prometne zveze skrbijo v glavnem avtobusi, vendar njihova mreža zaostaja za naglim razvojem mesta, zato je kolo najbolj priljubljeno in tudi najbolj razširjeno prometno sredstvo.

Prebivalstvo Džakarte se je občutno povečalo že za japonske okupacije, ko je podeželska uprava prisilila ljudi, da so se selili v večja mesta. Med bojem za neodvisnost dežele je prebivalstvo množično prihajalo v sedanje glavno mesto, ki je kmalu po osvoboditvi dobilo tudi na zunaj podobo upravne in gospodarske metropole. Med ljudmi, ki se jih vsako leto priseli na deset tisoče, je vedno več mladine z zaključeno srednjo šolo.

Poglavitni problem indonezijskega glavnega mesta je stanovanjska stiska. V zvezi z njo so oblasti pripravile 20-letni ur-

PRED VELIKIM LETALSKIM MITINGOM V LJUBLJANI **13**

Poslovilni nalet reaktivcev

16. JULIJA OB 16. URI NA LETALIŠČU

Šestinosemdeset minut bogatega programa, med katerim bomo lahko opazovali naše športne in vojaške pilote ter padalce, bo kar prehitro mimo. Posamezne točke, ki bodo druga za drugo stopnjevale napetost — od elegantnega leta jadralnih letal do piskajočih preletov in bombardiranj reaktivcev — se bodo vrstile brez vmesnega odmora. Celotni miting bo imel tudi primerno veličasten zaključek.

Iz severozahodne smeri bodo občinstvo preletele skupine reaktivcev v višini 30 do 200 metrov, 36 letal »F-84 G« in »F-86 E« bo s krilom ob krilu ponovno preletelo pristajalno stezo in se zgubilo na obzorju. Gledalcem bo ostal spomin na doživetje, letalcem pa prijetna zavest, da so z vso skrbnostjo opravili zahtevno nalogo.

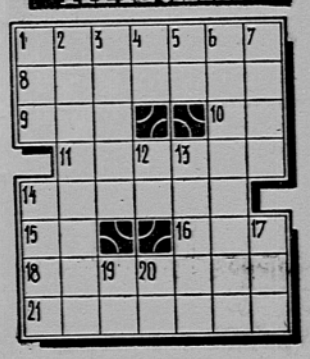
Čeprav bo poslovilna točka trajala le nekaj sekund, vas moramo opozoriti na vso njeno težavnost. Skupine reaktivcev, ki nam bodo nekaj minut pred koncem mitinga pokazale napad na raketno vzletišče, se bodo morale zbrati, preurediti in ponovno usmeriti svoj polet nad letališče. Letenje v zbitem sestavu le nekaj metrov nad zemljo zahteva od slehernega pilota nepopisno koncentracijo in napor, vodje skupin pa morajo paziti še na natančen čas naleta, na čas, ki ga merijo v sekundah. Sicer pa je to tudi potrebno pri hitrostih, ki se bližajo hitrosti zvoka.

S tem se bo končal letalski miting. Upamo pa, da z njim ne bo tudi konec vašega zanimanja za delo in življenje naših športnih letalcev, padalcev in čuvarjev našega neba. Za zdaj ne pozabite: v nedeljo ob štirih popoldne na ljubljansko letališče!

Letala »F-84 G« bodo pozdravila občinstvo in zaključila prireditev

Križanka

VODORAVNO: 1. ime mlade francoske filmske igralke Petit, 8. ugankar, 9. plod, 10. kemični znak za bizmut, 11. ocenjevalec, presojevalec, 14. prebitje fronte, vdor, 15. začetnici utemeljitelja relativnostne teorije, 16. ljubljanska restavracija, 18. francoski dramatik, avtor sloveče drame »Cyrano de Bergerac«, 21. zveza držav, aliansa.

NAVPIČNO: 1. zvesta domača žival, 2. starogrški pesnik, ki je opeval vino in ljubezen, 3. kotva, 4. originalna kratica naše najmanjše republike, 5. kemični znak za americij, 6. blodnjak, 7. nravoslovec, 12. kratica za »idem«, 13. španski šahovski mojster, 14. stoti del dinarja, 17. pesem hvalnica, 19. okrajšava za »starejši«, 20. kazalni zaimek.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. sufiks, 7. station, 9. nandu, 10. kot, 12. kan, 13. [illegible], 15. ara, 15. Kalin, 17. svinjak, [illegible]

[illegible]: 1. Stjuart Stjuart.

Hitro pripravljeno kosilo

Marelična krema s smetano: trideset dkg marelic, dva del sladke smetane, žlica sladkorne moke, vanilin prašek, žlica limonovega soka. — Marelice operemo, razkoščičimo, zrežemo in stresemo v električni ali ročni mešalec. Za ročni mešalec jih prej pretlačimo ,če pa so trde, jih prej prevremo. Krema iz surovih marelic je okusnejša. Marelicam dodamo sladkor z vanilinom ,limonov sok, v električni mešalec pa še nekaj mleka. Kremo serviramo v kozarcih. Smetano stepemo v sneg in z njo okrasimo kremo. V sredino položimo polovico marelice.

Goveja juha, telečje zarebrnice, stročji fižol s slanino, maslen krompirček, borovnice s sladkorjem. Priprava traja 50 minut.

Telečje zarebrnice: potrebujemo štiri manjše telečje zarebrnice, sol, moko, mast. — Zarebrnice hitro operemo, odločimo meso od daljše kosti in ga rahlo potolčemo. Meso posolimo in položimo na vročo mast. Po vrhu malo potresemo z moko. Zarebrnice zarumenimo na obeh straneh, nato pa položimo na ovalna [illegible]

V pekač pa vlijemo nekaj žlic tople vode, in ko ta zavre, jo poliemo po zarebrnicah. Na eno stran zarebrnic naložimo dušen fižol, na drugo pa maslen krompirček.

Fižol: tričetrt kg stročjega fižola, pet dkg prekajene slanine, čebulo, sol. — Fižol otrebimo in zrežemo na manjše koščke. V posodo damo pol žlice masti in na kocke zrezano slanino. Ko ta postane prozorna, dodamo drobno zrezano čebulo in pustimo, da rahlo razumeni. Sedaj dodamo fižol in posodo močno stresemo, da se ves fižol omasti; zalijemo ga z zajemalko vroče vode, pokrijemo in dušimo dvajset minut. Po potrebi vodo še dolivamo med duščenjem, da se jed ne prismodi. Že mehak fižol solimo.

Maslen krompirček: kg drobnega krompirja skuhamo ,olupimo in stresemo na toplo maslo, nekajkrat stresemo, da je enakomerno masten in postrežemo.

Borovnice: potrebujemo tričetrt litra borovnic, ki jih preberemo in operemo. Odcejene potresemo s [illegible]

Naša gospodarska delegacija v Kambodži

Pnompenh, 13. jul. (Tanjug). Jugoslovanska gospodarska delegacija, ki jo vodi član Zveznega izvršnega sveta in predsednik Komiteja za zunanjo trgovino Sergej Kraigher, je prispela danes v Pnompenh, kjer se bo s predstavniki Kambodže razgovarjala o gospodarskem sodelovanju med obema državama.

Britanski sindikati za atomsko razorožitev

Brighton, 13. jul. (Reuter). — Generalni sekretar največje sindikalne organizacije Velike Britanije — Trade unionov transportnih in splošnih delavcev, Cousins, je dobil danes veliko večino za svojo politiko enostranske atomske razorožitve. Izmed 780 delegatov na letni skupščini organizacije jih je 710 podprlo Cousinsovo politiko.

Zaupnica Fanfanijevi vladi

Italijanski parlament je s 318 glasovi proti 241 zavrnil socialistično resolucijo

RIM, 13. jul. (Tanjug). Na današnji seji zunanjepolitičnega odbora italijanskega senata je zunanji minister Segni poročal o zunanjepolitičnih vprašanjih. Člane odbora je obvestil tudi o svojem nedavnem obisku v Jugoslaviji.

Po Segnijevih besedah je njegov obisk v Beogradu prinesel plodne rezultate. O političnih odnosih med obema sosednjima deželama je minister Segni rekel, da so izvrstni. Z Jugoslavijo je bil sklenjen kulturni sporazum, katerega izvajanje se bo začelo septembra. Računati je treba tudi, da bo prišlo do podaljšanja sporazuma o ribolovu, je rekel minister Segni.

Med ostalimi zunanjepolitičnimi vprašanji je govoril o problemu Južne Tirolske in rekel, da Rim sodi, da avstrijska vlada »deli moralno in politično odgovornost za delovanje ekstremističnih elementov v Južni Tirolski.

Glede razorožitve in Berlina je italijanski zunanji minister izrazil upanje, da bosta ta dva pereča prob'ema rešena s pogajanji.

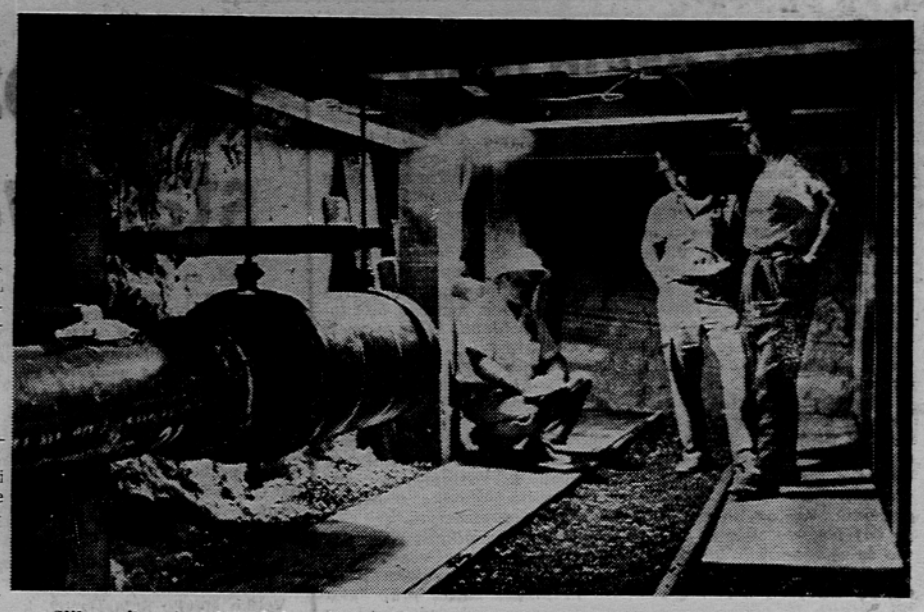
Popoldne se je v parlamentu nadaljevala splošna debata o vladni politiki. Premier Fanfani je odgovoril svojim kritikom, da zahtevajo nezaupnico ne predlagajo pa druge rešitve, s čimer priznavajo, da te rešitve za zdaj ni. Tudi Fanfani je velik del svojih izvajanj posvetil problemu Južne Tirolske in izjavil, da si bo italijanska vlada prizadevala najti rešitev zanj, ne bo pa dovolila ogrožanja njene nacionalne varnosti.

Debata v italijanskem parlamentu se je nocoj nadaljevala z obrazložitvijo stališč voditeljev strank do vladne politike. Pri glasovanju je parlament s 318 glasovi proti 241 zavrnil socialistično resolucijo o nezaupnici vladi premiera Fanfanija.

Stavka italijanskih železničarjev

Rim, 13. julija. Nocoj od polnoči do jutri opolnoči bo ustavljen promet v Italiji zaradi stavke, ki so jo napovedale vse sindikalne organizacije železničarjev, ker vlada kljub obljubam ni nastavila novih nameščencev in zvišala dohodkov. Sindikati zahtevajo nastavitev najmanj 15.000 novih nameščencev, da ne bi bili še nadalje prisiljeni na nadurno delo, odpoved počitku in dopustom.

A. S.

Slika prikazuje tri funkcionarje komisije za atomsko energijo ZDA na koncu dolgega rova v Jucca Flatsu v Nevadi, kjer bi postavili nuklearno napravo, če bi se odločili za obnovo podzemnih atomskih poskusov. Zastopniki komisije so izjavili, »da razvijajo naprej podzemne naprave za primer, če bi se obnovili atomski poskusi«. Predmet na levi je zračna cev.

Adenauer odpotoval iz Berlina

Zahodnonemški kancler ponovno zavrnil vsako misel na priznanje DR Nemčije – Vzhodnonemški tisk označuje Adenauerjev obisk v Berlinu kot provokacijo

BERLIN, 13. jul. (Tanjug). Na današnji tiskovni konferenci v Berlinu je kancler Adenauer izrazil upanje, da bo moč najti pametno ureditev nemškega vprašanja in da bo »nekega dne« sklenjen sporazum.

Adenauer je odločno odklonil vsako misel na to, da bi priznali DR Nemčijo ali da bi se razgovarjali z njenimi predstavniki. O predlogu, naj bi na konferenci 52 držav razpravljali o Nemčiji, je dejal, da takšno »okorno telo« ne bi moglo urediti niti enega bistvenega vprašanja. Kar pa zadeva nevtralizacijo Nemčije, kot jo predlagata vladi Sovjetske zveze in DR Nemčije, je Adenauer izjavil, da bi to pomenilo izključitev Nemčije iz mednarodne politike in »konec Nemčije«.

Adenauer je po tiskovni konferenci odpotoval z letalom v Bonn.

Kanclerjev obisk v zahodnem Berlinu, zlasti pa sporočilo o njegovih razgovorih s predstavniki zahodnoberlinskega senata ocenjujejo v DR Nemčiji kot provokacijo. List »Neues Deutschland« poudarja, da v sporočilu ni niti besede o mirovni pogodbi, na katero nemško ljudstvo čaka že 16 let.

Kennedy povabljen v Pakistan

Washington, 13. jul. Predsednik Pakistana Ajub Kan je danes izjavil dopisniku Reuterja, da je povabil ameriškega predsednika Kennedyja, naj obišče Pakistan. Predsednik Ajub Kan, ki potuje jutri v New York, je ocenil svoje razgovore s Kennedyjem kot »zelo dobre in zanimive«.

»ZDA želijo sporazum o razorožitvi«

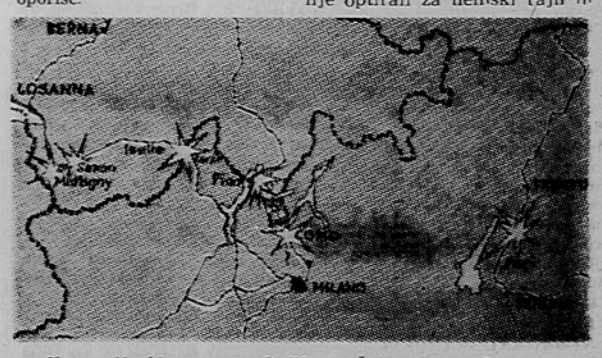
Washington, 13. jul. (AP). — Predsednik Kennedy je po današnjem sestanku s svojimi svetovalci za razorožitvena vprašanja dal zadnja navodila pred nadaljevanjem razgovorov s Sovjetsko zvezo. Od šefa ameriške delegacije McCloya je zahteval, naj »stori vse mogoče, da bi na razgovorih, ki se bodo v ponedeljek nadaljevali v Moskvi, dosegli sporazum o sklicanju nove konference med Vzhodom in Zahodom, posvečene razorožitvenemu vprašanju.

Italija bo vzela državljanstvo nacističnim optantom

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

RIM, 13. jul. (Po telefonu). Premier Fanfani bo proti večeru v poslanski zbornici odgovarjal na politično razpravo o resoluciji o nezaupnici vladi, ki so jo predložili socialisti. Ker si je vlada praktično še pred začetkom razprave zagotovila večino in ker parlamentarna razprava ni pokazala novih momentov, vlada v političnih krogih veliko več zanimanja za tisti del premierovega govora, ki bo obsegal nekatera zunanjepolitična vprašanja, zlasti še glede na nov val terorističnih akcij na Južnem Tirolskem.

Po novih atentatih proti najvažnejšim železniškim mednarodnim progam v severni Italiji je storila italijanska vlada več ukrepov, med katerimi so ponovna uvedba vizuma za potovanje avstrijskih državljanov v Italijo, izgon dveh južnotirolskih novinarjev in dveh nameščencev glasila avstrijske manjšine »Dolomiten«, predlog osnutka zakona o možnosti odvzema državljanstva tistim južnim Tirolcem, ki so za časa nacistične zasedbe Italije optirali za nemški rajh in jim je bila s sporazumom Gruber-de Gasperi dovoljena ponovna pridobitev italijanskega državljanstva. Po atentatih na južnem Tirolskem je skoraj ves italijanski tisk zahteval, naj se odvzame državljanstvo bivšim nacističnim optantom; javnost je namreč prepričana, da so krivci sedanjega terorizma bivši nacisti, povezani z nacističnimi centralami v Zahodni Nemčiji in da je postala Tirolska akcijsko področje prebujajočega se nacizma. Možno je, da bodo dosedanjim vladnim ukrepom sledili še drugi, zlasti če se bodo atentati nadaljevali; preteklo noč so teroristi pognali v zrak vse štiri električne daljnovode ob železniških progah, v letakih, raztresenih okoli krajev atentatov, pa so zagrozili, da bodo nenehno prekinjevali komunikacijske zveze, da bi odvračali turiste od Italije. Bivši zunanji minister in sedanji šef italijanske delegacije v OZN Gaetano de Martino je izjavil, da je nastopil čas za predložitev italijanske pritožbe proti Avstriji v Varnostnem svetu.

Na zemljevidu severne Italije in Švice so označena mesta, kjer so južnotirolski ekstremisti ponoči med polnočjo in pol eno uro hkrati z minami razstrelili železniške proge.

Dvodnevna politična razprava v parlamentu pa je pokazala, da vlada lahko računa še nadalje na solidno večino, kajti kljub razlikam med provladnimi strankami prevladuje bojazen, da bi eventualna kriza lahko privedla do položaja, v katerem parlament ne bi mogel najti nove vladne večine. Proti tej tezi, ki so jo z manjšimi ali večjimi niansami zagovarjali šefi vseh provladnih strank, sta odločno nastopila le generalna sekretarja PSI in KPI Nenni in Togliatti. Oba menita, da bi bilo nadaljevanje sedanjega položaja škodljivo za demokracijo v Italiji in neučinkovito za gospodarski in socialni razvoj dežele. Pietro Nenni je predvsem vztrajal, da nehomogenost političnih sil, ki podpirajo sedanjo vlado, zavira njeno delovanje in reševanje osnovnih problemov dežele, medtem ko je sekretar krščansko demokratske stranke Moro trdil, da razlike med provladnimi strankami niso ovira le dejavnosti Fanfanijeve vlade, ki je plodno opravljala delo.

Na splošno pa menijo, da bo izšla vlada iz sedanje politične razprave okrepljena. Razprava pa bo močno zavrla sredinsko levi razvoj, ki je bil cilj večine tvorcev sedanje vladne večine v lanskem juliju. Prav zaradi te perspektive so se socialisti lansko leto ob glasovanju o zaupnici Fanfanijevi vladi vzdržali ter jo posredno podprli. Njihov sedanji odločni prehod v opozicijo bi utegnil imeti za posledico tudi prekinitev sodelovanja s krščanskimi demokrati v občinskih upravah nekaterih večjih mest, kar zlasti z obžalovanjem ugotavljajo nekateri katoliški in laični pristaši sredinsko leve politike.

Aca Stanovnik

PO DE GAULLOVEM GOVORU FRANCOZOM

Negativna ocena javnosti

Ostra graja je naperjena ne le proti zunanjepolitičnim tezam predsednika republike, temveč tudi proti njegovemu gledanju na notranjepolitične probleme

PARIZ, 13. jul. (Po telefonu). »Predsednik francoske republike je imel sinoči najslabši govor v vsej svoji karieri«, piše danes v uvodniku socialistični »Populaire«. Podobne ostre ocene najnovejše de Gaullove poslanice narodu so dali tudi mnogi drugi listi, komentatorji in predstavniki političnih strank.

Dejansko je več ogorčenja izzval tisti del poslanice, ki se nanaša na notranjepolitične probleme, kakor tisti, ki je bil posvečen Alžiriji in Berlinu. Komentatorji pa kritizirajo tudi alžirske in zunanjepolitične teze, ki jih je de Gaulle sporočil Francozom. Njihov odpor je predvsem izzvala idilična podoba notranjega razvoja Francije, ki jo je sinoči predsednik naslikal svojim poslušalcem. Po njegovem je v Franciji vse dobro in se vse razvija tako, kakor da ne bi moglo biti boljše, kritiki pa pravijo, da ni nič v redu in vse zanič. Pri tem se sklicujejo na delavske stavke, proteste študentov in učnega osebja, kmečke nemire in nezadovoljstvo političnih strank, ki jim ne gre v račun, da je vloga parlamenta čedalje bolj okrnjena.

Na levici ostro grajajo tudi teze o Alžiriji. De Gaulle ni izrecno omenil, da se bodo pogajanja v kratkem nadaljevala, ni povedal nič novega niti storil kaj takega, kar bi kazalo, da se bodo razgovori nadaljevali v boljšem ozračju in zlasti z večjim upanjem na uspeh.

Desnica na drugi strani vidi v sinočnjem govoru novo potrdilo, da »namerava de Gaulle zapustiti Alžirijo«. Njegov molk o Sahari ji vsiljuje domnevo, da so se »francoske pozicije tako poslabšale, da je treba računati z odhodom iz Sahare«.

Vsi skupaj so z očitnim nezadovoljstvom sprejeli izjave, ki dajo slutiti, da general de Gaulle nima namena odpovedati se v bližnji bodočnosti izrednim pooblastilom, ki jih je dobil ob generalskem puču v Alžiriji.

Direktor »Monda« nocoj piše: »Čeprav je vsa oblast, kakor nikoli doslej, osredotočena v rokah enega človeka, je očitno, da se država ne krepi, pač pa dobiva nove razpoke. Ko pušča ob strani vsebolj negotovo pričakovanje relativno častne in pravične rešitev v Alžiriji, general de Gaulle najbrž črpa moč samo iz strahu Francozov pred praznino, ki jo je začasno zapolnil ...«

S. Glumac

Tour de France

BORDEAUX, 13. jul. (Tanjug). — V 11. etapi amaterske kolesarske dirke po Franciji je na progi od Mont de Marsana do Bordeauxa (129,5 km) zmagal Belgijec Steyer v času 3:09:12. Jugoslovanski tekmovalci so prispeli na cilj v tretji glavni skupini polpeto minuto za zmagovalcem. Levačič je ostal na sedmem mestu, Žirovnik je 47., medtem ko so drugi Jugoslovani nekoliko popravili svoj plasma.

Med profesionalci je prav tako zmagal Belgijec Van Genogde.

TELEGRAMI

ATENTATORJI NA DELU. — ALŽIR. Desničarski francoski nacionalisti so sinoči na območju Alžira izvršili 18 atentatov s plastičnimi minami. Mine so eksplodirale pred in med de Gaullovim govorom in še po njem. Ranjenih je bilo več ljudi. Eksplozije pa niso povzročile prekinitve oddaj radia in televizije, ki sta prenašala de Gaullov govor.

KOMISIJA OZN ZA JUGOZAHODNO AFRIKO V TANGANJIKI. — DAR ES SALAM. Člani komisije OZN za jugozahodno Afriko so sinoči prispeli v glavno mesto Tanganjike Dar Es Salam, kjer se bodo razgovarjali z begunci iz jugozahodne Afrike o položaju na tem skrbniškem področju. Predsednik komisije Fabregat je v Blantyru v Njasi, kjer je letalo pristalo na poti v Tanganjiko, izjavil, da bo komisija ostala v Afriki, če treba, tudi leto dni, da bi uspešno opravila svojo misijo. Po njegovem mnenju bo misija dosegla uspeh, tudi če člani komisije ne bodo obiskali jugozahodne Afrike. Iz Tanganjike bodo člani misije odpotovali preko Nairobija v Kairo.

STRAUSSOV ŠTUDIJSKI OBISK V ZDA. — BONN. Zahodnonemški obrambni minister Strauss je odpotoval na 14-dnevni študijski obisk v ZDA. Razgovarjal se bo s člani ameriške vlade Deanom Ruskom, McNamaro in Dillonom o raznih vprašanjih v zvezi z NATO.

RAZGOVORI O POSOJILU MED JORDANIJO IN ZAHODNO NEMČIJO. — AMAN. Jordanska vlada se bo pogajala z zahodnonemško vlado o posojilu v znesku milijon funtov, ki bi ga uporabila za razširitev pristanišča Akabe.

VODA ZALILA MESTO. — BOMBAJ. Mesto Puna ob reki Mata so predsinočnjim prizadele katastrofalne poplave. Nad 25.000 ljudi se je moralo zateči na višje kraje. Voda narasle reke, ki je drla čez mostove v mestu, je dosegla drugo nadstropje občinskega poslopja. Poročajo, da voda že odteka.

EKSPLOZIJI V KÖLNSKI TOVARNI. — KÖLN. Tukajšnja policija je objavila, da je bilo nad sto ljudi ranjenih pri dveh eksplozijah v neki tovarni dinamita v bližini Kölna. Do »skrivnostnih« eksplozij je prišlo v ponedeljek, v prešledku osmih ur. V tovarni, ki je last družbe »Dinamit A. G.«, sta eksploziji razdejali skladišči, v katerih so bili spravljeni detonatorji.

ODNOSI VZHOD-ZAHOD

Nova berlinska kriza?

Polemika o Berlinu med Vzhodom in Zahodom je vsak dan bolj ostra. Glavno besedo imata Moskva in Washington, toda v razgovoru sodelujejo tudi drugi. Kot kaže ta polemika, bi lahko dejali, da je na pragu nova berlinska kriza.

Ponatiskujemo nekaj izvlečkov iz raznih govorov ter izjav državnikov in pisanja časopisov kot nekak presek najnovejšega razvoja berlinskega problema.

»... Sovjetska vlada je skupaj z vladami drugih socialističnih držav predlagala zaveznikom v boju s fašistično Nemčijo, da sklenejo mirovno pogodbo z Nemčijo in da normalizirajo položaj v zahodnem Berlinu. Prav tako smo pozvali kanclerja Adenauerja, voditelja zahodnonemške vlade, da pokaže razumevanje in dobro voljo pri urejanju te nujne naloge našega časa.

Kako so na vse to reagirali na Zahodu? Vlade doslej niso uradno odgovorile. Toda zahodni časopisi, ki so blizu vladnim krogom oziroma vojnim štabom ter vladajoči stranki, so priobčili precej novic o tem. Žal je v teh novicah mnogo nesmisla in malo zdravega razuma. Nam grozijo, da bodo stali »trdno«, da bodo uporabili silo, da bi prodrli v zahodni Berlin, ko bomo podpisali mirovno pogodbo z Nemčijo.

Ne smemo hujskati na vojno, temveč zavzemati se moramo za mir. Ni treba razvnemati atmosfere ter povzročiti spopad. Za mizo mirno pretehtajmo vsa vprašanja, ne da bi grozili. Predlagamo sklicanje mirovne konference, na kateri bi predložili svoj načrt sporazuma. Naj tudi zahodne države predlagajo, naj tudi one prispevajo svoj načrt za mirno ureditev. Mi bomo pregledali vse predloge in sprejeli tiste, ki bodo najbolj koristili utrditvi miru in ki bodo, kot je potrebno, upoštevali koristi in suverenost vseh držav.

Zahodni Berlin je otok v DR Nemčiji, kjer se je ohranil kapitalistični družbeni red. Nočemo se vmešavati v notranje zadeve berlinskega prebivalstva, da bi rušili ugled in veljavo ZDA, Anglije in Francije. Ali lahko poiščemo takšno rešitev vprašanja, ki bi zadovoljila vse države, ki so se bojevale z Nemčijo, ne da bi to motilo zahodnoberlinskega načina življenja? Da, lahko. In mi predlagamo takšno rešitev — da se da Zahodnemu Berlinu status svobodnega mesta, da mu zagotove jamstva ali štiri velesile — ZDA, Anglija, Francija in Sovjetska zveza, ali nevtralne države ali pa OZN.

Če imajo zahodne države boljšo varianto jamstev, naj jo predlagajo...

Mislimo, da nova svetovna vojna ni neizbežna. Vendar pa ne smemo misliti, da je vojna popolnoma izključena, kajti še zmeraj so na svetu imperialistične države...

Sovjetska vojska mora biti pripravljena, da vsak trenutek zanesljivo brani mirno graditev komunizma v Sovjetski zvezi in da izpolni svojo internacionalno dolžnost tako, da pomaga drugim socialističnim državam.

Sovjetske oborožene sile imajo danes vse potrebno, da uspešno izpolnijo odgovorne naloge, ki jim jih nalagamo.

Naj tisti, ki mislijo na vojno, ne pričakujejo, da jih bo rešila oddaljenost. Ne, če imperialisti povzroče vojsko, se bo le-ta končala s popolnim porazom in s uničenjem imperializma. Človeštvo bo enkrat za vselej uničilo ta družbeni red, ki povzroča osvajalne vojne...

Predsednik ZDA gospod Kennedy je v svojih nedavnih priporočilih Kongresu razglasil tako imenovano »novo smer delovanja«. Gre za pospešeno ustvarjanje raketno-nuklearnega orožja s strateškim namenom, da bi okrepili bojno sposobnost vseh vrst orožja.

Zaradi tega je predsednik Kennedy predlagal, naj povečajo vojne dotacije v primerjavi z načrtom proračuna, ki ga je predlagal prejšnji predsednik, in to za več kot 3,5 milijarde dolarjev. To pomeni, da bodo vojaški izdatki 1961—62. letu presegli 33 milijard dolarjev. V Zvezni republiki Nemčiji so vojni izdatki letos narasli za 18%. Pomembno zvišanje vojnih izdatkov je značilno tudi za Anglijo, Francijo in druge države NATO... Ali bi bilo pravilno, da v takšnih razmerah še naprej enostransko zmanjšujemo svoje oborožene sile?

Zaradi najnovejših dogodkov je bila sovjetska vlada prisiljena svetovati obrambnemu ministrstvu, da začasno, do nadaljnjih posebnih ukazov, preneha zmanjševati oborožene sile, kolikor je bilo to v načrtu za 1961. leto.

V zvezi z vse večjimi vojaškimi proračuni držav NATO je sovjetska vlada sklenila povečati obrambne stroške v tekočem letu za tri milijarde 144 milijonov rubljev; in tako bodo skupni stroški za vojaške potrebe v 1961. letu dosegli 12 milijard 399 milijonov rubljev.

To so nujni ukrepi, tovariši. Mi tako ukrepamo zaradi obstoječih okoliščin, zato ker ne moremo zanemariti varnost sovjetskega ljudstva.«

Predsednik sveta ministrov ZSSR Nikita Hruščev govori gojencem vojaških akademij. V tem govoru je napovedal povečanje sovjetskega vojaškega proračuna in izjavil, da je ustavljeno zmanjševanje števila sovjetskih oboroženih sil

KONRAD ADENAUER

»Nič takega ni, o čemer bi se lahko z Rusi pogovarjali. Kennedy predlagal, naj [illegible] o Berlinu,« je dejal zahodnonemški kancler Konrad Adenauer.

»Stališče Hruščeva ni posebno presenetilo nas Nemce,« je rekel Adenauer v televizijskem intervjuju, ki ga je prenašala mreža ABC.

HAROLD MACMILLAN

Premier Macmillan je pred kratkim zelo resno orisal berlinski položaj:

»Nočemo povzročiti spora s Sovjetsko zvezo o berlinskem vprašanju, vendar je povsem jasno, da mi in naši zavezniki ne bomo hladnokrvno opazovali kršitev zavezniških pravic v Berlinu. Svoboda dveh milijonov prebivalcev zahodnega Berlina je v nevarnosti. Upam, da bo gospod Hruščev spet pretehtal to stvar.

Mi, na Zahodu, smo zmeraj pripravljeni pogovarjati se o prihodnosti Nemčije, katere sestavni del je Berlin. Toda o naši pravici, da ostanemo v Berlinu, nočemo razpravljati. Mi nismo pozabili grenke lekcije tridesetih let in nočemo se sprijazniti z nasilnostjo.

Nedvomno, to je vprašanje, kjer so narodi zahodnega sveta odločni. To je vodilo, ki ga bodo branili.«

ROBERT MACNAMARA, OBRAMBNI SEKRETAR ZDA

»Neposredno po prevzemu dolžnosti mi je predsednik Kennedy predlagal, naj [illegible]